

SZÉNA BÉLA

*MAGYAROK, SZÉKELYEK,
CSÁNGÓK.*

SZ.M.K. Pécs. 2022.

SZÉNA BÉLA - Magyarok - székefyeek --- csángók.

Készült : Szerzői magán kiadásban

Kiadásért felelős: Széna Béla

Kézirat biztonsági jelzőszáma: SZB480609CST

Kiadás éve: 2022. november 21.

ISBN szám. 50 példányszám alatt nem szükséges.

Minden jog fenntartva !

Pécs. 2022. november 21.

A magyar ember és a magyar nyelv.

Nyelvészeti kutatásaim:

Miről árulkodik a magyar szó ?

A török nyelvben a madzsara , madzsar szó jelentése: kalandozó.

A mongol nyelvben a dzirmagar szó jelentése: keskeny szemű, szakálltalan. (ázsiai arcvonású)

A magyar a madár (turul) népe.

Idestova 25 éve foglalkozom a magyar nyelv kutatásával.

Főként a Kárpát – medencében lévő településnevek, földrajzi nevek etimológiájával.

Azt találtam, hogy településneveink nagy része türk személynév. A magyar településnevek nagy részét török, türkmén személynév között találtam meg. (Internet- török, türkmén családnevek) Ugyanakkor sok , a mongolságra utaló adatot is találtam.

A kárpát – medencei magyar településnevek közül sokat megtaláltam Belső – Ázsiában.

Munkáimhoz felhasználtam a Magyar Értelmező Szótárt. Feltűnt , hogy szótár szavainak közel harmada ismeretlen eredetű. Elkezdtem kutatni az ismeretlen eredetű szavainkat.

Több tízezer (táj)szó vizsgálata után azt az eredmény kaptam, hogy az ismeretlen eredetű szavaink közel 55 %-a ó-mongol, a többi ó-türk eredetű. Akkor nyilvánvalóvá vált, hogy a magyar nép nem finnugor eredetű.

Ez az eredmény harmonizál Vámbéry Ármin kutatási eredményével, miszerint a magyar nyelv török- tatár nyelv.

Nem hagyott nyugodni a dolog, hogy mégis van-e kapcsolat a magyar és finnugor nyelv között.

Meglepetés: finnugornak minősített szavaink közül sokat megtaláltam a mongol nyelvben, keveset a török nyelvben, egyet pedig az uigur nyelvben.

(pl. a tömlőc szó a finn nyelvben: türma, az uigur nyelvben : turma.) Hogy lehet ez ?

Valószínű mindkét népet ugyanaz az ó-mongol (ősi hun) nyelvi hatás érthette az óhazájában.

Kutatásaim során a mai finn településnevekhez hasonlókat a Bajkál-tó északi és keleti térségében találtam. Az kezd körvonalazódni, hogy mindkét nép belső-ázsiai eredetű, de egymástól nagyon távol élhettek. Azt továbbra sem értettem, hogy honnan van a mongolságra utaló sok adat .

Sokáig úgy véltük, hogy a magyar nép és beszélt nyelve homogén. Az újabb és újabb kutatások már azt sejtetik, hogy kevert nép, kevert nyelve a valóság. Az ősi türk nép keveredett a hun időkben ősi mongol népességgel.

A magyar nyelv kialakulásában komoly szerepe volt a mongol nyelvnek. Ez valószínűsíthető már a hunok idejében, majd a későbbi évszázadokban. Egy kis mértékben a honfoglalás előtti időkben.

Az ó-türk , ó-mongol kevert magyar nyelv valószínű hun örökség. SZB480609.CSAT

A Hun birodalmat Mado –Tun (Mad- Toun) alapította i.e. 207 - 174–ig a mai Mongólia területén.

(O. Pritsak és a bizánci írók fejezvényei). A mai mongolok ettől a dátumtól számítják

államiságukat. Ez a birodalom idővel 10 -12 népet igazott le, köztük türk népeket is, a finnugor népek őseit a Bajkál –tó keleti és északi részén. A magyar és finnugor nyelv az ó-mongol nyelv révén áll rokonságban. A magyarság az őshazában keveredhetett a mongolsággal.

A Kárpát - medencében a besenyőkkel, kunokkal, jászokkal, szlávokkal, az avar népesség maradékával, más kis létszámú etnikumokkal.

A mai mongolok úgy tartják, hogy a besenyő és avar nép egy mongol népesség volt.

(Kara Gurdaghva Engtör információja 2022.) Amennyibe ez igaz, akkor a magyarok ősei a besenyők folyamatos támadásainak voltak kitéve az őshazában, ami minden bizonnyal nem az Urál-hegység vidéke lehetett.

Ez azért érdekes, mert a legjellegzetesebb mongolid arcvonású embereket az egykor besenyők lakta Tolna megyében fotóztam. Ott besenyő ispánság is volt.

Azonos török és mongol szavak.

Ezek a szavak feltehetően a hunok idejéből maradhattak ránk. Hun örökség. A két nyelv egymásra hatása az őshazában történhetett Belső – Ázsiában, a hun birodalomban. Nem teljes körű válogatás.

A * - gal jelölt szavak a magyar nyelvben megmaradt hun szavak.

Török	mongol	magyar
abar	abur(g)a	nagy, óriás
acsi	üdze	nézet, néz
acslik	(g)acsiyal	éhség, éhínség
agabey	aka	idősebb fivér
aile	ayil	család, háznépe
*akil	ukaan	okos, eszes, ész, értelem.
al	al, ulayi	vörös, vöröslík
alan	oron	tér, térség (rónaság)
*alcsak	alcsagar	alacsony
altin	altan	arany
*ambar	ambara (hambar)	hombár
*arik	argi	öreg, öregszik
arin	ariun	tiszta, tisztálkodik
*ark	aarig	árok, szakadék
arka	aru	hátsó, hátul
*aslan, arslan	arslan	oroszlán
atka	aduun	ló
av	aba (ava)	vadászat
aydin	odutai	világos (Ajtony) felvilágosult
ayimaz	ayumkai	félős, elővigyázatos
*aza, uzuv		tag, ízület
baba	abu	apa, atya
badzsanak	badzsa	sógor
*bagir, bögür, bogum	bögtege	bögy, hajlat, dudor, kebel
*baglam	bagla	boglya
bal	bal	méz
*balta	balta (uigur szó)	balta
bas	badza	nyom, sajtolt
baszkaldir	boszka	fellázad / fellázít
*batur	batar	bátor
bayindir	bayan	jólét, gazdagság, gazdag
bayram	bayar	ünnep
*bebek	bübei	baba
bekit	bekile	megegyesít, erő
*belge	belge	bélyeg, jel , írás, irat
ben	be	én - személyes névmás
bere	berte	sérülés, seb

*boga
 boru
 bozun
 boy
 boylan
 bozgun
 *budala
 *bugday
 buhar (buar)
 *buket
 bulun
 bur
 *büdzsür
 bügür
 *bürgü
 *bürü
 бүтүнleme
 *csabuk
 *csag
 *csal
 *csan
 csar,csor, csur
 csay
 csek
 *cselek, csolak
 *szürü
 csicsek
 *csigan
 csirp
 *csok
 csöl
 csöl
 degirmen
 *deli
 deli
 demir
 *deve
 *dingil
 doldur
 dört
 *düdük
 *dzsabadan
 dzsan
 dzsarla
 yemis
 ecse
 ecsel
 egir
 egzi (hegzi)
 *elma
 elmasz
 emdir

buka (uigur szó)
 büriye
 buszaniul
 boyidzi
 boyidzi
 buszaniul
 buduliyai-tai, budungui
 buudag
 borola
 baglaa
 bayidal , bolo
 burdzayi
 bicsil
 barkira
 бүркү(g)ül
 бүри
 бүтүгүл
 sabai
 csag
 dzsala
 csinggir
 csarla
 csai (kínai-ceyloni)
 csingaa
 csalbigar
 cserig
 csecseg
obdzigana (ob = nagyon...)
 csayir
 szigui
 csölii
 csöl
 tegerme
 dulimag
 dürü
 temür
 temegen
 tenggelig
 dalang
 dörben
 дүндүи
 dzabtai
 szinala
 csar
 dzsimisz
 edzsegtei
 ecsüs
 ergi
 kögdzim (högzim)
 alim
 almasz
 amala

bika
 kürt
 tönkretesz, szétver, rombol
 növés
 megnő
 rombol, pusztít, pusztítás
 buta
 búza
 pára, párol
 bokréta, boglya
 lét, létezik, van
 csavar, fordít
 picir, piciny, kicsi
 odít -- (állat)
 burok, burkolat, fedél,
 bőr
 befejeződik, véget ér
 szapora
 szak, időszak
 csal, lop
 csengő
 zajong, kiabál
 tea
 húz, cingál, ráncigál
 csolák, hajlott, törött, sérült.
 sereg, csapat, csorda
 virág
 cigány
 cséplés, szérű
 sok, temérdek
 romlik, tönkremegy
 sivatag
 malom, daráló
 dilis, bolond
 átszűr, megszűr
 vas
 teve
 tengely, mérlegkar
 tölt, töltés
 négy
 duda (hangszer), dudorodó...
 szabad, szabadon
 kín (szenvedés)
 kiabálás, éles hang
 gyümölcs
 királynő, úrnő
 vég, élet vége
 forog, csűr, csavar, pörög
 dallam, melódia, zene
 alma
 gyémánt
 szopik, szoptat

enginlik	eng	széles(ség)
er	ere	férfi
*erdem	erdem	érdem
*erk	erke	erő
*esne	ebsiye (esiye)	ásít
eszasz	eszi	alap
ezel	aszida	örökké
gaile	gayi, kala	baj
gam	gangszalai	bánat
*gedzsik	koyisila	késik
gel	gool, güyü, güi	folyik, folyó
gerek, kerek	kereg	kell, szükséges
geri	kariul	vissza-(fordul)
*gicsiklayan	gidzsigtei	csiklandós
*göbek	kebeli	has, pocak (göbe = hasas disznó)
*gögüs	kegszeyi	gögös
*gök	köke (ujgur szó)	kék
gör, görme	karaa	lát, látás
gücs	kücsün	erő
hatun	katun (hatun)	nagyasszony, uralkodónő, hölgy
*horla	korkira (horkira)	horkol
*icsten	öcsil	őszinte
idare	udurid	vezet(és)
ig	ig	orsó
*iki, ikiz	ikerle	iker, kettős
ilet	ilege	küld, elegál
*inek	ünö	ünő, nöstény
*iri	ere	erő
isz	iszü	korom
isz	adzil	munka, dolog
*isze	eszergü	iszen, de, azonban
iszlan	uszulig	vizes, nedves
*itikat	itegel (hitegel)	hit
*iyi, jahsi	jaszurka(g)	jó
izle	üdze	néz, tekint
kabar	köbkeyi	felfúvódik, duzzad, dagad
*kabiliyetli	kabutai	ügyes, leleményes, fortélyos
		góbé
kadin	katun	nagyasszony, uralkodónő,
kafa (kaba)	gabali (indiai-ujgur szó)	koponya
kalem	kuluszun	nád
kalin	golii	kövér, tömör, sűrű
kamu	kamu(g)	minden
kan	kana	vér, eret vág, vért vesz.
*kara, kurum	kara	fekete, korom
*kargi	kariya	káromkodik
kartal	kari	korosodik
*kasavet	gasiun	keserűség, bánat
*kasnak	kasiya	körbefont kerítés, kas,
		cserény
*kati	katan	katona (kemény, edzett,
		erős, kegyetlen, erőszakos, szigorú

kati	katau	erő, erős.
kaya	kayir	kő, kavics, szikla
kaybol	kuyilara	kallódik, csavarog, tekereg
kayip	güicseügei	hiány(os)
*kazan	kayisan	kazán
*kazevi	kasiya	kas, cserény
*kelime	kele	szó, beszéd, szól, mond, kelepel
kem	gömösz	kevés
kes	kercsile (kecsile)	vág (pl. késsel)
kir	kir	kosz, piszok, szenny
*kiyak	goyo	kies, csodaszép
*kocs	kucsa	kos
konak	kono	éjjeli szállás
*kop	kobkora	kopik, leválik, szakad
koru	kerü	erdő
koruma	kori(g)dal	őriz(etes), fogoly
koyun	konin	juh
köpük	köbkög	hab, (levegővel telt)
kulun	kulan	számár
*kum	kumag (humag)	homok
*kurak	kaurai	száraz (kóró)
kural	gorim	szabály
kurultay	kural	gyűlés
*kücsük	kaszu, keszegken	kicsi
kükürtlű	kükürlig (ujjur szó)	kénes
*küs	goyisila	késik
*lama	lama (tibeti szó)	láma (pap)
mal	mal (török szó)	birtok, vagyon, jószág
meme	mömö	emlő, mell
*narin	narin	keskeny, vékony, karcsú,nyurga
*mezbaha	mesze	vágóhíd(mészárszék), vágóeszköz
*nema	nemelte	nemzés- szaporodás, gyarapodás
nüfüs (nüpüs)	nebtäre	népesség, benépesül
oba	obokai	nomád sátor, kunyhó
oburluk	abungar	kapzsi
ocsak	ocsag	tűzhely
*oku	ukaan	okul, tanul, okosodik
orta	ordu	központ, fejedelmi szállás
*ordu	ordu (hordu)	horda, sereg
ot	otor	fű, legelő
*öküz	üker (mandzsu- tibeti- ujjur szó)	ökör, szarvasmarha
öl	kali (hali)	hal, meghal
*ölü, öldür	ala	öl, megöl, megölt
önder	öndür	vezető, magas tisztség
pars	bars	párduc, leopárd
*pisz, pasz	budzar (puszar)	piszok
pürüz	bardza(g)ar	egyenetlenség
*seker	sikir , csikir (indiai szó)	cukor
szaadetli	dzsayatai	boldogság

*szabun	szabung (tibeti-mongol szó)	szappan
szayin	szayin	tisztelt, becsült, szép, jó
*szakal	szakal	szakáll
szalin	szalkaana	leng, inog, libben, lebben
*szalya	szaliya	nyál, nyálka (sálik a tehén)
szan	szanaan	gondolat, szándék
*szapta	szayibung (szabó)	szab
*szar	sirugla	csűr, csavar, teker
*szarar	szaari	szárad
*szari	sira	sárga
*szek	szarki (szaki)	szökken
szemir	csimügen, szemdzile	hízik, hájasodik
szepet	szaba	kosár, doboz
*szik	szikaur	sikattyú, szorító, szorít
szikijönetim	szakiul	székely. (határőrző katonanép)
*szira	csubur (csuur)	sor
sziva	szibaaszulaul (szivaszúlaul)	bevakol
szogan	szogtangi	hagyma
*szolak	dzsolkag	csolák, balkezes, csálé
szopa	szaba	bot
*szön	szöni	elszenderedik, lehanyatlik, kihuny, esteledik.

Kacsafarkú esti szender lepke estefelé jelenik meg a virágokon.

szu	uszun	víz
*szür	szarniul	szór
*szürü	cserig	sereg, csorda, nyáj
szüt	szütü	tej, tejes
tabak	tabag	tál, tányér
*taban	taba(g)	talp
tabansiz	debte	puha, puhul
takir	togszi	kopog, ütöget (összetákol)
tanri	tengri	Isten (hun – tangli)
tarim	tariyala	földművelés, termés, vetés
taret	tariyala	vet
tepe	dobu	domb
*tepszi	tebszi (kínai szó)	tepsi
ters	ters	szembeszegül, ellenkezik
tikan	taglara	dugul, bedugul
tombul	tombo(g)ar	gömbölyödő (tompor)
*töre	törö	törvény
tug	tug (kínai-tibeti szó)	lófarkas zászló
*tümen	tümen	tízezer, töménytelen
*tüy	dolu	toll, tojjú, tollú (madaré)
ucs	ocsogor, üdzsügür	csúcs, kiálló rész
ur	ur	daganat
*uzun	kosziu (hosziu)	hosszú
üre	üredzi	szaporodik
üzüm	üdzsüm (ujgur szó)	szőlő
*vur	beriyede (veriede)	ver, üt
*yasz	gasziudal	gyász
*yemis	dzsimisz (ujgur szó)	gyümölcs
yil (gyil)	dzsil	év, esztendő

***zan**

szanaan

szándék, gondolat

A türk és mongol szavak keveredése a hun időkre vezethető vissza.

Kérdés: Mikor és hogyan kerültek a *- gal jelölt szavak a magyar nyelvbe ?

Magyar nyelvben lévő kínai, indiai, tibeti szavak.

További kutatásaim során közel 76 kínai, 28 tibeti, 15 indiai eredetű szót találtam a magyar nyelvben. (Kara György : Mongol-Magyar Szótár). Mindez arra utalhat, hogy a magyarság ezeknek a népeknek a térségéből származhat. Példaként néhány :

magyar: dzsöndzs (gyöngy)

kínai: zhen-zu

magyar: konca (mellény)

kínai: kandziar er

magyar : jottányi (kapavágásnyi)

kínai: jootuu (csákánykapa)

magyar: szabó mongol : saibung

kínai caifeng

magyar: lazsál

kínai: lazhang

magyar: apáca

indiai: ubaszandza (upacanca) = vallásos fogadalmú nő

magyar: áldás

indiai: adis

magyar: szappan

mongol: szabon

tibeti: sza – bon (2000 éve főznek szappant)

székely: rabonban (táltos, főpap)

tibeti: lharamba = tudós láma, pap

magyar: mumus (női ördög)

tibeti: mamu: ördögember.

Földrajzi neveink eredete:

A kárpát-medencei magyar településnevek 80 százaléka ó-türk eredetű. A többi, kun, besenyő, szláv eredetű.

Csak néhány példa arra, hogy településneveink ősi türk személynevek.

Islam **Makhacsev** (Mahacs)

Alexander **Volkanovszky**

oroszországi – török ketrecharcos világbajnok.

oroszországi török sportoló

Mohács településnevünk. Baranya megye

Vókány falu ősi neve: **Volkan.**

Baranya megye

Habib Abdul **Nurmagomed** - oroszországi török ketrecharcos világbajnok

Normafa - földrajzi név. Lehetett Norma személy falva ?

Nyom nélkül eltűnt honfoglalás kori kis jurta falu ?

AZARA YUCIL. Török hölgy. OZORA magyar település ősi neve: AZARA.

Gökhan Saki török sportoló. (Kökhan)

Kökény nevű településeink.

KUKUNUS - magyar, türk személynév. Saki a magyar Szák, Száka településnevek.

Keskin – török családnév. Keskend falu a régi Baranya vármegyében.

Yas Emin török hölgy. Baranya v.megyében Véménd falu ősi neve: Emin / Emin

Fatih Karaca török súlyemelő sportoló.

Karacadfa nevű magyar települések, pl. Baranyában. Karaca falva (fája, erdeje)....

KAAN OFLI török ketrecharcos.

Kaán forrás Visegrádnál

Kán egykori önálló település a **Mecsek** hegység és a **Zselici-dombság** találkozásánál, egy festői, észak-déli fekvésű völgyben található. Ma **Hetvehely** része Káni utca néven.

Története [szerkesztés]

Alapítása a 12. század elejére tehető, egy 1126-ban kelt oklevélben már fellelhető a falu – a **Kán nemzetségtől** eredeztethető – neve. A török időkben

Nikta ASA török hölgy.

Aza, Azo nevű magyar települések. pl. Aszófő, Farkasaszo településnevek

Abdul Rakhman Yakhyaev oroszországi török ketrecharcos.

Yakia, Yaha, Yahun -

türk/magyar személynév korai írásos emlékeinkben.

Azamat Murzakan – oroszországi török ketrecharcos Kanbolat Görkem Arslan török színész.

Mersevát falu Vas vármegyében.

Györk nevű magyar települések, családnevek.

Ismail Kurt török focista.

Islam Murat török mérnök

A magyar Kürt törzs ősi neve: Kurt.

Murát magyar családnév

Jelentése a török nyelvben: farkas.

pl. Murát Lili színésznő

Régi Somogy vármegyében sok fa végződésű település van: Becefa, Bőszénfa (Baysin falva), Katádfa, Simonfa, Cserénfa, Gálosfa, Boldogasszonyfa, Lukafa, Ibafa, Patosfa, Helesfa, Bánfa, Gilvánfa, Gyöngyfa, Márfa. Többségében az előtag ősi magyar személynév + falva. A -fa végződés lehet még: fája, erdeje.

Érdekesebb nevű települések:

Ajton Ayton – magyar/ türk személynév. Török: aydin = fényes. Bölcs, okos, tekintélyes

Anyád valaga falu Ania – magyar személynév. Valaga - valga – völge – völgye.

Anyasziond Ania és Szond magyar személynévek

Árpádfalva - Arbat türk személynév. Tévesen az árpa szóból. Török személynév is.

Aszófő Azo, Uza – magyar / türk, /székely személy forrása. A római időkben ott forrás volt. Tévesen kiszáradt forrás jelentést adtak. Van Azoháza falu is.

Atala (Atila) --- Attila hun, magyar, török, székely személynév.

Balaton - Balat, Balata – ősi magyar személynév. (bolod = acél szóból.)

Balaton = Balat + ana. Török : ana = fő (vezető, uraság, előjáró...)

Heves megyében lévő Balaton falu inkább domboldali falu, mint mocsaras vidék.

A Balaton területe nem volt állandóan mocsaras. Nem ez volt a fő jellemzője.

Többször kiszáradt, nagy esőzéseknél viszont áradásos terület volt.
 Baranya megyében voltak Balat, Balata nevű domboldali dűlők.

Baranya - Bar / Bor + ana. Török: ana = fő (vezető, uraság...)
 Bar nemzetség szálláshelye Baranyában Bár (Bor) település volt.

Biatorbágy - Bua és Tar türk személynevek. Ujgur-mongol: bag = falu

Bokod (Beő kud) - Bő, Beő - magyar személy kútja. Ujgur-mongol: kudug = kút

Bószénfa - ősi neve: Baysinfalva. Török: baysin = sólyomfajta. Török családnév.

Buda - ősi hun személynév

Cinkota Cina + kotan Cina személy szállása. Lásd még Kukutyin nevet.

Csallóköz Csalla, Salla, Csalló, Salló magyar / türk személy folyóköze.

Csepel – sziget Csepel, Árpád vezér főlovásza volt.

Debrecen Debre / Debrő és Zhen / Cene magyar, türk nevekből. Két településből állt.

Dédes vár Dede(m) – türk személynévből.

Deseda-tó (Dees hídja falunévből) Dees, Dés - magyar / türk személynév.

Döbrököz Döbrő / Debrő magyar/ türk személy folyóköze (pl. Feldebrő, Debrecen)

Dunatétlen, Tetétlen. Tetel - magyar személynév. Tétlen---Tételen -- Tetel + ana.

Eger, Egerszeg - Eger, Egrus - besenyő személynév.

Ellős ülése Elő, Üllő – magyar /türk személynevek. Ülése = székhelye, szálláshelye.
 Mongol: eliya – ölyv.

Esztergom - Uztar/ Aztar és Gama türk személynevek. Két településből állt egykor.

Füred Furd, Förd - magyar / türk személynevek. (Balatonfüred, Tátrafüred, Tiszafüred, Mátrafüred..)

Haraszi (Horoztia) Horoz - magyar, türk személynév. Jelentése: kakas. tia, tüe = töve, forrása.

Hettye, Hete, Hetény Hete – magyar, türk személynév

Hortobágy falu. Horta, Harta – türk személynév. Ujgur-mongol: bag = falu

Huszarcki (Uzarchy) 1480 évben. Huszár szállás. Huszárság—könnyen mozgósítható, ugrasztható könnyű lovasság. A világon elsőként Mátyás király hozta létre a huszárságot. Tévesen a szláv rabló szóból eredeztetik. Tőlünk terjedt el a szó, egyenruha, alakulatforma egész Európában. Mongol: uszár – régiesen: huszár= ugrik, szökken.
 Mongol: uszurge (huszurge/ hűszürge) = lovat szöktet, ugraszt hosszú távon.

Józsa (Jalsa) - Yalza, Yalsa - magyar / türk személynév

Kaduch - Kadocsa hun, székely, magyar személynév. (székely – Akados)

Kanizsa - Kaniz, Kenez, Kenese, Kiniz - magyar, /türk személynevek

Karácsony - Karacsin, Karacsun – magyar / türk személynevek.
 Ősi időkben Karácsony táján volt a kerecsen röptetés, azért, hogy a sólyom hozza el a napot.
 Mongol: keremücsin = kerecsen sólyom. Személynév. Pl. Karácsonymezeje falunév.
 Török: karacsa = szarvas. Az ősi indiai, tibeti népek úgy hitték, hogy a szarvas hozza az Isteneket, szarvai között a napot (fényt)

Kászony Kasun, Kasim magyar, türk személynevek.

Katona Mongol – török: katan = erős, edzett, kegyetlen, rendíthetetlen, kemény harcos katona

Kehida - Kende hídja. Kende - magyar / türk személynév.

Kelenföld Budapest egyik része. Kelén ősi magyar személynévből.

Kikinda falu –és dűlőnév. „kékend” besenyő (határőrző) népesség.

Koachok poragja kovácsok parlagja. Tájnyelvben: kács = kovács.

Kökényér (Kukuner) Kukuner járás Belső-Mongóliában. Jelentése: kék tó.
 Lehet még: Kuken személy ere, pataka

Kukutyin - Köke – kota. Mongol: kotan = nagyobb pásztorszállás, több jurtából álló szállás (falu)
 Belső-Mongólia fővárosa Hohhot (Kökekota)
 Létezett: Kukethey nevű falu. Kuket, Kakat - ősi magyar személynév.
 Köke-kota = kék szálláshely (kék jurták, kék házak)

Kulcs település. Arslan Kulucs/ Külücs szeldzsuk török kán volt

Kumán - kunok magukat kumánnak nevezték. (hun /kun szó eredete)
 Mongol: kumun (kun) = ember (nép)

Küküllő - Kők és Üllő magyar/türk személynevekből. Üllő név --- Mongol: eliya = ölyv.

Losonc / Lesenctomaj Lusan - besenyő személynév.

Mamád nevű település. Mahmud - türk személynévből.

Mármaros, Maros Mara, Moruz - magyar, türk személynevek.

Miklósvágása, Molnár vágása - vágása = kivágott erdő területén létesített szálláshely, termőföld

Miskolc - tévesen szláv eredetű név. Miske + Kulucs magyar személynevekből. Egykor két település lehetett

Olasz - ősi kun személynév: Olas / Ulaz. Kun határőrök lakták akárcsak Olasz, Majs, Kuntelep, Pellérd (Beler) egykori kun határőr falvak Baranyában.

Ordó (Ordu) - uygurok ősi fővárosa: Ordu – balik. Mongol: ordu = fejedelmi szállás.

Ormányság Török: orman = erdő. Hatalmas ártéri tölgyes erdők voltak.
Ormányság ősi neve: Bő köz. Bő, Beő magyar/türk személy folyóköze,
A Dráva és mellékága által határolt terület.

Párkány –Nána Felvidék. Barkan, Nana indiai személynevek. Ipolypásztó.
Paztuh – indiai személynév. Baranya vármegyében India, Szupurkán nevű települések őrzik jelenlétüket. Kardkovácsok lehettek. A honfoglaló magyarokkal érkeztek.

Pellérd (Beler) falu Baranyában.. Kunok falva volt.

Pest - Pes, Beset - türk személynevek

Pogány falu Mongol: Barkan ügei (Paganügei - pagan) = Buddha nélküli, Isten nélküli, hit nélküli

Pozsony - Poson, Pazan magyar / türk személynevek

Rákóc - tévesen szláv szónak tartják. Raka, Reka magyar személynevek + török: csay = patak.

Rezi vára (Bakony), Rezköz hágó Székelyföld. Rezah - magyar / türk személynév.

Sepsi Sebuzu - székely személynév.

Siklós - Szakiulos. Mongol: szakiul = őr. Székely határőrök falva.
(közelében volt egykor Székelynagyfalva.)

Siótelek (Baranya m.) Sio, Siya, Suvo, - magyar / türk személynevek.

Szaján Zayhan – kun herceg volt régi Magyarországon. (Szaján – hegység Belső-Ázsia)

Szajcsány (Szécsény, Szőcsény) - Szaycsan – magyar, türk személynév. Jelentése: fafaragó.

Szajk Zoyk – magyar / türk személynév.

Szekszárd - Szek és Sard türk személynevek.

Tancskereki - Kereki = malomkerék. Néha több személy tulajdona volt a malom,
többen osztottak a malomkerék jövedelmén.

Taskánd, Teskánd Tas - magyar/türk személynév. Török: tas = kő. Török: kent = település (házak). Taskent nevű főváros Üzbegisztán.

Tihany - A félszigeten található Tihany személy várának romja.
(tévesen a szláv: tyího = csend szóból) Török: tiyan = sólyom. Török személynév.

Tomaj, Tolmács mindkettő besenyő személynév akárcsak a Badacsony (Bocsocson) név.

Torocko - kopár hegy. Taros = kopár ko = hegy. Tarhos Árpád vezér fia volt.

Vasvár (Zengő hegycsúcs korábbi neve). Vos - magyar / türk személynév.

Vata Oriumuata ária, orium = hátsó rész, szérűskert, cséplőtér. Vata személy szérűje.

Velény Lásd Villány nevet.

Verbőc - tévesen szláv szónak tartják. Veer (Vér) + Bulcsu magyar személynevekből

Verőfény Ver, Veer, Fene - magyar / türk személynevek. (pl. Jászfényszaru névben is)

Vezekény Veze, Víz, Kende - magyar, türk személynevek. pl. Vizvár.

Villány - Veli + ana. Veli török személynév (pl. Veli-pasa fürdője). Török: ana = fő (uraság...)

Viszocsány (Vissian) Vossiyan, Varsány – magyar-kabar törzsbeliék. Csan – magyar személynév.

Vonoz (Onoz) - királyi íjkészítők lakták. Mongol: onoacsi (onoaz) = ijász.

Zoan, Zovány - Sóbányászat. Zuan a kőso adózási egysége volt.
Meghatározott méretű téglatest formájú kőso tömb. Mongol: dzöng = tégl. Kínai: zuan = tégl.

Zugló, Szugló Pest egykori erdős zöldövezete. Kirándulóhely volt.
Mongol: zugala = kikapcsolódik, kirándul, sétál.

Eszkála - vízköz - Upponyi – szoros ősi neve. A szoros és környéke egykor gazdag volt karsztos meleg vizű forrásokban. Erre utal a közelben lévő Dédestapolcsány falu neve is.

Szláv: teplice = meleg víz.

Eszkála --- Mongol: **uszun** = víz. Mongol: **kalaun** = meleg, forró

Lófej – forrás. A Kárpát-medencében sok Lófej-forrás nevet találunk. Sok helyen már elapadt a forrás. A Lófej nevet onnan származtatják, hogy a forrás egyik köve lófej alakú lehetett.

A gond ott van, hogy több ilyen nevű forrás nem hegyvidéken volt, hanem dombok

tövében, legelőkön. Találunk Lófej kút nevű helyeket is a Mecsekben. SZB480609CSAT.

Lófej- hegy -- Mecsek hegység része. Idősek visszaemlékezése szerint egykor erdő nélküli hegyi legelő volt.. Ló fejnek védőerőt tulajdonítottak. Védett a rontások, bajok ellen.

MAGYAR VÁRMEGYENEVEK EREDETE.

Abaúj - Aba magyar/türk nemzetség

Arad - Ard, Ardu, Ordu – magyar / türk személynevek

Bács - Bács, Bacs, Becs, Becse - magyar / türk személynevek

Baranya - Bar / Bor magyar / türk személynevek. török: ana = fő (vezető, uraság...).

Bars - Bars - magyar / türk személynév. Mongol: bars = tigris Ujgur, türk: bars = hópárduc

Békés - Beke – magyar / türk személynév

Bereg - Berk, Bark magyar / türk személynév

Beszterce - Nana – Beztur magyar nemzetség

Bihar - Biar, Biur, Buar – magyar / türk személynevek

Bodrog - Bodur(og) - magyar / türk személynév

Borsod - Bars magyar / türk személynév

Borsova - Bars magyar / türk személynév

Csanád - Csanad magyar / türk személynév

Csongrád - Csana, Csan, Csongor magyar / türk személynevek. szláv: grád = vár

Doboka - Dobuka magyar / türk személynév

Fejér - Feyr, Feyir magyar / türk személynév

Esztergom - Uztar / Aztar, Gama magyar / türk személynevek

Fogaraszöld - Fakara, Fagara magyar / türk, székely személynevek

Gömör - Gömör / Kemür magyar / türk személynevek. (Gyömrő – Gömörö)

Győr - Geur, Gör magyar / türk személynevek

Heves - Hees, Hés, Hevve, Havva magyar / türk személynevek

Hont - Hont, Hanta magyar / türk személynevek.

Hunyad - Hun, Hunya - magyar / türk személynevek

Keve - Keve magyar / türk személynév

Kolozs - Kolos magyar / türk személynév

Komárom - Kamar, Kemür magyar / türk személynevek. Török: ana = fő (vezető, uraság...)

Krassó (Karasu) - Kara magyar / türk személynév.

Kraszna - szláv: krasznűj = szép

Küküllő - Kök, Üllő magyar / türk személynevek

Liptó - szláv név

Mármaros - Mor, Mara, Moruz magyar / türk személynevek

Moson - Moson, Mocson magyar / türk személynevek

Nagysziget (Csepel) - Csepel Árpád fejedelem főlovásza volt.

Nógrád - szláv: novi – grád = új vár.

Nyitra - szláv név

Pest - Pes, Peset, Beset magyar / türk személynevek.
Pilis - Pél, Pély, Peles magyar / türk személynevek
Pozsega - szláv név
Pozsony - Poson, Posan, Pazan - magyar / türk személynevek.
Sáros - Saar, Sár, Szár magyar / türk személynevek
Somogy - Sumug, Somod magyar / türk személynevek
Sopron - Suprun, Zubrun magyar / türk személynevek
Szabolcs - Zubulcs / Zoboulcs magyar / székely / türk személynév
Szatmár - Zotimor, Zutumar magyar / türk személynevek
Szepes - szász: sieben = 7
Szolnok - Zonuk, Zouluk magyar / türk személynevek
Temes - Teme magyar / türk személynév
Tolna - Tolna, Tulna besenyő személynév
Torda - Tard, Tord magyar / türk személynév
Torna - Tarna, Turna magyar / türk személynevek
Torontál - Taran, Turan, Tal, Táya magyar / türk személynevek
Trencsén - szláv név
Ugocsa - Ugocsa magyar / türk / hun személynév
Ung - Ung, Onga magyar / türk személynevek
Valkó - Valk, Vayk magyar / türk személynév.
Vas - Vos / Vas magyar / türk személynév
Veszprém - Veez, Víz, Peren (Beren) magyar / türk / székely személynevek
Zala - Zolou, Zala, Szala magyar / türk személynevek
Zaránd - Zarand magyar / türk személynév
Zemplén - Zen, Zhen, Palan magyar / türk személynevek.

Kárpát – medencei településnevek 20 évnyi vizsgálatából az körvonalazódik, hogy 80 százaléka ősi magyar, székely személynév. (Többi besenyő (mongol), kun, szláv, német eredetű)

Magyar tónevek, folyónevek, hegynevek, ideiglenes hazanevek, tájegység nevek:

Avas - hegy Erdély, Miskolc. Aav / Áva – magyar személynév.
Bácska - Bács magyar személynév.
Badacsony - hegy Bocsocson / Botocson – besenyő személynév.
Badacsonytomaj Tomaj – besenyő személynév.
Barla – hegy Kárpátalja Barla – ősi magyar nemzetség.
Békás – szoros Beke, Beka, Büki - ősi magyar / székely, türk személynevek. Békás falu.
Béli – hegység Szilágyság. Beel, Bély, Bellye – magyar személynév.
 A hegység tetőpontja: Szár tető. Szár – magyar személynév.
Beremendi - hegy Beremen = Beren. A „magyar-kabar” Baran/ Beren törzsbeliek.
Bodzai – hegy Erdély. Bodza, Badza – magyar személynév.
Bükk lehet bükkös erdő. Bük, Bök, Bek – magyar, székely személynevek.
Bakony Bökén, Buken, Bakon – magyar, kun, besenyő személynév
Balaton. Mongol: balcsi(g) - dan = (balti – tan) = mocsaras – meder, mocsaras tófenék.
 Balat, Bolot – magyar, türk személynév. (nem tévesztendő össze a szláv: bolot = mocsár szóval)
 mongol: bolod (Bolot, Balat)= acél. Balat + Török: ana = fő (vezető, uraság, előljáró).
 Valószínűbb a magyar személynév, mert léteztek Balat, Balatafalva, Balotaszállítás nevű települések Baranya, Szabolcs, Mármaros, Csongrád vármegyékben. Balat, Balata dűlő dombon. Somogy megyében létezik Baláta-tó. Balat- magyar személy szálláshelye volt a terület.
Barcaság - Barc, Barcs, Barca, - székely, magyar, kun személynevek.
Bécs – Ausztria fővárosa. Bece, Becs, Becse, Becő – magyar, türk személynevek. Honfoglalás kori név.

Berettyó folyó Beret, Burut – magyar, türk személynevek

Bihari - hegy Erdély Biur, Biar, Buar – magyar személynév.

Bodrog Bodorug – magyar személynév. Bodrog falu Somogyban, Bodrog folyó.

Börsöny Bursan, Börsen – magyar személynevek.

Bőszénfa (Somogy m.) Ősi formája: Baysinfalva. Baysin – magyar, türk személynév = sólyomfajta.

Csallóköz Csallo, Csalla, Sallo, Salla – magyar személynevek. köz = folyók köze.

Csepel – sziget Csebely / Csepej / Csepel - magyar, türk személynév.
Csepel - Árpád vezér főlovásza volt.

Cserhát Mongol: csarasun = cser, tölgy. Cseer, Csér – magyar, türk személynév.

Csik – hegység Székelyföld. Csik, Csika - székely személynév.

Csitár falu, Csitári - hegyek Csitar, Csutur, Satar, Satur – magyar személynevek.

Csobánka hegy Török: csoban = pásztor, juhász. Türk családnév.

Dobogókő. Dobogo, Doboka – magyar személynév. Kő = hegy, vár.

Etelköz. T: Idil = Volga. Volga folyó köze. Mai ismeretek szerint a Fekete – tenger északi területén volt Etelköz és nem a Volga és mellékágai által határolt területen.
A mongol audala (otala) szó jelentése: kiönt. Áradásos folyók köze ?

Essegvár - ősi neve: Szeg vára. Es –Szeg. Mongol: esi = eredet, ő. Mongol: öcsöken = kicsi

Fogarasi – havasok. Erdély. Fogara, Fakara - székely személynév.

Galya tető Gyaja, Gaja – türk, magyar személynevek

Garam folyó. Ősi alakja: Garan - mely magyar személynév.

Gerecse Gérc, Gerecs, Geréc, Göröcs – magyar személynevek.

Göcsej Göcs, Géc, Gécs – magyar személy helye. ej, ely = hely

Gömör – hegység Felvidék. Gömör, Kömör, Kemer – magyar személynevek. Gyömrő – Gömörő.

Görgényi – hegység. Erdély. Görgen, Gürken – magyar személynév.

Gyalui - havasok. Erdély. Gyalu, Gyula, Jalu – magyar személynév.

Gyergyói – havasok, Görgényi –havasok Gerge, Görgen, Gürken - székely, türk személynevek.

Hanság Han, Hany, Huna - magyar személynevek.

Hargita – hegy Székelyföld. Hargita – ősi székely női név

Hunyadi - havasok. Erdély. Hunad, Hunod – magyar személynév.

Ilosvai – hegy Erdély. Ilosva = Ilsua, Yalza – magyar, türk személynév.

Kab - hegy Kab, Kaba, Kap, Kop – magyar személynevek

Körös Körös folyó, Köröshegy (Somogy m.) Kerő, Körő, Kers – magy.szem.név

Kalota - havas Kalota – magyar vitéz volt.

Kanta vár Mecsek hegység. Kanta – magyar, türk személynév. (Kanta József focista MTK)

Karasica patak. Ősi neve: Karasu. Ujgur : kara – szu = fekete víz. Sötét vizű patak.

Kemenesalja. Kemen - ősi magyar, székely személynév.

Levédia. Levédia névben a v – néma. Leedia. (pl. levegő = leegő = lég).
M: layida = iszap. Levédia az Alsó-Don, Alsó-Volga, Kubán folyó által határolt vizenyős, áradásos, mocsaras, iszapos területen volt. Országot személyről ritkán neveznek el. Levédia tévesen finnugor szó. Adott helyen élő népről és a földrajzi adottságokról szokás elnevezni területet, országot. Pl. Tűzföld, Izland, (Új)zéland....Levédia...

Nem biztos, hogy a Balaton, Zala, Tisza nevek szláv eredetűek ! Becsüljük saját nyelvünket !
Léteztek: Balat(a), Zala (Zolou), Tyza, Tese – magyar (türk) személynevek.

Mármarosai - havasok. Erdély. Mar, Mara, Moruz – magyar személynevek.

Maros Moruz – magyar személynév.

Mátra hegy. Modura, Motura - magyar, mongol személynév.

Mecsek - hegység. Micse, Mecse, Mocso, Micske, Mecske, Mocsko, Macsag, Mecsek – ősi magyar (női) személynevek. Településneveink is őrzik.pl. Erdősmecske, Magyarmecske.

Meleghegy Melek – magyar, türk személynév

Menaság Mena, Mene, Mana, Mona – ősi magyar személynevek.

Mosoni – Duna Tájnyelvben: moson, mocson = mocsaras, sáros. Moson – magyar szem.név.

Nemere - hegy Nemere – székely személynév.

Nyírség - Nir, Nar – magyar személynév.

Ormányság Neve a török orman = erdőség szóból ered. Egykor kiterjedt ártéri tölgyesek, gyertyános erdők voltak a vidéken. Nem voltak ritkák a 2 – 3 méter törzsátmérőjű kocsányos tölgyfák Ormányságban, melyek törzsét 12 ökrör vontatta szekéren szállították el. Tévesen az orma – domb teteje szóból eredeztetik. Ha ormokra épült falvak területéről lenne szó, akkor Ormaság, Ormosság lenne a neve. Az Ormányság asztal simaságú homokos talajú, egykori Dráva árterület. Nincsenek dombok ! Ormáncs nevű falu jelentése: kivágott

erdő közén létesített település. Vizenyős területek, lápok lecsapolása után vált lakhatóvá a terület. Nem kellett ormokra építkezni. Az adott területi viszonyokat is számításba kell venni az etimológiai fejtegetéseknél. A terület ősi neve: Bő-köz. Beő – magyar, türk személynév.

Palkonya, Balokány Balakan – türk személynév.

Pilis Peel, Pél, Pély – magyar személynév. Ragozott forma: Peles (Pilis).

Pityeszer. Pite, Pete – magyar személynév. Pityer-szer --- pacsírta szer ?

Mongol: saurin (saur – szer) = telep, szállás, hely, trón helye, gulya, ménes, nyáj.

Réz - hegység Szilágyság. Reza(h), (Rezi) – magyar személynév. Rezi vára - Bakony – hegységben.

Sió, Sajó T: suyu = vízvezető csatorna, árok. Suyu, Suyo – magyar személynév.

Szársomlyó - hegy. Baranya megye. Sumla, Szár – magyar személynév. Somló – kopár hegy.

(a hegy déli oldala az 1970-es évekig kopár volt. (Szárfalva, Kissomlyó falunévek)

Még látható volt az „ördög szántotta barázdáltság.” Kő-Szárhegy falu. Saar – szem. név

Szilágyság Zilag, Zilak, Sulak, Silagh – ősi magyar személynév. Zyl – ag = Zyl völgye, pataka.

Tátika hegy Tátik magyar nemzetség vára volt a hegyen.

Türk: tetik = gyors, pontos, ügyes, éber. Türk családnév.

Temes Tájnnyelvben: teme, tömő = sár, mocsár, ingovány. Teme – magyar személynév.

Tenkes - hegy Baranya megye. Tenk, Tenke, Tönkö – magyar személynév. Pl. Tenk falu.

Tere-hegy Baranya m. Teer, Tere – magyar személynév. (Térvárpusztá Heves m.)

Tihany – félsziget Itt található Tihan személy várának romja. Török: tiyan = sólyom. Türk családnév.

Tisza T: tas = megárad, kiárad. T – M: tasar / tüzür = kiárad, kiönt. Tyza – magyar szem. név

Torockó – hegy Erdély. Toros, Taros = Tarhos Árpád vezér fia volt (Tarhacsi).

Ko = kő = hegy.

Lásd Tarros magyar falunévet.

Túr folyó - Turah türk személynév. Tura falunév, Thury vár.

Turján vidék Tarján – magyar személynév.

Vértes. Verte, Verter – magyar személynév. Tévesen a vért (páncél) szóból származtatják.

Hajdú – Bihar megyében lévő Vértes, Létavértes településeken nem voltak harcok a

vértés németek ellen.

Vonyarcvashegy Vono, Vona, Arcs / Orcs, Vos – magyar személynév.

Zagyva – folyónév. (Zágon) Zag – ősi magyar / türk személynév.

Zala T: szel = áradás. Zala, Zelő, Zolou, Sal, Sala – magyar személynév.

Zarándi – hegy Erdély Zaran(d), Zeren(d) – magyar személynév.

Zemplén hegy Zen (Zem) és Palan (Pelen) – magyar személynév. (pl. Verpelét név)

Zengő – Mecsek hegység legmagasabb pontja. Mongol: dzongila = legfőbbnek bizonyul.

A csúcstól 100 méterre található Zengő várának romja. Zengő lehetett személynév is.

A hegy ősi neve: Vas hegy. Vos / Vas – magyar, türk személynév.

Vas megye is Vos birtoka volt.

Zobor vidék Zobor, Zabar – magyar személynév

Zselicség. Zyl, Zilcs, Szil – magyar személynév. Ziles = Zil nemzetség faluja. (Zseliz – Bars várm.)

Szeli, Zsély – türk, magyar személynév. Zseli, Darnózseli, Zseliz településnevek.

Hegységeink, megyéink, folyóink, tavaink neve 80 százalékban magyar (türk) személynévből származik !

Erdélyi családnevek etimológiája.

Tekintettel arra, hogy a székely és erdélyi magyar tájszavak között sok mongol eredetű szót találtam, talán nem tévedek nagyot, ha a családnevek közül néhányat a mongol nyelvben keresek.

A magyar és székely nyelv ó-török és ó-mongol nyelv keveréke, mely hun örökség. Valamennyire többségben vannak ó-mongol szavaink, melyek révén vagyunk nyelvrokonságban a finnugor nyelvekkel.

Aáry mongol: aar = kicsi, csekélység, jelentéktelen.

török: ara = törődik valamivel. Gondoskodó.

Apponyi (Uppony) mongol: oboon (opón) = elég jó. mongol: abungar (apungar) = mohó, kapzsi.

Baáb, Bába	török- mongol : baba = apa, atya
Babay	török: <u>babayigit</u> = férfias, merész, kemény. Bábolna eredeti neve: Bábona. Török: baba + török: ana = fő- (vezető, uraság..)
Bacur, Baczar.	török : basari = siker. Sikeres ember.
Bács	mongol: ba(gh)csala = felméri valami mennyiségét. Bács = számadó juhász.
Bakro	mongol: bakarka = büszke. Mongol: bokira = hajlong, hajbókol.
Balabán	török: balaban = sólyom; hatalmas
Bangur	török: bongur = üvöltöző, rikoltozó
Bara	török: bar = ordít, üvölt. Mongol: bara = kísérő személy (testőr)
Baracs	kun személynév. Változatai: Berecz, Böröc.
Bardon	török-mongol: barda = bárd, alabárd, szekerce. Mongol: bardan = kevély, gőgös, büszke.
Barla	mongol: barlu = régies jelentés: szolga. (Barlu(gh) ősi mongol nemzetség.)
Bazaráth	török: basiret = bölcs, előrelátó, megfontolt.
Belce	mongol: belcseger = kövér
Beleg	mongol: beleg = ajándék. Mongol: belge = bélyeg, billog, jel. Jóslat, jósol. török: belgin = pontos, neves. török: belig = ékesszóló.
Bende	török: bende = rab, rabszolga, szolga.
Bene	török: ben = én . Török: bencsil = önző. Mongol: bögen (böen) = bőven, bőséges, sok. (Terebélyes, kövér ; gazdag.)
Bente	mongol: bent = erősítés, erős
Bészéll	török: beszili = kövér, elhízott
Bilibók	mongol: bilig = okos, bölcs. Mongol: böge = sámán
Bille (Bélye)	mongol: belli = tudott. Mongol: bilig = okos, bölcs
Bléda	hun személynév.
Boár	mongol: baurai = gyenge, erőtlen, szegény
Bócsa	török: bolcsa = bőséges, dús. Kövér. mongol: bölcse(gh)er, bulcsa(gh)ar = domborodó, gömbölyödő. Kövér. Bulcsu név.
Bona, Buna, Bana	Török: ban = bán (rang) mongol: bantuui, bunduyi = alacsony és tömzsi. Bonyhád ősi neve: Bonnad (Bonna- d)
Boncza	mongol: boncuu = gömbölyded
Bongó, Bangó	mongol : bong = gömbölyödő.
Borgulya	mongol: bor = szürke. Szürke gulya őrzője.
Boronka	Baran/ Boron magyar-kabar törzsbéliek.
Bortó (Barta)	mongol: bartaa = akadály. Akadémikuskodó. Lásd még Bortos nevet.
Bortos	mongol: bordo = hizlal, etet, takarmányoz.
Botta (Batta, Batu)	mongol: batu = erős
Bölöni	mongol: bölü(g)en = gyenge, törékeny. mongol: büle = erős török: bollan = bővül, terjed. Termetes, kövér. török: büyün = nagy, természetes.
Breg	orosz: bruku (brugu) = pocak, has. Orosz: breg = part, folyópart.
Brugós	orosz: brugu = has, pocak. Brugó = nagybőgő
Bruma	szláv személynév.
Bucsás	mongol: buucsi = lövő, lövész, tüzér.
Bulárka	szláv személynév
Butta	Lásd Botta és Büte neveket.
Büte	mongol: бүтүгэцси = alkotó. Tájnyelvben : бүтү = vég, bevégez. Hóhér ?
Czank (Csánk)	mongol: dzangkai = nagyfejű. Mongol: dzangka = kényes
Cégé	török: csekicse = kalapál. Kovács. Tájnyelvben: cege = rekesztő halászat.
Czéghér	mongol: csiger = kedves, szeretett. Lásd még Cégé nevet.
Czekes	török: csek = húz, von, állatot vezet. Vonakodó, tartózkodó.
Czellencz	mongol: dzsolbira = csellengő, kóborló, csavargó. Török: cselimli = erős.
Czili (Csili)	török: csiliz = gyenge, vékony.
Czimbor (Csombor)	mongol: csombo(g)or = gömbölyödő.

Czincziri	cincár = görög kerekedő. Tájnyelvben: cincár = sovány, vékony.
Czink	mongol: csingalig = erős, szívós, edzett. Lásd még Czank szót.
Czipa (Csép)	török: csöp = szemét, söpredék. Mongol: csibiltü = gonosz, bűnös.
Czitros	citerás. Citera készítő.
Czömböl , Czömpöl	mongol: dzsomboldza = domborodó. Kövér. mongol: somboyi = gömbölyödik, domborodik.
Czupor	török: cebir (cepir) = erő, erőszak. Erős, erőszakos.
Csabaz	török: csabala = törekszik, fáradozik.
Csavó	török: csavli = sólyom. Solymász.
Csekme	török: csökme = omladozó, roskadozó. (beteges) török: csakmak = meggyújt. Gyújtogató. török: csekimse = bizonytalan.
Csertán	kun személynév.
Csigyar	tibeti - mongol: dzsagar = indiai
Csingó	csángó, kóborló. Török: csingar = veszekedős, lármás.
Csiza (Csizi)	csiszar = lókereskedő, lóbőr kikészítő, kardélesítő, lovat gyógyító.
Csobán	török: csoban = juhász, pásztor. (tévesen román szó.)
Csobot	mongol: csoboo = jó eszű, értelmes
Csóg (Csók)	mongol: cog = életerő.
Csondor	kínai - mongol: chuang' tou'r --- dzsontor = több szállás vezetője, falu véne, bírója. mongol: csondo(gh)or = pocakos, domborodó.
Csölle	mongol: csölii = hanyatlík, romlik. Beteges, elszegényedő. Mongol: csöle = száműzött.
Csukat	mongol: csikitü = valamilyen fülű
Csupán (Csépán)	török: csobán = juhász, pásztor.
Csüdöm	mongol: csuudam = nagyot mondó, hencegő
Dalbinát	mongol: dalbaa = zászló. Mongol: nadur = nagy, jókora. Zászlós nagy(úr).
Deé (Déj)	mongol: deyile = győz. Győzedelmes.
Dengiz	ősi mongol / türk , székely személynév. Megközelítő jelentése: nagyon nagy, tengernyi,hatalmas. Mongol: tenggis = tenger.
Dés	mongol: des = rang, sorrend. Mongol: deslegcsi = hadnagy. mongol: de(gh)eside = magasra jut. Vezető, magas rangú lesz.
Ders (Derzsény)	Lásd Terza nevet.
Docze	mongol: dödzs = tesped, lustálkodik.
Dósa (Dózsa, Dovsa)	mongol: do(gh)sin = kíméletlen, vad, szilaj.
Dodé	mongol: dodii = apró természetű, kicsi. Nagyképű, gőgös.
Dodi	Lásd Dodé nevet.
Durogy (Dorog)	mongol: durgi = önkényes, garázda. Mongol: duraügei = ellenszenves.
Duy	mongol: dauu = ének. Énekes.
Elség	előjáróság ? mongol: el = rideg, keményszívű, ádáz.
Gaál	mongol: gal = tűz. Gyújtogató. Török: gail = bánat, gond, baj. Gondokkal teli.
Gahér (Góhér, Gaér)	török: gayretli = igyekvő, törekvő.
Gajgó	mongol: gayigkui = elég jó, türehető.
Galamb	Lásd Kolumbán nevet.
Gandi	Ghandi indiai szem. név.
Gardó	mongol: garda = kézműves
Gargya	mongol: garghun = kiváló. Lásd még Gardó nevet.
Garnai	mongol: garanga = csapdával vadászó.
Genda (Gyenda, Gonda)	török: gündelegcsi = napszámos, béres mongol: genede = bajba jutás, kárvallás.
Ghimán	török: gümen = vadászles. Vadász. Mongol: güm = csendes. mongol: gemne = vádol, hibáztat. Mongol: gem= hiba, vétség, sérülés, baj

Ginál	török: günül = napi. Napszámos.
Girán	török: gerin = elnyújtózik. Nyúlánk. Mongol: gurandzu = fenőkö. Fenőkö készítő. Tájnyelvben: girnyó = vékony, vézna, magas és vékony.
Girás	török: gür = bőséges, telt.
Gittyá	mongol: gutulcsin = cipész, csizma készítő.
Glignoza	német: klein naze = kis orrú.
Gorján	török: gayret = igyekezet, szorgalom. Mongol: gurandzuda = köszörűs
Grebur	német: graber = (sír)ásó
Gzsinga	mongol: dzsinegeügei = gyenge, vékony, cingár.
Gyonos (Gyán)	mongol: gani = mogorva, magányos
Gyöne (Gyán)	török: günah = bűn. Bűnös, bűnöző. Mongol: genen = hiszékeny, óvatlan.
Gyönös	Lásd Gyonos, Gyöne neveket.
Gyurok, Györök	mongol: güreger = kidagadó. Kövér. Mongol: göröge = vadász. Török: görkemli = hatalmas.
Hajabács	mongol: kayibaldza (hajibács) = meg-meginog, dülöngél. Részezes. mongol: kayikaramdcsi (hajikaramcsi) = gondoskodó, törődő. mongol: ba(gh)csala = felméri valaminek a mennyiségét. Bács = számadó juhász.
Hallai	török: halayik = szolgálólány
Hara	török – Mongol: hara = ménes, lovak. mongol: kara (hara) = sötét, gonosz.
Harani	mongol: karangui (harangui) = sötét, tudatlan. Lásd még Hara nevet.
Haraz	török: horoz = kakas. Haraszi nevek töve. Horoz tüe = Horoz személy forrása.
Harembás (Halimbán)	mongol: karam (haram) = zsugori, fukar, fősvény. mongol: baasi = ravasz
Harmos	mongol: karam (haram) = zsugori, fukar, fősvény.
Harra	Lásd Hara nevet.
Haregő	mongol: kargis (hargis) = kegyetlen, gonosz, haragvó. mongol: kerig (herig) = fukar, fősvény, zsugori
Hársony (Harsány hegy)	mongol: karsi (harsi) = ellenségeskedő, veszekedő. mongol: karacsu (haracsu) = alattvaló.
Haszán	Hassan török személynév.
Hatala	török: hatali = hibás, rossz. mongol: kotala (hotala) = karámban tart jószágot.
Havor	török: havari = segéd
Heé	mongol: hee = hő, meleg. Heves, lobbanékony.
Hégely	mongol: kege (hege) = megvesztegetés, sáp.
Hégető	mongol: kege (hege) = dísz, minta, ékesség ; feszélyezett. Héget, éget, gyújtogat..
Herteli	hirtelen természetű. török: kurtul (hurtul) = megmenekül, elmenekül, menekült. török: kartal (hartal) = sas
Hervol	német: hervor brechen = kifakadni, kirohanni. dühös, indulatos.
Heveli	török: havali = elegáns, különleges
Hibácsko	sérült, rokkant, hibás.
Hintalan	török: hane = ház, szállás. Hajléktalan. kóborló, koldus, éhenkórász.
Hompot	Eredeti alak: Kombold (Hompolt) mongol: komboyi (hompoi) = domborodó. Tájnyelvben: homp = púp, kis halom, vakondtúrás.
Horj	török: hor = hitvány. török: hür = szabad. mongol: koriul (horjul) = megtiltat, korlátoztat, akadályoztat.
Huú	kínai – mongol : kuú (huú) = korsó, köcsög. Fazekas ?
Ika	Török: ikame = őrséget felállít. Őr.
Ikmók	mongol: ighmaghki = veszekszik, civakodik
Ilur	Török személynév. Török: ileri = élenjáró, előjáró.
Irgét	török: irgat = béres, napszámos

Iring	mongol: yerüنگkei = elnök, fő- Tájnyelvben: iringa = csúszkálásra alkalmas csontból készült csúszka.
Jago	mongol: yagi = túl sokat beszélő, fecsegő.
Jagos	Lásd Jago nevet.
Jenáki	mongol: yongkii = magas és sovány, szikár.
Jére (Jéré, Jéri, Jara, Jára)	török- mongol: yara = seb, sebesülés, sérülés, vágás. Sebesült, sérült. mongol: yari = beszél, elbeszél. Mesemodó, fecsegő . török: yürü = jár, megy, gyalogol. Vándor.
Jova	török: yuvarlak = gömbölyű, kerek. Kövér.
Kácsor	mongol: gadzsiya = görbe, hajlott. Tájnyelvben: kács = kovács.
Kadosa	Kadocsa hun személynév. Török- mongol: kati (kadi) = erős, kemény, kegyetlen.
Kaffai	török: kafali = eszes, okos.
Kaja, Kaya	török: kaya = kő, szikla.
Kajsza	Tájnyelvben: kajsza = hajlott, görbe. Mongol: kadzagai = görbe, ferde. mongol: kaysza = összeomlás, beomlás. Omlatag, roskatag.
Kálcza	török: kallescse = kétszínű, hazug, szélhámos.
Kalit	török: kaltabán = csaló, szélhámos. Mongol: kaltai = bajos, káros.
Kanabé	Kán nevű bey. Kán uraság.
Kancsag	Koncsak kun fejedelem, kán. (Lásd Poloveci táncok zeneművet)
Karácsony	török: karacsa = szarvas. Ősi időkben úgy hitték, hogy a szarvas hozza az Isteneket, a fényt. A tél legsötétebb napján (Karácsonykor a szarvas hozza el a fényt.)
Karakoly	török: karakol = őrség, őrzőház. Határőr.
Kasa (Kaza, Kósa)	török: kuza / kuzu = bárány. Báránybőr kikészítő. török: kaza = baleset, szerencsétlenség, sérülés. Török: koz = dió.
Kastal	török : kastet = árt, rosszat tesz.
Katabán	török: kati = erős, kemény, kegyetlen. (módosult név: Koppány)
Klór	mongol: kalira = gyáva, bátortalan.
Kolumbán	török: kolumbán = sólyom. Előfordul más alakban is: Kulin bán, Kalan bán.
Koncz	mongol: konicsi = juhász. Mongol: kondzi = nyer, nyertes, nyerő.
Koncsag (Koncság)	Lásd Kancsag nevet.
Kotyesz	szláv név.
Kpangbai	tibeti - kínai – mongol: pangpai = pajzs, vért. Véd, fedez. török: Kapan bey Kapan úr. (Koppány név)
Kribus	orosz : krepos = jobbagy
Krüzsely	orosz: krüzsza = tető, fedél. Tetőfedő..
Kuki	mongol: kuukituna = zihál, liheg. Asztmás ? Török-mongol: kök = kék. székelyek ősi, választott színe, akárcsak a régi uyguroké, mongoloké.
Kunder, Göntér	Török: kunduracsi = cipőkészítő. Mongol: gangdaar = hatalmas termetű.
Kurika	mongol: garika = karika, gyűrű. Gyűrűkészítő.
Kurjátko	orosz: kurjátnyik = tyúkol, kertec.
Kuron	mongol: koron = káros, gonosz, mérges. mongol: köröngge = vagyon, pénz. Vagyonos.
Kurpe (Korpád, Körpö, Kurpat)	mongol: karbuacsi = íjász. török: kerpics = vályogvető
Kurunczi	mongol: kauramcsi = hamis, csaló, álnok. (Karancs hegy) mongol: karamcsi = fösvény, fukar, zsugori. mongol: karangui = sötét, elmaradott, maradi török: koron = mérges, ártalmas, kártékony, gonosz
Küncső, Küncsey	mongol: konicsi = juhász.
Lax	Lex német személynév. mongol: lagsa = testes, súlyos, kövér
Legoza	mongol: lagsa = testes, súlyos, kövér
Libán	Lásd Olibán nevet

Lini	török: lanetle = átkozódó
Lipos	török: libas = öltözet, ruha. Ruhakészítő. szláv: lipo = hársfa.
Lotény	török: lütfet = kegyes, segítő mongol: layida (laita) = áskálódó
Luczás (Lúcs, Lőcse)	kínai - mongol: ladzang = lazsaló, lusta, naplopó. török: lehcse = lengyel. Török: losz = sötét, homály. Elmaradott.
Lurcza	Lásd Luczás nevet.
Mácsa	mongol: macsa = igyekszik. mongol: maucсила = mocskolódó, becsmérő.
Maczey	mongol: maucсила = mocskolódik. török: madzserali = kalandozó. Lehet zsidó név is.
Maembe	mongol: maubin = vékony. mongol: maubtur = silány, hitvány, gyenge, vékony.
Magera	magor, magyar. mongol: dzirmeger = keskeny szemű, sima arcú. Ázsiai arcvonású. mongol: dzirmagar = keskeny szemű, bajusztalan, szakálltalan. Ázsiai arcvonású.
Majla (Majlát)	mongol: mayala = nagyképű
Mandali	török: mandal = zár, retesz, kulcs. Zárkészítő.
Manfredi	Manfred német személynév.
Mántó	mongol: mantuyi = nagyfejű, széles arcú.
Marcián	török: mercsi = hatáság, felügyelő. mongol: mardzang = szeszélyes, különc, bolondos.
Markaly	mongol: mergel = jósol, jövendöl. Török: markala = bélyeggel megjelöl. Billogoz.
Mére (Mara)	mongol: mar = marakodik, veszekszik. Mongol: mereyi = törekszik, igyekszik.
Murát	török: murat = cél, vágy, szándék. Elszánt.
Murja	mongol: murui = görbe, torz, ferde. Nyomorék. Mongol: mariya = kövér.
Nágó (Nágolnok)	mongol: nagal = kis szakállú. Mongol: nagh = göcögve nevető. mongol: nadur = jókora, nagy.
Nap (Napkor falu)	mongol: nabkaar = alacsony, tömzsi. Nokhpur/ Nopkhur indiai személynév. török: nöbetcsi (nöpetcsi) = őr, ügyeletes.
Noda	mongol: nudui = rövidnyakú. Mongol: nüdü = tör, zúz.
Nomáti	nomád, kóborló. mongol: nomtai = tanult ember
Növeli	török: navla = fuvaros
Nyögér	kun – tatár népesség.
Nyugali	mongol: nughulaa = túlzó, szélsőséges
Olibán	mongol: elbenkü = nyest.
Onga (Angi)	mongol: ongo = sámán; bálvány, ősszellem.
Ozimok	szláv: oszem = nyolc. szláv: oszamely = magányos. Emberektől távol lakó. mongol: aszaman = pipogya férfi. Mongol: aszamag = herélt kandisznó. Herélő. mongol: ösziyen = gyűlölködő, bosszulkodó. mongol: mughuyid = durva, erőszakos.
Ölbei, Ölbö	Ilbeyg , Tudbeyg - ősi besenyő személynévek. Török: becsenek = nomád török. Török: <u>ülühiyet</u> = Istenség, bálvány. Török: <u>ilahe</u> = kisisten, bálvány Török: bey = úr, uraság. Ülü-bej = kisisten, bálványozott uraság.
Ömböli / Hömböli	Hortobágyi pásztorok slambuc ömbölitő kanala. Golyót gömbölyítő kanala. Mongol: komboyi (homboji – homboli) = gömbölyödő. Ömbey – türk szem.név
Paku (Pakusza)	szláv: pakosznüj = ocsmány, förtelmes, szemét, piszkos, mocskos, alávaló.
Panigay	török: panigki = pánikkeltő. Török: bank (pank) = pad. Pad készítő. török: bani+ gai = teremtfő, alapító, építő + baj, balszerencse.
Pekka	török: pek = kemény, erős, erőszakos. pék. szláv: pekár = pék. Német: <u>Béker</u> meister = pék.
Prigai	Prága. szláv: prag, prah = küszöb, határ.
Piheni	török: puan = pont. Pontos. török: pinti = szűkmarkú, fukar. Rest, lazsaló, pihenős.
Pilkás	szláv: pülkij = heves, indulatos, pulykás.
Pillát	szláv: pülat = fellángol. Heves, hirtelen haragú, indulatos.

Pinovai	szláv: ponevole = kényszer
Pinti	török: pinti = fukar, szűkmarkú.
Pitó	török: pitorok = festő. Szláv: pityo = ital, ivás. Részezes, italozó.
Poloz	szláv: polesze = erdész.
Popi	uygur : pop = pap
Popika	uygur: pop = pap. kis pap.
Porczán (Porcsin)	török: porszuk = borz. Török-mongol: pars/ bars = leopárd, párduc. török: periszan = szomorú.
Poszet	török: poszet = zsacska. Török: puszatli = fegyveres, páncélos.
Rámai	Rama indiai személynév.
Raposa	szláv személynév.
Reha (Roha)	Roha ősi hun személynév. Török: ruh = lélek, erő.
Reklányi	szláv: rüklüj = laza. (könnyelmű, hanyag).
Rend (Csabrarendek falunév)	török: rendele = gyalul. Asztalos.
Rés (Réz)	török: resim = kép, festmény. Festő. Török: ressam = festő. Rezah török személynév.
Reteg	török: retddi = elutasító.
Rilli	török: riya = képmutató, kétszínű.
Riskó	ruszkó – orosz.
Riti (Réti)	török: retddi = elutasító
Rodé	török: reddet = elutasít, megtagad.
Rokaly	szláv: ruka = kéz, kar. szláv: ruklagy = lim-lom, semmirevaló kacat.
Rokosnyi	szláv- magyar : rak = rák állat. Rákász.
Romát	török: rahmet = kegyes, könyörületes
Romok	török: Rum = görög. Roma – cigány
Ropogh	szláv: rübák = halász.
Roze knál	szláv: ruzse = puska, fegyver, Szláv: ruzsnij = vörhenyes, rőt, vörös.
Roze knát	Lásd Roze knál nevet.
Roxin	ruszin – orosz.
Rucz	szláv: rücar = lovag. Szláv rücsaty = ricsajozik, ordít. török: ruscsa = orosz
Sável	Sáfó(sávó) = fejőedény. Fejő. Török: szavar = elzavar, elüldöz, üz. Elűzőtt. török: szevil = kedvelt, szeretett. Török: szuvali = huszár.
Sek	Szék, Szeke – magyar, székely személynévek. török: szek = féllábú, sánta. Török: szakat= sérült. török: szikiyönetim = katonai őr. Határőr. Mongol: szakiul = őr, testőr. Határőr.
Setényi	török : seytan = ördög, gonosz.
Sibos	sípos. sípkészítő.
Sildan	mongol: saldang= ki van a feneke. Nincstelen, koldus. mongol: sülde = életerő.
Sinai	mongol: szinala = sínylődik, szenved.
Skorván	szláv: skura = állati bőr. Bőrös mester. Szláv: skurnyik = önző.
Slama	szláv: szlama = szalma.
Sorján (Surján)	mongol: szur = szíj. Szíjgyártó. Súr besenyő méltóság.
Suho	török: sahin = vándorsólyom
Tácsa	mongol: tacsia = szenvedélyes. Mongol: tacsir = gyenge, csenevész. török: tacsir = kereskedő. Lásd még Taizs nevet.
Taizs	kínai - mongol: tayidzsi = nemes
Talafa	török: talafi = kártérít, jóvá tesz, elintéz.
Támpa (Tompa)	mongol: tomboyi = domborodik, dudorodik. Kövér. török: tumbadiz = kövér és alacsony.
Tanti	mongol: tantayi = kövér, tömzsi

Tebécs	mongol: tebcsil-tei = mértékletes, türelmes. török: tebessümli = mosolygós.
Tekle (Takla-Makán hegy)	török: teklihsiz = barátságos, fesztelen, közvetlen, török: takla = bukfenc. Török: taklit = másokat utánzó, kigúnyoló.
Tenke, Tönkő	mogol: tengke = életerő, erőnlét.
Terely	mongol: tereyi = elterül, kinyúlik. Átvitt értelemben: terebélyes, szétterülő.
Terza	török – mongol: ters = ellenséges, szembeszegülő, akaratos. Ders magyar szem.név
Tötök	török: tetik = gyors, pontos, ügyes, éber. Török: tüt = füstöl. Tátos – Táltos. török: tutar = betart szabályt, törvényt. Török: tutarli = következetes.
Truczka	szláv: trusz = gyáva, félénk
Tuef	török: tuhaf = furcsa, különös, mókás, vicces, szokatlan.
Tuta (Tata, Tát)	mongol: tata = húz, von; aprít. Lásd még Tötök nevet.
Tutó	Lásd még Tötök nevet.
Turke	török.
Uza, Azo	úz népe sségből való. (pal-úz, gaga-úz) kun népe sség lehetett.
Vagyura	szláv: vedro (vegyro) = veder. Vödörkésztő.
Vank	kínai – mongol: wang = fejedelem, méltóság.
Varkus	Tájnyelvben: varkus = ütött- kopott nádkunyhó. Szegény.
Vaskor	Vas / Vos – magyar személynévek. török: vasi = gyám, gondnok.
Vasok	Vas / Vos magyar személynévek. Vossian (Varsány) magyar-kabar törzs egyike.
Veér (Vér)	Vér – mongol személynév. Vérbulcsu—Vérbulcs – Verbőc)
Velle (Veli)	török: veli = ő. Veli bég fürdője Budán. Veli+ana = Velian = Villány. Török: ana = fő-
Velti (Velti)	mongol: belterge (velterge) = terménybegyűjtő.
Vetro	szláv: vetrenüj = szeleburdi, szeles, kapkodó.
Viderok	szláv: vedro = vödör. Vödörkésztő.
Vild	német: wild = vad, vadállat.
Viliko	szláv: vilka = (vas)villa. Villakésztő.
Vura	török: vurur = varr , üt, ver. Kovács. Varró. török: varyos = nagy kovácskalapács. Kovács.
Zabán	török: szabancsi = szántóvető, földműves, paraszt. mongol: dzabán = ellenszenves, otromba
Zaha (Záh, Záhony)	mongol: dzagha = határt szab, jelöl.
Zahorán	szláv: zahora = erdő mögötti. szláv: zahore = magaslaton túli.
Zaja	mongol: dzayi = csavarog, kóborol, ténfereg török: zayif = gyenge, sovány,. Török: zayi = veszteség.
Zajcza	török: zayicse = jósol.
Zatykó	szláv: zátka = dugó. Dugókésztő.
Zavilla	török: zavalli = szegény, nyomorult.
Závó	Lásd Zavilla nevet.
Zih	török: zihim = ész, értelem, okos, értelmes.
Zonga (Zengő)	mongol: dzongkila = legfőbbnek bizonyul. vezető, uraság.
Zór	mongol: dzor = szerencse; kény, önkény.
Zuh	mongol: dzughu = óvatos, hízelgő. Lásd még Zaha nevet.
Zsödo	zsidó. mongol: dzsuda-tai = megbízható.
Zsögön	mongol: dzsöngne = jósol.
Zugya	mongol: dzugha = mulató, vidám, játékos.
Zsuzs	mongol: dzsudzsali g = vaskos, testes

Rabonban - székely táltos, főpap. Török: Rab = Isten. Tibeti: lharamba = tudós, bölcs láma / pap.

Katapán (Katibán – Koppány) Török- mongol: Kati , kata = erős, kemény, kegyetlen, erőszakos

Török: bani = alapító

Halimba (Halimbán, Helembán) Mongol: kalamdzi (halamdzi) = törődés, gondoskodás, szeretet.

Kolumbán - Türk nyelvben: sólyom

Olibán (Olimbán, Libán) – Török: alim = bölcs, tudós. Mongol: olantai / olamtai = gazdag

SZÉKELYEK

Sajnálatos, hogy napjainkra nagyon kevés ősi székely településnév maradt fenn.

A székelyek magukat Csaba hun királyfi népének tartják. A hun időkből is elvétele maradt meg egy-egy név. A székelység valószínű a „fehér hunok”, ősi ujjur népesség leszármazottai; a Kínai Nagy Fal térségéből jöhettek a Kárpát-medencébe az időszámítás utáni 400-as évek elején.

Közel állnak a Kínában lévő Kanszu tartomány yugar népességhez. Innen hozhatták a székely kapu hagyományát. Az ősi székely településnevek nagy része hun személynév.

A székelyek ősi totemállata a farkas volt. Ez a jelkép a hun időkből származik.

(Utalást erre – Farkaslaka falu leírásában is találunk.)

Választott színük a világoskék.

Ősi hun nap-és holdimádó hitvágukat őrzi a székelykapu és székely zászló nap és hold motívuma, továbbá a székelyekből kiszakadt csángó népesség Babba Mária (Napba öltözött Istenő) tisztelete és a csíksomlyói búcsú hajnalán a felkelő naphoz való imádkozás..

A mongol zászlóban is megtaláljuk a nap és hold motívumát. Az ősi mongoloknál a nap a nőt, a hold a férfit jelképezte. Ősi hun kitvillág emléke.

A székely népnév valójában foglalkozást jelöl. Korabeli határaink őrzői voltak. Határőr katonanép volt a székely. Mongol: **szakiul** = őr, őrző. Török: **szikiyönetim** = katonai ellenőrzés.

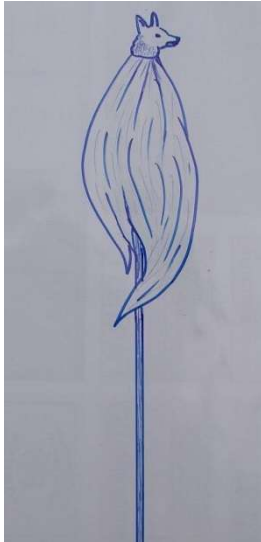
A székelyeket a magyarsághoz csatlakozott kabar népességnek tekintik. Korabeli írásos feljegyzéseinkben az alábbiakat találjuk: alán-kabar, kazár-kabar, kun-kabar és magyar-kabar.

A kabar szó összefoglaló értelmű. A mongol kabar = nyugati, jobb oldali szomszéd. (Ősi fordított sorrend). A magyar-kabar népesség 3 törzse: Baran, Örs, Varsány. Érdekes, hogy ilyen nevű településeket csak Magyarországon találunk, Székelyföldön nem.

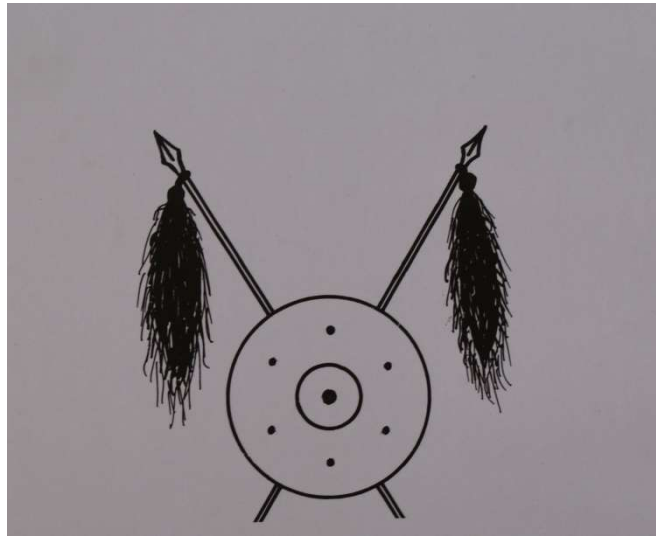
Baran név torzult változatai: Beren (Berény), Börön(d). Varsány név torzult változatai: Arsan, Arslan, Osiyan

(A székelyeken kívül még kunok, besenyők is őrizték határainkat.

Az ősi ujjurok a farkasok népének tartották magukat. Ősi „zászlójuk”, zászlórúdra erősített fehér jakször köteg tetején fából faragott farkasfej. Ezt békeidőben használták. Választott színük a világoskék. (Az ősi mongolok is a farkasok népének tartották magukat, színük a kék volt !) A magyarok totemállata a turul, a sólyom volt. (madar = magyar.) **A magyarok totemállata egy madár**, ujjur nyelvben sólyom = turú. Türk: toghrul / torghul --- turul = sólyom.

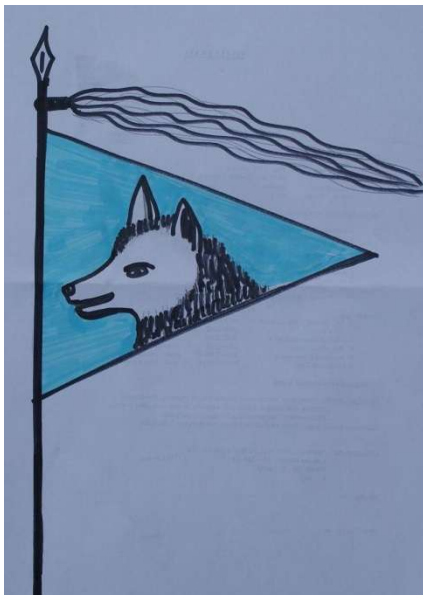

Ősi ujugur farkasfejes zászló

Ujugur harci zászló „ tug „

Háborúban a fekete lószőr „ zászlót „ - TUG- használták. Tug = lófarkas zászló az ujugur nyelvben. (tibetiek, kínaiak, mongolok is használtak lófarkas zászlót.). Török nyelv is őrzi ezt a szót.

Ősi ujugur farkasfejes zászló.

Ujugur zászló a 10.századtól. Hold és csillag. (Iszlám jelképe !)

Ősi ujgurok. A farkas népének tartották magukat, akárcsak az ősi mongolok és székelyek. Választott színük a kék volt, akárcsak a mongoloké és a székelyeké. Fehér jakszőr zászlójuk csúcsán a faragott farkasfej látható.

Sokszor elgondolkodunk azon, hogy milyen jó lenne tudni mit is jelentenek településneveink. Annak a népnek a nyelvében kell keresni a megoldást, ahonnan feltehetően az ősi székelyek (fehér hunok) származhatnak. A valószínű őshaza, Belső-Ázsia, a Kínai Nagy Fal északi része, ősi ujgurok hazája. Amikor az ujgur birodalom 840-ben széthullott, az ujgurok 3 felé széledtek szét. Egy csoportjuk Nyugat – **Kanszu** tartományba, a Kínai Nagy Fal közelébe vándorolt, ahol kis önálló kaganátusban éltek tovább. Ők voltak a **Kanszu – ujgurok**. Ma már csak 11 ezren vannak. Valójában ők a yugarok (**sarig ujgurok / sárga ujgurok vagy yūkuk**). Mongol nyelvben sarajgol = **sárga török – mongol népesség**, a sárga ujgurok ősi neve. A magyarok feltételezett valódi ősei az ujgur népességen belül? Kőrösi Csoma Sándor is hozzájuk indult. **Kanszu** tartomány Sunan megyéjében és a Hexi – folyosó (Heszi) síkságain élnek. Beszélt nyelvük sokban hasonlít a magyar nyelvre, mely ó-mongol és ó-türk nyelv keveréke. Két csoportjukat yao- huer (yao-ger) és en-ger - nek nevezik. Zeneviláguk legközelebb áll a magyar népzenehez. Ételeik, hitviláguk is a magyarokéra hasonlít. Innen hozhatták a székely nép a (kínai) díszkapu hagyományát. Téli - nyári szállásaik vannak, jurtáikban ősi szokásaikat őrzik. Bútoraikon tulipán motívumokat találunk. Ők őrzik legjobban az ősi hun ill. belső-ázsiai türkök kultúráját. A Kanszu nevet talán a székely Kászon nevű települések őrizhetik. Az ujgurok külső elnevezése: wei wu er. = mi öten együtt. (kínai elnevezés) Ujgur nyelvben ugyanez: biz bizler bes birlshken.

A székelyek nyelvezete eltért a magyarokétól ! Rokon nyelv volt, de nem azonos ! Miként 1920 után a román nyelvet, úgy honfoglalás után a magyar nyelvet is megtanulták.

A két nép nyelvezetét, múltját 500 év választja el az időszámítás utáni időkben Belső -Ázsiában. „ Kitörlik a székely nyelve, ha magyarul kell beszéljen. „ (Sántha Attila: Székely-magyar szótár.2004.) A településnevek gyakran arról a személyről kapták nevüket, aki a korai kis település (ayil / kotan) első lakója, alapítója volt. Néhány esetben földrajzi adottságról, természeti csapásról, történelmi eseményről kapták a nevüket a települések. Sok ősi településnév - **sd** végződésű. Pl. Kölesd, Kakasd, Segesd, Bükkösd, Nádasd, Berkesd. SZB480609CSAT Találunk - **d** végződésű neveket is : Zsákod, Tibód, Farcád, Lókod, Kézd, Homoród, Bencéd, Siklód, Parajd, Csinód, Zsögöd, Tusnád. A – **d** rag lehet ősi helyhatározórag. Csángó dendelés. Mongoloknál is megtaláljuk. A - d és -sd végzések jelentését egyelőre a mongol nyelvben találtam meg. A - **tai, -tei** végződés azt jelenti, hogy valamilyen jellegű. Bükkösd - bükköstei - bükkös terület. Ózd

(Ust) - uszutai – vizenyős terület. (d hang a t hang torzulása.) Valószínű az uigur nyelvben is megvan ez a képzőrag.

A „v” hang gyakran azonos az f hanggal. A -fa végződés = falva. Orotva = Orotfa = Orotfalva. Némely földrajzi név őrzi az ősi **fordított szóösszetételt**. Pl. Közrez – nyaka. Közrez = Rezköz = erdő köze. Hasonló a székely Kotafias szó, mely Fiastyúk csillagképet jelent. Fias Kotlós a valódi értelme. Szavak közepén lévő „h” és „v” hangok némának tekintendők.

A falunevek ősi formájában lévő „w” hang valójában „u” vagy „v” hang. Ritkábban „ö” hang. Több helyen találkozunk mongol nyelvből való származtatással. Meg kell jegyezni, hogy a mongol szavak 15-18 %-a uigur, türk eredetű! A török szavak 80 %-ban azonosak az uigur szavakkal.

A - **nok** , -**nek** végződésű települések (Kálnok, Dálnok, Esztelnek) (Nek, nyék = legelő). Szláv: kálnik = mocsár.

A - **nád** végződésű nevek megtévesztőek, mert semmi közük a nád szóhoz. Tusnád, Boconád nevek töve: Tusna, Bocona. A -d végződést már említettük. (Bocona = besenyő). Török: becsene = nomád török nép. Megtévesztő az, az érvelés, hogy azonos tövű neveknek azonos az értelme. Ez nem minden esetben igaz.

A Kal, Kálló, Kállya, Kald a kallómalomról – nemez ütögetésről, tömörítésről, nemezkészítésről is kaphatta nevét. Létezett Kál (Gal) – magyar személynév. A Kálna, Kálnok, már más jelentésű. (szláv : kálnik = mocsár, sár) Kálosa, Kálóc, Káloz, a káliz mohamedán kereskedő népességről kapta nevét.

A „ **tíz** ” településszerkezet is ősi hun településforma. Tíz kék jurtából álló egység, mely a nemzetségfő családi körét foglalta magába. (ayil). Egy fészkalj. Több ilyen „tíz” egységből álló nagyobb település volt a kent / kotan. (pl. Fenyőkút falu Udvarhely –széken) Ez már kis „falunak” volt tekinthető. (Moldvai csángó kotan szó = falu, mely mongol szó.) A kent (kend) a török nyelvekben települést jelent. (Pl. kékkend besenyő határőrző nép esetében – kék település, kék jurták). Török: kent = falu, település.

A képen 10 jurtából álló településegységek láthatóak. Mongólia. 2010. Fotó: Széna Béla
Ma úgy mondanánk, hogy szer – települések.

A „ **tíz** ” településszerkezet jelentheti még a tízes tagozódású katona-családokat. Íjász, lándzsás székely katonák kis települését. (pl. Gömör vármegyében a 10 lándzsás gömör- őr kis településeket, melyekben lándzsás, íjász székely, kun, besenyő katonák és családjuk laktak.

A **Kőhalom** nevű települések ősi hun (székely) fejedelmi sírhelyek emlékét őrzik. Másik szóba jöhető jelentése: áldozati kőhalom (obo / ovo). Erre utalhatnak a Kishalom , Halmos , Szeghalom , Vámhalom nevű településnevek.

Hun időkből származó fejedelmi sírhely. (kövekkel takarva). Mongólia 2010.

Fotó: Széna Béla

A türk Bilge kán írásos kőoszlopa. Mongólia. Gobi sivatag.

Fotó: Széna Béla. 2010.

Vannak nevek, melyek azonos jelentésűek. Egyes nevek mai, míg más nevek ősi szavakkal vannak kifejezve. Tekerőpatak = Kőrőspatak = Egerpatak. Jelentése: kanyargós patak. (Egerpatak lehet még: égerfás patak)

A „**lófő** „ székely tisztség volt az egykori lovas katonákból alakult ki. Később kisnemesi rang volt.

Szék – fejedelem, vezér, ispán.... Székhelye. Ujgur - Mongol: szeüke = szék

Szék – Őrhely, határőrhely, katonai őrhely (határőr). Ujgur – török: szikiyönetim = katonai ellenőrzés. Mongol: szakiyan = őrség. Mongol: szakiul = őr, őrség (székely).

Szeg – földterület, tájegység, dűlő rész, zug, szeglet. Mongol: dzüg = irány, táj, oldal, valami felé eső rész.

Szer – valakinek a telepe, földje. Mongol: saurin = telep, hely, szállás, trónus(hely), nyáj, ménes, gulya, falka.

A falvakat mai és ősi nevük szerint továbbá első írásos feljegyzés éve megjelölésével sorolom fel. Természetesen nem azt jelenti, hogy a falu a feljegyzés évében keletkezett. Jóval évszázadokkal előbb is megvolt, csak írásos emlék nem maradt, csak a szájhagyomány. Az írásos emlékek általában 1332 – es és 1333 –as évekből származnak. Akkor lett a legtöbb település feljegyezve, összeírva.

Fontos kihangsúlyozni írásos feljegyzés hiányában is, hogy ősi székely, hun településekről van szó, még akkor is, ha később más népesség lakta. Pl. Szászbuda település. Buda ősi hun személynév. Későbbi évszázadokban szászok is lakták. Csató nevű települések is ősi ujgur személynévet őrzik (összecsapás, összeütközés, csata, összeütközésre hajlamos ember) Ezt akkor is el kell fogadnunk, ha egy időben idegen fennhatóság alatt volt a település. A csató szót a csáté, sás, nád jelölésére is használták a magyarok. Csatószeg = nádas szeglet. Valóság: Csató személy szeglete.

SZÉKELY SZAVAK ETIMOLÓGIÁJA.

<u>SZÉKELY</u>	<u>MONGOL</u>	<u>TÖRÖK</u>
acsongat --- boglyát csinosít, igazít, rendezget villával rárák, igazít	acsiyala - megrak, felrak	
ádambűz – idegen ember szaga	acsada - villára vesz	
ag, agosság - szőrös, ráncos kisgyerek koravén gyerek	ada - tisztátalan lény	
ájas, ájasfülű - fecskefarkszerűen kivágott fülű jószág	akimag - öreg, koros	
ajog, ajong - szégyell, áttall	oliu - ollószerűen szétálló	
aligol – házhelyet kijelöl, kilép	oyog - rossz hangulat, kellemetlen helyzet	
alitt - olt tejet	alkula - lépked	
alivánka , alilánga - pirosra sült, kukoricaliszból készült tejfölös, kapros, cukros sütemény	ayiragla - tejet erjeszt, ojt (olt)	
almabüzü - alma illatú kamilla gyógynövény	al - vörös-- piros	
	lalanga édes lepény	
	alima – alma	alima – alma
	baaszun - ürülék, ganaj (bűz)	
ámmog – lebzsel, lassan dolgozik	aman – sok beszédű keveset dolgozó	

ánkó – tátott száju, ügyetlen
 árté - pompás, derék (jó)
 átbükken - felbukik a fáradságtól
 átdöböcsköl - átnyom, áttör rácson
 (szőlőt lábbal megtapos kádban)
 aszag -piszkafa, parázs piszkáló, pemete
 BABBA MÁRIA - Boldogasszony, Szűz Mária
 Napba öltözött Istennő. Ősi hun napimádó
 vallás emléke. Szép Mária.
 babó - guba, szőrével kifordított bunda
 bacsók, bagykó - állarcos jelmezes.
 böjti – farsangoló alak
 bakszán - hosszú szán , nagy szán
 bakontás - sánta, szerencsétlen
 bakota – dadogós, akadozó beszédű
 bakózik - szánkózik (dombról le)
 baksár – göröngy (kis földdarab)
 bákszájú - duzzadt ajkú,
 - ügyefogyott
 bambuc - cukorka
 bambuc – bambusz. cukornád
 basa - pálinkafőző kis üst
 bedlányos - cserjés

angayi = száját tátja, tétlen
 artai - mintás, díszes
 büküül - lebukik lóról
 debsze - tapos, szétnyom, összetör

aszaa – meggyújt, tüzet rak.
 babagar - asszony, nő

babagar – bozontos, gubancos, szőrös
 bag - álarc
 bacsag - böjt
 bag - terjedelmes
 bokir – nyomorék
 boogda – akad(ozik)
 baqu - lefelé tart
 бага – kicsi
 bag – terjedelmes , nagy
 bokiya - ügyetlen
 boobo - édesség

bucsalga (busalga) = forral. főz.
 butalig - cserjés, bokros

SZÉKELY

MONGOL

TÖRÖK

béduvad (bédud) – bedől, ledől, leomlik
 béeregel - beballag (jószág bejön a karámba)
 befürgöl - elétoz a reteszt az ablakon
 (ajtó kallantyúját zárásra fordítja)
 behemót behe - mod
 belétőked - beleakad, beleköt
 bélma – fejletlen, csenevész
 bélsikulás – hasmenés (széklet tolulás)
 bélükken - betoppan
 bérel - foltoz
 berkeeper - számóca
 bészádol- bedugaszol-, elzár
 nyílást, száját betöm
 betia - erős betegség
 bezde, bezle - rőzse
 bigyirkó, bigyirok – burgonya
 (földbe rejtve terem)
 bincsel – tök-napraforgómagot szemez
 feltör. (n - néma) bicsel
 binec – ütődés, seb. (binc)
 bislet - párosodás, közösülés

dülei – dől
 orogda - bejut, bekerül
 firdöndü -
 forgattyú
 bö(g)en = bően, bőven. bőséges, nagy
 mod - fa
 daakira (tákira) - belegabalyodik
 bildar – termet, testalkat
 mökös – gyenge, hitvány,gyatra
 csikildu – tolul, nyomakodik
 lügki – dobban, puffan, toppan
 büri - befed, betakar
 bürü – betakar
 bögerelgene - szeder
 bögereldzene (böereldzene) - málna
 szaad - gátolás
 dzadagai – nyitott, nyílt. Nyílás
 batuda – erősnek bizonyul
 boocsaa - rőzsenyaláb
 bicsala (bizala) - darabóra tör (ágot)
 bugsi – megbújik, elrejtőzik
 üre – termés, mag
 bicsala – feltör,
 bandzada – botütés
 boosz - megtermékenyül

bizsil - játszik a tűzzel. Tüzet piszkál
bolygat
bodócs, bodacs – kövér gyerek
dobonka, deben, budé (bödön)
bógenyozik – tekereg, kevereg a határban
bogra ró- facsomóra vés, értelmetlen
munkát végez
bogyán - rövid lábú, zömök, ügyetlen
bojtorkodik - beleköt, beleakaszódik
pl. tüskés bokorba. (j – néma)
bong - gomb. (régen gömb, gomba formájúak
voltak a gombok.)
bongor, bunguros – cserjés, bokros (tüskés)
(rejtekhely) (n – néma) buguros
bora, bura – zuzmara

borsika - borókapalinka
borvíz - barnás üledékű ásványvíz
bóta - kisebb fenyőfa
-vítartó edény
böcsöl - kecske, bárány a fejével bök, döf
buccol . Valójában a másikat meghátráltat
visszatérít.
bödzög -reng

SZÉKELY

bőfé, bőfő - vőfély (esküvő,lakodalom
irányítója
brák, brákfa - szúrágta favég
budákol - bújkál

burungozik- veszekszik, hangoskodik, zajong

busi – hosszúszerű, szűk székel harisnya (nadrág)
butikó, butykós – butykös, csomós, bogos
bű, büh - rossz, ocsmány (бүдös)

bübe megy – sétálni megy, elmegy

büdü - menedékhely, fedett hely ; бүдös hely

büdübe visz - veszedelembe, pusztulásba visz

bükken, бүklen - dől, bukik, leesik

büszkürtő – бүдös ember
bütü - vég, vége valaminek Lásd бүдübe visz
bütürmec - vaskos, testes; durva

csá - kecskének szóló vezényszó. Indulj !

budzsingnaul – felbolygat, felkavar

büdügün – kövér, vaskos

debüre - kanna, edény, korsó

bagszur - kever (kevereg)

baglaa – csomó, boglya bogum –csomó

bogoni – rövid, kurta, alacsony

buta – bokor, cerje

bondoona - gömbölyded

bügsgügül - elrejt

borobtur – szürkés, deres

berbeyi – megdermed hidegtől

borsi - túl erős ízű

bor – barna

buta – cserje, bokor

butan – bortároló edény

bucsaa – visszatérít, visszafordít

böndzsingne – rezeget, inog, reng

MONGOL

TÖRÖK

bayar – vigasság, mulatság, ünnepség

fé – fő valami irányítója

barugtai – gyatra, pusztuló, rossz

büdegi (budegi) – homályba,
ködbe vész.

barkira – kiabál, ordít

buruudka – hibáztat,vádol, pöröl

bacsiu (basiu) = szűkös

buta – csomó

boki (bohi) - hím teve бүзös tarkómirigy
üzekedéskor ; pipamocsok

bük – csavar
teker. tekereg

bütüge – befed, betakar

bödegei – tisztátalan, mocskos.
bүдös.

bütügül – befejeződik, véget ér

bit – véget ér

buku (bүkü) – ledob, lebuktat
– ló a hátáról

baaszun – ürülék, ganaj- (бүз)
kifejezést.

büdügün – vaskos, kövér

mo(g)dzsoy – tömzsi, kövér

csá - kecske és juh hajtó szó.

magyar a tehenet csá szóval, a mongol a lovát csú szóval hajtja. Indulj !	
cabló - kóborló, csavargó	dzsabqaul – csavargó
candra - forgács (n – néma) cadra	csudaszu - forgács
capi - hátrahajló és befelé görbülő szarvú tehen	dzsabkaral – torzul, ferdül
cega – kecske	csegeg – kecskét nyugtató szó fejéskor.
cekapecc, cekacecc – hátulsó pár előre fuss !	szegül – valami vége, hátulja
cempelasszony - kelengye szállítást felügyelő	csicsigde – üldözik, kergetik
cömpölyasszony asszony	dzögemer (cöemer) - szállító
cerme, cserme, csörme – rőzse	bayicsaaci - felügyelő
cérnál, cernázik – alkudozik, huzakodik	dzsürmedeszü – vagdalék, apríték
ciberevajda – böjti időt jelképező bábu	dzsiuraldu – vitázik, huzakodik.
böjt végén vízbe dobják	dzsöridügen – eltérés, nézetkülönbség
ciház – zaklat, kerget	cibereleves – erjesztett böjti étel (csípős- savanyú)
cikó - hallgass !	sibegür, sibe – szúr. (szúró, csípő íz)
cinka – fiatal lány	dzsigutuul (csihutuul) - megfutamít
	csinga (csiga) - hallgat.
	szunagar - cingár, nyúlánk. karcsú
	csinegeügei – gyenge, erőtlen
	sindzsi – bélyeg, jel, sajátosság
	tulajdont jelölő bélyeg
cinkus – tulajdonjogi cédula	csar – szarvasmarha
csire - fejős tehen	csirla – kiabál
cirmol – szid, veszekszik	dzsörilcse – zsörtölődik, veszekszik
	möldzsi – rág

SZÉKELY

MONGOL

TÖRÖK

cirmoskodik – enyeleg, hízeleg	csirayicsile – hízeleg, kegyét keresi	
cók - faék	mösiye – mosolyog	
	csigta – pecek, csap, ék	
	csogcsogor – meredeken emelkedő. Ék alakú.	
copa - reszelt burgonyával, tojással	csabcsi – vág, hasít, aprít	
készült böjti étel, lepcsánka, tócsni, macók	reszel	
cucál – dédelget csecsemőt	csaba - szerzetesi böjti étel	bala csocsuc – csecsemő
		csocsuc bakincsi – dadus
cukker - cukorrépa, takarmányrépa	sikir, csikir – cukor indiai szó	
csajbota – csámpás, csetlő.botló	csoyicsogor – csámpás	
	büdere (butara) = botlik	
csákia, csáklya – korcsolya	szugura (csukura) – siklik, csúszik	
csalámbozik – cselleng, kószál	dzsolbira – elkóborol	
	szeligücse – ténfereg, lődörög	
	budzingna – kevereg	
csámborodik – megsavanyodik, megromlik	dzsanguwasa – savanyúság	csan – tönkremegy
csánporodik		buruk - savanyú
csapakölyök – serdülő fiú		csapkin – csavargó, zabolátlan, szoknyavadász
csatóka – apró szerszám / alkatrész	csigta (csita) – csap(szeg), pecek,	

csattog a feje - nagyon fáj a feje
 csaun, csan - üst
 csege, csögöl – sántít, biceg
 cseka, csika – kövér disznó
 csender, cseten – sűrű, bokros hely
 csenderi, söndöri - cserebogár
 esti órákban rajzó bogár.

csepcsel, feccsel – vizet ütögetve pancsol, kilocsol
 b = f bab- paszuly- faszuly
 csereburung – cserebogár. Esti órákban rajzó bogár

cserekje, csereke – ágas fa, köcsögtartó

cserepel – éles hangon helytelenkedik, vitázik

cserme, csörme – rőzse, szőlővenyige
 cseszle, cseple - szúnyog

cserka-bala -hevenyészett körhinta

csat, retesz
 sidere (csitere) - nyilalló fájdalom
 csanak – edény, üst
 csakigda - döccen, ütődik (pl. sántításkor)
 csülküyi (csukui) – duzzad, dagad - háj, kövérség
csandaszu – sűrű liget
 szönő – kialszik, elsötétül (esteledik)
 szön – kihuny, kialszik fény

csabdi – vizet szór, hint
 buszaniul (fuszaniul – kiszór
dzsaarcsagla - rajzik, nyüzsög
 barangna – sötédedik
 bur – sötét
 sirug - pózna, rúd
szarbagar – ágas- bogas
 csar – éles hang
buliyacsaldu – veszekszik
dzsürmedeszü – vagdalék, apríték
 csicsile (**csiszile**) – szurkálgat
dzsibki – szűrő, csípő fájdalmat
 érez

csark – kerék
 bayagi - egyszerű
 gyenge

SZÉKELY

MONGOL

TÖRÖK

csibikol, csbukol . fröcsköl, vizet csapkodva
 kipancsol
 csiccsen, becsiccsen – berúg

csigolyás - csigolyafűzes
 csángó (1) - vándorló, kóborló

csángó (2) – üst alján maradt anyag
 pálinkafőzés után

csihány – kötekedik, veszekszik
 csipri - veréb – folyton csipogó
 csivákol, csivadoz – felsikít, felvisít
 sivákol. (v – néma)
 csiakol - csiagol

csokirlány - pacsírta (költöző madár, vándor madár)

csokorék, csoporék - csokor ; több, sok
 csóró - kamasz fiú

csőről - tág torokkal iszik, lecsurgat
 csucsurka, csücsürke - edény kiöntő csúcsa
 csucusu - hús
 csukabuka – csonka-bóka. suta, esetlen,

csabda – vizet szór, hint
 csöcsöyi – gyenge lábon áll
 (inog, tántorog)
 csacsa – öklend, hány
csüdzsügene – inog, megzavarodik
 cigula - vörös levelű, vesszőjú fű
csagacsin - nincstelen, jószágát
 veszített pásztor, hazátlanul
 kóborol. (n – néma)

dzigana (cihana) – cigány
 sibaukai (csipaukai) – madárka
 csuugi - ordít, kiabál

cseaze - maradvány
 csanak – edény, üst

dzag – szak időszak
 ire – érkezik, jön
 yan - fajta
 csok – sok, több

csogcsa – köteg, csomó, csokor.
 csor – egyedül álló. nőtlen
csurba(g) – fiatal madár
csorgó – csorog, lecsorog, kicsorog
csüdzsüger – csúcsos
csuncsagarda – húsos
 csaqu – támasztóvilla, mankó
 bukuul – lebukik, leesik, bukik

csukabukáz - levágja a fenyő tetejét

csurgyál - csen, lop, csór

csüg – állattetem egy darabja

csüségzik, csikézik – búzát tarlóz, böngészik
aratáskor elhullott búzát összegyűjt

csögör, csüger - fa korcsolya. Lásd csákia szót.

csúrdöngölő (tánc) – székely táncrend

csűr, szérű, cséplőtér. Kezdetben a ház végén lévő ária, szérűskertben, később fedett helyen.

Talaját cséplés előtt keményre döngölték. Pl. táncsal. Csűr avató mulatság.

csürkecske, csirkécske – kis csirke

dábbog – idétlenül, otrombán jár.

dobbantva lép

danda – nagytermetű nő

dángál, tángál – szórja a pénzét

dángubál - tétlenül várakozik

darubogár – szarvasbogár. Szarvával szorító.

degenyeg - kocsikenőcs, ragacs

dendel - csángók, kik a helyhatározó rag

után - d hangot tesznek.pl. otthond

Az 1950-es évekig még Baranyában is hallható volt:

derezik – vérzik, hull a vére, folyik a vére

dészű - tüző. gennyes hólyagocska

csoki – baltával vág

bogoniska - rövidít, kisebbít

cigány: csór - lop

sigüre (csiür) – elragad valamit

tüge (csüge) – dög, tetem

saga – boka, csüd.

csuglaul, csüglaul - gyűjt

csayir – kicséplésre váró, kicséplelt gabona tároló

csardamal – kikeményített

csurba - csirke

csar, csor, csur - zajongó, csipogó, hangoskodó

debsze - dobant

döndüldzse – kidudorodó, domborodó (dundi)

dengde – túl megy a megengedett mértéken

tangkayi (**dangayi**) - tétlenkedik, dologtalanul hever

daru - szorít

Mongol- uigur : dag - sár, iszap

mongol nyelvben a lágy hangzású szavak után

- d hangot tesznek.

Pécsend vótunk a vásárban. Az eső miatt otthond vótunk.

dargila – buzog, bugyog

teszkeger – dagadó, duzzadó, puffadt

SZÉKELY

MONGOL

TÖRÖK

dimos- tetszetős, szép

diszke – egyéves juh

divatlan - mértéktelen

dollik, dohlik – torlódik, tolong

doroló – nagy fajta légy, bögöly

döböcsköl, töcsöl - döngönyöz kézzel

összetör, összenyom. Szőlőt kádban

taposással szétnyom, zúz.

döhömöt - behemót, természetes,böhöm

döhömöt (h – néma) döömöt

duga - kis patak gátja. dugó

dusza, duszi - tömött szalmazsák

duzma - kemence mögötti meleg hely

jó alvóhely

duvad bőségesen omlik, ömlik, suvad

v – néha b. pl. magyar hébér--- hévér. Mongol: obo - ovo .

dühü - francia betegség, vérbaj. nemi fertőzés

ebbed – lankad, elálmosodik, gyengül, fárad

elgennyesedik a sebe

egészáltos - gyógyító sámán. Lásd Táltos szót.

Ha nő volt, az féltáltos.

éhedezik, ihezedik-- alkonyodik. a Nap haldoklik.

dömög – elfogadható, jó

degdzsi (decsi . desi) – fejlődik,

nő, gyarapodik

indiai: divadala – akadályoz

divatlan – akadály, gát nélküli

Lásd megdohlik szót.

taglara (dahlara) – bedugul, torlódik

dürü – szúr. Bögöly szúrása, csípése.

debszele (debcsele) – meg-megtapos

debsze – széttapos, szétnyom, megnyom

tomo (domo) - terjedelmes

möt – mot – mod Mongol: mod (mot) - fa

taglaa (**daglaa**) – dugó (gát, rekesztés)

tügdzsi (tücsi) – betöm, beletöm.

du(g)dzirle (duzirle) – elalszik, szundít

mal – képző szó. pl. tör**melék**

dabla (davla) - ömlik, árad

ebedcsin tüge (dühe) -

elterjed valamilyen betegség, fertőzés

ebed – fáj valamije, megbetegszik

ükü (ühü) – hanyatlik, meghal

ejebuja - a teremburáját ! A Teremtőjét !

elajangol - elrestell, elszégyelli magát
elároklik - elfolyik

elburungozik - hangosan megy. haragosan elmegy

elcabol – elkóborol
elciház – elkerget, elzaklat, elüldöz
elcilingel – elsétál, elbogarozik, elcselleng
eltángál, eldángál – elmulatja, elveri a pénzét

elég elé vagy - ügyes vagy
elenderedik, engyeledik – megenyhül, ellágyul

elélükken - elétoppan, véletlenül előáll
elfartat - farolva elmegy

elfüdül - földül, eldől
elgajal - szétveri a göröngyöt
elgübül – elront, elmocskol, szétver
elbickel - elbiceg, elsántít, billegve elmegy

elmecken – részegen elterül, elesik
elpall – elpazarol, elveri a pénzét
elsiringezik, elsurungozik – nyílvessző

ye – ejnye. oi – ej, hű, hinnye, ajaj
bayigulugcsi – alapító, létrehozó (teremtő)

ayip – szégyen
arik, ark –
árok,öntözőcsatorna

burcsigina – forr benne a méreg
dühöng

dzabkara - elkallódik
dzayilaul (cahilaul) – távozni készlet
dzilii– eltűnik, eltakarodik, eldzsal
deng – vendégfogadó (kínai szó)
tüngszi - ver

eldeble - ügyeskedik
engke – béke, nyugalom, enyhülés
enere – megesik a szíve, megenyhül
lügki . dobban, toppan
far – finnugor szó.

Török – mongol: aru - hátul, hátsó

düleyi – dől
guyada – ráüt, ráver, megcsapkod
göbsi – ütöget, vereget
badzsaquügei – hibás, rossz, torz (pl. járás)
bodzsa – billenés

maudzsira – összesik
balba (palba) – ver
sir, sar – surrog, suhog , elzúg, elsüvít

SZÉKELY

MONGOL

TÖRÖK

elsirül, elserül – elfordul
elsiritt, elseritt – elpödör,
ellop, elcsen
elszentül – bealkonyodik, eszenderül

elszerit - szétszéleszt, szétterít
elszertül – szétszéled Lásd elszerit szót.
elszigorodik - fázik, megfázik.
eltanol – elszokik más helyre, eltanyázik
elvacskol – kezével szétnyom, széttör
pl. szőlőt, főtt burgonyát
emberizink – hitvány jellem / alkat
endeledik - élmelyeg, gyomra kevereg,
elrontott gyomor , undorodik
epsemereg - kiütés, övsömör

eregel - lassan, ráérősen megy
erel – élesít
eren, eresz – előszoba
ergoja, ergeje – ingerlékeny, eszelős
esd, esdi – esedezik, vágyakozik, kér

sirugda - csűr, csavar, fordít
sirugda – fordít, csavar (pödör)
sigüre (süre) - elragad, elvesz
Török – mongol: szön – elalszik, kihuny,fény
tűz kialszik (esteledik)

szarniul – szétszór. **szarbagar**- szétterjedő

szagszurga – hideg pára
tenegül – elcsavarog, elkóborol
Török – mongol: bas /badzsa - nyom
(b = v) badzsa --- vacsa. Lásd duvad szót.
udzsid (ucsid, uzid) - feslett, züllött (hitvány)
ebdere (edere) – elromlik
andaura – megzavarodik, kevereg
ebkere – körbetekeredik/ csavarodik. Öv.
csöm (szöm) - mag, szem.
Szömörce-apró magszerű kiütés
szömörce – ecetfa apró magvas bugája
aayar - lassan. **urugszila** - halad
irle – élesít
oron – hely, tér. lakás, lakótér
orgi – kitör, elönt, buzog (felforr), Felfortyan.
arga - furfang, csel, fortély, kiút.
aszadula – megoldandó kérdés

istek (esdek) – vágy
óhaj. kérés

ester - meddő állat, hímnő állat
szaporodása akadályoztatva
evet, evetpili - pele, kis mókus
oduban lakó
feküfa – kidőlt, fekvő fa
felájaz - ló száját, liba csőrét szétnyitja
szétfeszíti
felnászolódik – nehezen felkel / felszedelőzködik
öregesen mozog
felpercen – hajnalban megjelenik az első
napsugár. Megjelenik a hajnalpír.
félrematat - hűtlenkedik
felsarangozik – sok levéllel nő fel egy
növény
félszántúlag , félszuantag - ferdén, féloldalasan
felszirkotál – feléleszt, felszít pl. tüzet.
féreg , feri - egér
felszedezik – adja a nagyot, nagyzol
fiskus, az anyád fiskusát !
Az anyád picsáját !
fodor, fodor szőrű – göndör, bodor
gaj, gajdos- rögös, göröngyös, hantos
ősi időkben kötörmelék volt a göröngy
göröngy – gödülő kő, földdarab

ősz – tenyészik, szaporodik
teger (teer) - akadály
ev – ház, lakás; odu
ükü – elpusztul
olii – kettéáll, szétáll (olló nyitás)
naszutai – öreg, idős, koros
berile (perile) - pirosodik, pironkodik
matii- hajlik, görbül. Elhajlik másfelé.
sirenggi – sűrű bozót, cserjés, sarjerdő.
saantag – ék alakú, lejtős, ferde.
szeregelge - felébreszt, feléleszt
fare- egér
csuudan (szúdan) – nagyzó
fiskir – kiömlik
fiskiye – szökőkút
(pisilő testrész)
budara – kavarog, kevereg
(f – b) fudara. (pl. fekete = beketű)
kayirga – kötörmelék

SZÉKELY

MONGOL

TÖRÖK

galambos – maradék kenyértésztából sütött
fonott sütemény
gamat – utálatos
gardon – népi húros hangszer
gazsó, bazsó - cserebogár
földben áttelelő, kifejlődő , esti órákban
rajzó bogár
geberfal - padlást lezáró homlokfal , deszkából
gelegógyi, gelevőgyi, galagógyi – szeleburdi
zákhányos, (kelekötya)
gezde, gezder – rőzse (ágvagdalék)
(ágtöredék)
gilán – szőke / fehér szőrű állat
(világos szőrű)
giszten – gabonás láda
girip, giritty - torok, gége (garat)
gilics, glicsu - korcsolya
gób, góc, góg – vesszőből font füst elvezető

gürü (gülü) - fon
umba – puha és dudorodó
gemtege – kárt tesz, sérülést,
bánatot okoz, megsért.
mogorva, morcos, (undok)
kuurda (guurda) – kéthúrú lófejes
hegedű. A gardon a mongoloknál
is használt zeneszerszám.
gadzsar - föld
budzsingna – nyüzsgő, sűrűg-forog
(rajzik)
köbörde (göbörde) – beszeg, beszegélyez
kele – szól, mond, beszél
kudku (kutku) – összekever, összezavar
zavaros beszédű, bolondokat beszélő
gólya beszél--- kelepel
keszegele – feldarabol, kisebbre vág
(pl. ágat, szőlővenyigét)
gilügene – világít, fénylik (világos)
kászu – fonott gabonátároló (kívül besározva)
kasi – bekerít, kerítéssel,kerítésfonattal elzár, bezár
fonott kas besározva = hombár
goroyi - torkán akad
gilüyi – csúszós
kasi - kas, -- fonott kerítés (gos, góc)
köbke – fonott láda (gób)

góbé - balga	gabiügei – ügyetlen, nem jó
góga – gyalult deszkavég (látszik a fa erezete)	kagalburi – vonal, (erezet)
gonga - fasin fakitermeléshez (csúszda)	gulguur (gugúr) - csúszda
(n – néma) gonga---goga	
borzso, dorzs, gorzs - cserebogár. Lásd	gazsó, bazsó címszavakat.
gölöttös, gölögös - göthös, beteges	gutu – tönkremegy, elromlik, hanyatlik (megbetegszik)
	güyüken (gülüken) – gyenge, erőtlen (beteg)
gölye, gönne - koca, anyadisznó.	goligar – testes, kövér, nagyhasú
(vemhes, hasas disznó , göbe)	
gönne - párázsa kész koca bűgő-görgő hangot ad	güngine - mormog, dörmög, zümmög, zúg, bűg, dong
görrent - disznó görgő, bűgő, rőfögő hangot ad	kurcsigina – morog, korog, zörög
(párázási időszakban)	
göte – korhadat fatuskó	gutu – tönkremegy, elromlik, hanyatlik
göcsörög – összekuporodik (kucorodik)	gadzi – összegörbül, összehajlik
gudu – kemence és a fal közötti rész, sut	gudusz – valami mellett.
(kemence melletti fekvőhely)	
guli - takarmányrépa (hosszú és görbe)	guldugar – hosszúkás
	guldzsayi - görbe
guli kutya - farok nélküli kutya	gulbigar – csenevész, satnya
gulicsó - galuska. (golyócska)	golii – kövér, nagyhasú
	csomorlig - csomó
gurnézol – fuserál (maszekol)	koriatai - tiltott
(tiltott munkát végez)	
guruzsma, gurucsa – ráolvasással való	kariyagda - megátkozzák
megbetegítés, kuruzslás	
gurucsál, gurzsmál – megigéz, (szemével)	karacsa-ta- valamilyen nézésű
	kara – néz
	gör – lát, néz

SZÉKELY

MONGOL

TÖRÖK

guvacs, guvacskő - jól eldobható lapos kő	kayir – éles kavics
gúvad - dülléd. (szem kidomborodik)	gübeger (güveger) - enyhén
(v – b) gúvad--- gúbad	kidomborodó
guzál – önfelédten habzsol	kooszula – kiürít edényt
guzsba, kuzsba - farúdból és vaskarból	köszü (közsi) – alátámaszt, rúddal
álló üsttartó. kuzs – ba = kuzs fa	megemel
gübbedezik – vízbe mártózik/ merül	köb - úszik a víz színén
göbbenő, gübbenő -mélyebb hely a patakban	köb – gödör a víz medrében
göbül – felületesen dolgozik	gabisiügei – vacak, gyatra, silány
	kaba (gaba) – nagy öltésekkel összetűz
göbülőfa, gübüfa – köpülőfa	kebszi – ütögetéssel alakít
köpülni a köpüben szoktak, mely egy	
fatörzsbe készített mélyedés volt	köb – mélyedés a mederben
Göncölszekér, – csillagkép	gongszoyi (goncoi) –rossz kedvű, szomorú.
hajlott, megtört rudas szekér	
Döncölszekér csillagkép. hajlott, megtört	dengszele – elkecsereedik. Szomorú, megtört
rudas szekér	
gugyi, gügyi – híg, meleg szilvalekvár	güi, güyü – folyékony, híg
gürüzdöl, görözdöl - köszörül	karsildu – súrlódik, karcolódik
	karcsigina – csikorog
gyakorol – búzalisztet szítál	dakin (gyakran) – újra meg újra ismételve
(sűrű szövésű szítán)	gyakorol. szítáló mozdulat.
gyakoralma – sűrűn termő alma	gyakorol – sűrűn tesz valamit
gyakorszita - kövön őrlött búzaliszt szita	Lásd gyakorol szót.

habaró – állat felső ajka
(több fűszálat a nyelve és felső ajka közé fogva
megtekerve letép, leharap)
hagyakérozik – hagyatékát rendez

hagyati – hanyag

hájlik – összeszárad, meglazul (pl. bőr)

halk – göröngy, rög

halok - ék alakú bevágás a fa törzsébe
(kivágás előtt) halk, hajk, hak, hók.

hamusereg -
farsangi mulatságban táncoló gyerekek
harizsál - gyors, gyorsan. Szétterít
hátgerény, gernye- hátgerinc

hatlat - kapkod
házimoly - gazdag, zsarnok rokon, akit az
örökségért túrnek meg
heccás - meredek ösvény

heckemicke – hetyke, rátarti, gőgös

hetemény - Fiatyúk csillagkép
fias tyúk --- kotlós
hajlott rudas szekér.
Göncölszekér csillagkép

SZÉKELY

héva – szekérrudat befogadó köz
hézag. héva – héfa--- hé---fa

hezsetel – szeleskedik, kapkod, izeg-mozog
mongol nyelvben előfordul egy szó mai és ősi formája is. pl. ee / hee = hő. uszur / huszur. (huszár)
hing-háng – tedd ide, tedd oda. ezt tedd, azt tedd
tehetetlen, gyámoltalan

hirigel - elkoptat, tönkretesz
hirikel, hiricel – sípolva lélegzik
hol ess bé ? - hol a baj ?

hutyorog - hajlik
huzsgyé - husáng (rúd)
ibókos - idétlen (habókos)
icsu – balfácán, szerencsétlen
illogat - iddogál
íram - árnyék
iromba járású – sebes ügetésben haladó –ló
irtomnyi - parányi
izékel – finnyáskodik
jedikula – vérhaj

szexben mohó – nemi betegség
jégmart - folyó jégpáncéljának a széle
kacsiba, kacsuka – csámpás

köbörde (höbörde) – tekeredik, csavarodik

kag (hag) - maradék. kog (hog) - maradék
kogsil (hogsil) – vagyon, ingóság
keyidegül (heidegül – heigyegül) – elhagy, kihagy
(elhanyagol)
kayikaraku (**haigaraku**) – elhanyagol
kalkayila (hajkaila) – lötyögős, bő lesz.
kayira (hajira) – odasüt, megéget – bőrt. (száradt lesz)
kölki (hölki) – elcsavarog, kóborol. lábra kel.
(elgurul, gördül – pl. göröngy)
kagarkai (**hagarkai**) - hasíték (bevágás)

kamiyaralcsa(hamijaralcsa) több személy együtt részes
valamiben.

kurcsa (hurcsa- hurzsa) – gyors
gerin – nyújtózkodik
elnyúló, hosszú
(pl.tetőgerinc, gerenda..)

kaudamla (**hautamla**) – felületesen csinál

mal – vagyon, pénz
kedzsi (hecsi) - meredek parton jár
kecse, kiszaa (hecse) – meredek hegyoldal
kegdzsigün (hecsiün) - gőgös, fennhéjázó,főlényes
mőszü (műcsü - micse) – jellem

kotala (**hotala**)- szálláson van, megtelepszik (kotlik)
kotoyi (hotoji) – meggömbül

MONGOL

TÖRÖK

kabszura (havszura) – összeilleszt,összekapcsol
kei (hei) – köz, üres hely, hézag
köb (höv) - mélyedés, lyuk
idzsagana (hiszagana) – izeg-mozog
inggi (hingi) – így csinál
angayi (hangayi) - szájatí, gyámoltalan
koorla (hoorla) – kárt okoz, tönkretesz
kirkire (hirkire) – hörög, sípol a tüdeje
bala(g) – baj
kotoguna (hotoguna) – hajlik
kösigürge (hösigürge) – rúd
köbkög (höbkög) - széllébélelt, habókos
adzsaugei - balszerencsés
uulga – itat, itallal kínál
aru – árnyék
irmegün – fürge, serény, gyors
ürteszün - morzsalék, reszelék, fűrészpor
üdze - megízlel, megkóstol
idemkei - mohó
kuyila - kardját a hüvelybe dugja (átvitt értelemben: szex.)

mörgügü – meredek part
kadzsagana – biceg, sítít (kacska módjára jár)

káfli - legyintve megütés (fejre)
kalócsa, kalótya – összefogó gúzs. **kaloda**
ősi időkben a lovak, tehenek első lábait kötötték
gúzsba, nehogy elkóboroljanak.

kályhasíp - kályhacső
kámonál – gyógyít (ráolvasással)
kán – kanna, tejes vagy vizes edény

kancsinó – kártyajáték
kankó – kampó, horog
kanyvad - konyul (lehajlik)
kapanyányi manó - fogatlan vénasszony
(pletykafészek, pletykás szájú)
kápsál – karmol

kapuzábé – kapufélfa

kasziba, kaszibás - X lábú
kaszibál - kaszálósan megy (x lábú)

kászló-lábaló - lábos alátét (üstláb)
kászta - száradó deszka rakás

kászu, kaszli – fakéregből készült edény
(eredetileg fonott kas formájú tároló, kívülről
sárral bekenve. A kaszó szó vesszőből fonott
kerítéssel körülvevő pásztorszállást jelent.)
kavincol - vinnyog (jajgat, sír) v – néma
kaincol

német: kopf (kof) - fej
kölde – lábánál fogva tart.
kaalta, kalda – elzárás (összezár)

sibak - cső

keme – szól, mond
kínai – mongol: **gang** – víztartály
könög - vödör (kanna)
kondzsigdal - vesztés, nyeres
gangku – hajlik
gangku – hajlik
gaba - rés, nyílás (száj)
nansiya – pletykál
kabira (**kapira**) – kapar, karcol
salbal - horzsol
szabalaur – korlátfa
sibtung – vége felé keskenyedő rúd

kesz – vág (kaszál)
baldır – láb
bal – hiba (hibás)

kaiszan - kis üst
kagsza (kasza) – öszeszárak, kiszikkad
kínai – mongol: **dasinga** – palló, deszka
kaszi – bekerít (fonott) kerítéssel

koltoszun – fakéreg **kasze - korsó**

gingszi - sír, kesereg
kayila – sír, rí

SZÉKELY

MONGOL

TÖRÖK

kecceget - vacog (fogát kocogtatja)
kacagány - kabát. Az ősi időkben a bal vállra
vetett, foltos párdubőr volt. Később díszes
átalvető kabátféle. A viselt bőr fajtája rangot jelentett.
A vezérek párdubőrt a kisebb rangúak farkasbőrt,
báránybőrt hordtak. A bal váll védeke bőrről – később a bal kézben tartott bőr pajzsra emlékeztet.
kecskeolló - kecskegida

kegyelet - szivárvány
kendül - hízni kezd
kercel, kerceg – csikorog
kialit - kiolt
kied - időssek megszólítása (kend)

kicókol - faéket tesz valami alá

kicsid, kücsüd – kicsi
kigöbösödik – kimélyül
kigúvad - kidülled (pl. szeme)
kilim – színes szőnyeg
kiméncseredik a szeme
kisiritt, kiseritt – pödör
kitörík a székel nyelv, ha magyarul akar beszélni

karszi (kaszi – kaci) – összekoccan
kadzsai - ferde, féloldalas
kunar (**gunar**) --- gúnya, viselet, ruha

olad – gyarapodik, sokasodik
szaporulat
kege – dísz, ékesség
küdüre – nehezedik, súlyosodik
karcsigina, kardzsigina – csikorog
ala – megöl **öldür – megöl**
ken – ismeretlen személy tiszteletteljes
megszólítása
küdü - tisztelet
csogcsogor – meredeken emelkedő
(ék alakú)

kücsük – kicsi

köb – mélyedés
gübeget – (güveget) – enyhén kidomborodik
kilim - szőnyeg
montoyi (moncsoji) – gömbölyűen dudorodik.
sirugda - fordít, csűr, csavar (pödör)

arra utal, hogy a két nyelv nem volt azonos
kocsány - kukoricaszár (gyümölcs szára)

kocsan – csutka, torzsa
tartó szár

kócsona - fazár nyelve (ősi kulcs(kúcs)
régi ajtókon egy rövidebb rudat toltak
ide-oda záráshoz. Későbbi időkben
kallantyút használtak.

gacsaa – megakaszt, beszorít (bezár)
gacsau – karó

kurál - esik az eső
kodoz - éhen járkal (üres gyomorral koldul)
felvidék – Csata : kódul – éhesen koldul
kokó főtt tojás
kokojsza - kék áfonya
kókonya - fonott húsvéti kalács
konci – déd – és ükszülok becézése

kur – eső (ősi belső-mongol és ojrát-mongol szó.
kodoodu – gyomor (valamilyen gyomor)
guyilincsil - koldul (kéreget)
kuuka – herezacskó (tojástartó) kaka – kakál, tojik
köke – kék gök – kék
kokibar – hosszú és megcsavarodott
konidzsi – juhait gyarapító. Átvitt érteleme:
unokáival gyarapodó.
német: kopf - fej

kopjafa - fejfa, síremlék; vékony faragott
oszlop a háztetőn.

kumbayi - befelé hajlik (kampó, horog..)

kompona - akasztós kis mérleg
(kampós mérleg)

kardzsigana – csörög, zörög, karcoló hang
kördzseger - karcol
kercsingne - karcolódik

korcsolya – kis kézi szánkó.
mindkettő csúszó alkalmatosság
korcsolya szó alapja: a jégen karcolva,
csikorogtatva csúszik
kosda - egyéves bárány
eredeti forma kosdad lehetett – kis bárány
koszt- hosszú karó
Kotafias- fiastyúk csillagkép

kuzu – bárány
dada – kiseded dada

kotokál, kutukál - kutakodik, kutat, kotor
kótya – ősi jégkorong játék

kösigürge - rúd
ujgur- mongol: kota – szálláshely, telep,
kotlós a tojásokon megtelepedő tyúk.
kudkula – kever, kavár (kotorász pl. holmi között)
kadua (katua) - járható jég
kadu – kaszál. (korong elütése kaszáló mozdulattal)

SZÉKELY

MONGOL

TÖRÖK

könik – gyümölcs túlérlik (elrohad)
könnyid, könnyöd – könnyű
köpörödik – fájdalomtól összegörnyed
összehajlik
köpörű – töpörödött
kőre lepcsentes- kövön sült palacsinta
köttyint húz egy nagyot a pálinkából
pohárnyit ?
kucu nye - kutya elűzésére mondják

könögede – károsodik, pusztul
könggen - könnyű
kübere - hajlik

kucu - kutya
kujak - ököl. (összehajtott ujjak)
kukarca kuk arca- kiperéselt sajtnak való
leve

kabkagla - zsugorgat
híg tésztát forró kőre loccsantva laposra formálják
ketüregüü – túlzó (túl sok) kadeh (kateh) – pohár
ketüremkei - mértéktelen
kucsa – kutya ugar
kotacsi (kutya) - házörző
negü (neü) – elvonul, távozik.
nye --- távozz !
kotacsi - házörző (kutya)
kuyila – összehajlt, összeteker bilek - ököl
kikaul – szorongatják, nyomogatják
aarca - oltott tej párlásakor maradós csípős ízű
pép (leves pép ?)

kutyakaláka - falu kutyái együtt ugatnak.
kalákában dogozni : család, rokonok, barátok
együtt dolgoznak. pl. építkezésen
kutyog - éjszakázik (virraszt), közben el-elalszik
(feje előre hajolgat)
küküllő - bármilyen folyóvíz

kolbo – szövetség, kapcsolat, összefogás, összekötés
küi - csapat
kamiya – rokon. **kani** - barát
kotoguna - meg-meghajlik

köken – származás,
eredet (forrás)

köpü – kivájt fa (üreges fa)
köpüs – leforrázott baromfi (kopasz)
küszküllő - jármot a kocsirúdhoz erősítő
szeg. (csapszeg...)
küzsded , küsded - kicsi , kiseded, baba
langos – kakas körül forgolódó tyúk;
tűzről pattant ember
lant - kolomp (jószág helyét jelző)
lecsukabukáz – levágja a fenyő tetejét
ledöböcsköl - letapos
leduvad – leomlik Lásd duvad szót.
leeregel – ballag lefelé (ereszkedik lefelé)
lekanyvad – lekonyul
lenge - langyos (semleges hőmérsékletű)
lapall - ütve leráz, ütve tisztít (pl. szőnyeget)
lepariztoz - lelocsol
leszentül - alkonyodik, elalszik (elszenderedik)
macsi - ló, csikó
macska béka - csúszó-mászó kisgyerek
maek – köide - vezényszó a tehénnek
balra (jobbra)
makuly - makacs
mamós - egyujjú téli kesztyű
(főleg kisgyerekeknek)

SZÉKELY

külliyetli – bőséges
kop – mélyedés
kop – lekopik
kücsün (küszün) – erő (erősít)
köl – láb, (küllő, cövek , rudacska)
kölle – felszerszámoz, (összeállít)
dedeyi – túl kicsi kücsük – kicsi
yangla (inagla) - szerelmeskedik
onggira (longgira) – tüzes, heves (l – néma a szó elején)
yandang (lantang) – jelzőkürt (hangjelző)
csoko – fejtető, teteje
bagaska - lecsökkent, kisebbít
debszele – rátapos, megtapos
uruuda – lefelé halad
kanara - hajlik valamihez
yansiz (lansiz) - semleges
balbala (palbala) - ütöget , vereget
boroa (poroa) - eső
szönö – tűz elalszik (fény kihuny- sötétedik)
szön – elalszik, kialszik
tűz, fény kihuny.Sötétedik
möcsirke – formás, erős, hosszú végtagú
mayuudzsa – nyereggel kapcsolatos szó.
nyergelhető állat ?
macsa (masza) – mászik
makii – fordul, hajlik (fordulj !)
kötölbürile (ködölbürile) – irányít
mokosiügei - makacs
mamu- kisgyerek

MONGOL

TÖRÖK

mánkál – összemaszatol, összefogdos
me, mesze - ne, nesze
mecskén – részegedik
megazsagol – bottal elver
megbaszkanyál, megbizginyál – működésbe hoz
megbérel – megfoltoz Lásd bérel szót.
megbüzöl , megbüszötlődik – szagot kap,
megromlik, megbüdösödik
megbütül - valaminek a végét levágja
bütü - valami vágott vége
megcsámporodik, megcsámborodik
megsavanyodik, megháborodik
megcseperít - összegubancol,
(összekuszál)
megdohlik, megdöllik – megdohosodik
(megrekedt, bezárt levegő megromlik)
megdöböcsköl - meggyúr, megdögönyöz
megdurgál - vastag gypjófonalat megfon
megdúvad - kezd összedőlni
megendeledik, megengyeledik - megémelyedik
megerel - megélesít Lásd erel szót.
megguruzsmál - megigéz (szemével)

maukai – piszkos, ronda
mai – nesze, vedd el
mudzi – elferdül, dülöngél, bárdolatlanul
viselkedik
aszag – tűz/ parázs piszkáló vastag bot, piszkafa
boszka – helyreállít, feléleszt (életre kelt)
szót.
budzar - szenny, mocsok, kosz
(büzt árasztó)
bütügül – bevégez, befejez bütünleme –
befejezés
kínai- mongol:dzsanguwasa - savanyúság
dzsambaraügei - rendezetlen, zavaros
dzabaaraldu – összekuszálódik
to(g)tanggi - megreked, pang (togtanggi)
ta(g)dzsira - elzáródik, bedugul (taghdzsira)
Lásd döböcsköl szót.
tooriul (doriul) - körbejárat, forgat. pl. orsót
düleyi - dől
Lásd enedeledik szót.
kara – néz, lát
gör – lát, néz

meggübül – megpiszkal (megjavít)
 meggürüzdül, meggörözdöl – felületesen megszánt
 meghájlal - összeszárad, meglazul

meghódlík - holdkórossá lesz
 megkáflíz, megkafol – meglegyintve üt
 (fejbe legyint)

megkápsál - karmol
 megkerál - meghal
 megkohant - megüt, megcsap
 mehkönik – meghül, megmerevedik
 megdermed
 megmucsásodik - megtaknyosodik

megnyír - üt, vág
 megollózik - megellik a kecske
 megpall - megver. Lásd lepall szót
 megpirisznýésedik - megpenészedik
 megizamodik - megijed, összerezzen
 megsiritt, megseritt - összerezzen, megüt
 megszent – megsejt, észrevesz
 megtatarodik - apaszt, fogyaszt, csökkent
 megtincsel – nehezen felhízal
 megtopol – gyümölcstöt puhít ütögetéssel
 megtőkeszt - bicskával megszúr (megkésel)
 megvargál, megvergál - fenéken üt,
 valami fenekét ellenőrzi
 megvérhül, megvérhüzik – felpuffad, füle fáj
 megzándorodik – megbolondul és veszekszik
 megye – búcsúkor tartott vendégség, ünnepség
 megye - mede - mada (evés-ivás – lakoma)

SZÉKELY

mejje kalánya - mellcsont, szegycsont
 (lapos, kicsit széles csont)
 bordákat elől összefogja, összekapcsolja
 méncseredett - dülledt szemű. Lásd kiméncseredik szót.
 mereiben – merőben teljesen...(más)
 merkel – duzzog, haragosan szembenéz, sír
 haragszik. szembeszegül, ellenkezik
 MÉTA, métafa - határjelző cövek

métafa- kijelöli azt a területet, mely felett
 valaki rendelkezik, tulajdona, fennhatósága
 alá tartozik.

mede - megye - közigazgatási egység. mede (megye) – igazgat, irányít
 mudzsi (mugyi) – megye, tartomány

miccre – szempillantás alatt (gyorsan)
 mirigy - dögvész
 mocsonyika – mocskos, rendetlen nő
 muksó - gyerek - tréfásan.
 (kicsi, gyenge)
 muzsda, mozsda - mezsgye (határjelző)
 NÁDMÉZCUKKER - cukorrépa

Nagy Sándor az i.e.VI. század végén (375 – 325) indiai hódítása során cukornád ültetvényeket talált a Gangesz- folyó völgyében. Hogyan és mikor került a székely nyelvbe a cukornáddal kapcsolatos cukor ??
 nagyruva - nagykendő (ruha szó torzulása. Annak idején a 3 éves lányunokám így öltöztette a babát:

gab – rájön valami nyitjára, fortélyára
 gardzsayi - haszontalan (munka)
 kaurasiya (haurasiya) – megszárad
 kalkayi (halkayi) - lötyög
 odun (hodun) - csillag, fénylő (Hold)
 német: kopf - fej

kabira – karcol,
 koro – elpusztul

kak (kah) - üt

kaniyadu - megfázás

nisun (micsun) - takony
 maucсила - mocskol (mocskos---takony)
 nirge - lesújt, üt, szétver
 olasza - gyarapodik, sokasodik

buriwa (puriva) - penész tibeti szó.
 ics, icsi -- fél valamitől
 sirbeldze – rezeg, ráng, rezdül., csapdos
 szanaa – gondolat, szándék, sejtés
 tatarga – csökkent, leereszt
 tantayi - kövér
 tab (tap) -- csattan, csapódik
 daak (ták) - kés
 irual - fenék

bögerengkei (böerenkei) - gömbölyű (puffadt)
 szandaurau – zűrzavaros (bolond)
 madagar - jóllakott

MONGOL

TÖRÖK

kalbigar - lapos és széles

kolba - összekapcsol, összeköt, egybefog

mör –tü-ben - egészen más

mörgüldü (mörküldü) – összeütközik, ellentétbe kerül
 medel (metel) – hatáskör, fennhatóság,
 valaki felügyeletéhez tartozó

macsa - igyekszik, siet (gyorsan tesz)

mere - valamilyen kór rájga

maucсила – mocskolódik

mugdysi – kurta, kicsi

mökös - gyenge

mudzsi - megye, tartomány

indiai- uigur - mongol: sikir , csikir – cukor

nákó -- ütődött

nana, nanás – esküvő, lakodalom,

főkolompos, (vezető, uraság)
nászolódik - nehezen kel fel, lassan mozog

nekibojtorkodik – nekifog valaminek
nekibükken, nekibüklen – nekimegy
valaminek a sötétben (nekiütközik)
néma – persely (templomi pénzgyűjtésre)
(bőrtömlő, bársony zsákocskas)
nemere - Nemere hegy felől jövő hideg szél
tepentók, tetenkók, nenentók, neterók –
- ügyetlen

netez, neteződik - tétován néz, figyel
(riadtan néz)

nyázkál - nyüglődik

nyeletlen - rossz viccet csinál

nyemékel - nyámmog - kelletlenül
dolgozik/eszik.

nyír - üt, vág Lásd megnyír szót.
nyitorára áll - félig nyitva áll

odor, udor - széna tároló (pajta)

olló Lásd kecskeolló szót.

ontok - nagydarab; undok, vászon keresztszála
orotvás, orotván - erdei irtás, erdei kaszáló
ort - irt

„ennek a babának szép ruvája van. „

nakildza – megleget- bottal (megüt)

nündzsigtei – bőséges, jó minőségű, gazdag étel
(lakoma)

noyan (noan) – úr, nemes, herceg, parancsnok.

nazutai - idős, öreg (öregesen mozog)

nibszire (nizire) – elnehezedik

bayiul – létrehoz valamit

boogda (bookda) – nekiütközik, akadályba ütközik

namaa - tömlő, borostömlő

neme – belead, hozzátesz (pénzt)

Nemere – ősi székely férfinév.

topal – nyomorék,
béna, sánta, gyenge
tökezele – megbotlik;
nehézkés

nadka (natka) - megriad

nidü (nitü) - szem; lát, néz

nocsoldu (noszoldu) – bajlódik valamivel

nölöge – torzulás (félresikerült dolog)

numaragcsi - színlelő

negegde - kinyílik

nidün (nitün) – lyuk, nyílás

adayir - pajta

andayi – széles, gömbölyödő farú

ürügdeül (ürüteül) – elpusztít, tönkretesz (írt)

orbong – gyökerestől kitép, írt

SZÉKELY

MONGOL

TÖRÖK

összekalócal - összegubancol

összeköpörödik – fájdalomtól összegörnyed

összekuporodik. Lásd köpörödik szót.

összetácskál - összetör, összelapít (szétnyom) Lásd töcsköl szót.

összeüszkülpül - összehoz, összeboronál valakit

összeeskábál – nagyjából összeerősít

pall – üt, ver

parapács – ügyes / talpraesett beszédű

parisztoz, parickol – vizet kipancsol, kicsapkod

pemmedt - izzadt, dohos (befülledt)

perselget - fonogat

pet – hímvesző (bot)

pezderkedik, peszterkedik – erőlködik

pili – pille, tollpihe, hamu, hópehely, szösz

piipárna - (toll)pihepárna

pipepurc - kicsinyes dolog, apróság

pirkál -- firkál, irkál

pisleny - kislány, kiscsirke

pocogó - koszorúslány (kislányka)

porgolát, porgolád (porgola) – kertkapu

koli - összekever, összezavar

balbala (palbala) = ütöget, vereget

bura (pura) – sokbeszédű

bacsi (pacsi) – ravaszság, csel

bürgile (pürgile) – kipazarol, elpazarol

büngne (bümgne) - befülledt

burdzsai (pursai) - teker, csavar, sodor

buta – cserje, bokor (botnak való)

budzsagaira (puzagaira) – erősnek mutatja magát

örbelge (öbele – öpele) – tollpihe, pehelytoll

örbelge (öbelge - öpele) – tollpihe, pehelytoll

bebeger – nyamvadt (kicsi)

buurca(g) (purca) – borsószem

kínai – ujjur – mongol: bir (pir) - íróecset.

német: pizle - kicsi

boyidzsi (pocsi) - gyerek cseperedik

ogdoyi – rövid, kurta (kicsi)

burgaszun kasziya (purgaszun) – kerítés fűzfából

falukerítés – falut körbefogó kerítés.
 kurpuly, kurpuly - félig száradt szénából
 készült boglya
 kurupoly -- szárítani boglyába rak.
 porongy - sárga fűzfaág – szőlő kötözésére
 pucok, pucék, pocok, pocik – kemence melletti
 meleg hely
 rőkök - hangosan, ordítva sír
 sain - sanyarú
 salapol - sarkában jár valakinek
 sarang - növény hajtása
 sarval - gyalul
 seres - szoros
 sikulázik, sikulázik - jégen csúszkál, siklik
 sindés - sínylődés, tengődés
 siring - (sűrög)forog, kering, örvénylik
 siritt, seritt – peder, sodor
 sirittő, serittő - sodrófa,
 - nyújtófa
 sirülő, serülő - kanyar (forduló)
 sod - kemence (meleg) fala (sut)
 sodalja – kemence és a fal közötti meleg hely
 soson - hópapucs
 sugás, sujgó – patak, folyó gyors folyású szakasza
 zúgva folyik
 surutvál - súrol

kínai – mongol : lüü – fonott falú
 kaurai – száraz kuruk – száraz
 bol(g)a (polga) – valamilyenné tesz
 burgaszun (purgaszun) – fűzfa
 bariuldu (pariuldu) - összefog, összeköt, összekapcsol
 bacsu (pacsu) - szűkös hely (sut)
 okira, ukila – sír, rí (r - néma a szó elején)
 orkira (okira) – ordít, üvölt, bömböl (r - néma)
 sinala - sínylődik, szenved
 silibeldze (silipelce) – tolakodik.
 sirengi – cserjés, csalit, sarjerdő
 soyoara (soara) – kisarjad
 dzsoro - gyalul
 siri - szoros
 szugura (szukura) – csúszik
 sinala – sínylődik, szenved
 sirugda – csavarodik, fordul, forog
 sirugda - csavarodik, fordul, forog
 sirugda - csavarodik, fordul, forog
 sirege – sík, lapos (ellapít)
 szaruyi – görbül, kanyarog
 sitaa – ég, gyullad (tűz... meleg)
 Lásd sod szót
 csaszun – (sasun) - hó
 suugi - zúg
 sarala – karcos, (súrol).
 sirgü – súrlódik

SZÉKELY

MONGOL

TÖRÖK

sutu, suska - télen a csizmafejre, kézre
 húzható védőposztó (melegen tartó)
 suvad - dől, omlik, süllyed. (v – néma) suad
 szádokfa - hársfa (áttételes értelmű szó, mert
 a hársfa könnyen faragható fa és ebből készültek
 a dugók a hordókba. szádolni – nyílást elzárni)
 szádokfa, szádokfa – hársfa – törékeny ágú fa
 szakadék - darázs
 szaragógya – csipkebogyó,
 vadrózsa. (horgos tüskéjű)
 szaragonya - galgonya - fürtökben termő,
 piros bogyójú, tüskés ágú bokor
 szaru - teknővájó szerszám (görbített)
 szegődözik - szabadkozik, kibújik valami alól
 sejkés - gázos, levegős, (szénsavas)
 szentület - naplemente Lásd leszentül szót.
 szeriben – közösen (együtt, csapatban)
 szerre – egymás után, sorban
 szigorú - sovány
 szikatól – keresgél, kutat, szimatol
 (szaglászik)
 szikony, sziknyó – sár (szak, szák = sár)
 (leforrt bor üledéke: sár)
 szimmog - szipog (sírdogáló gyerek a

Lásd sodalja szót.
 szadaura - sugárban ömlik
 dzada - nyílás, lyuk
 szaldayi - gyenge, könnyen leváló
 sigi (sziki) - megszúr
 szarala - karcos, karmol
 gogogda – horog, kampó
 szarala - karcos, karmol
 kongorcsag – fürt
 szaruyi - görbül
 dzsigle (szigle) – ódzkodik, tart valamitől
 szalkin (szajkin) - levegő (buborék)
 cserig - sereg, csapat
 dzsirii (csirí- siri) – sor
 csikula – keskeny, szűk, vékony
 szingszi (szigszí) – szimatol
 szaga - megbuggyan (szaga lesz)
 sag - ital üledéke
 szime - kiszív, megszív, beszív
 szürü- csapat, csorda
 szira- sor

híg folyadékot vissza- visszaszívogatja
az orrából)
szodé - mohó (az evésben)
szokmány - fekete, gypjú posztókabát
(Eredetileg bukovinai csángó szó, jelentése:
deréktól lefelé szélesedő, elálló posztókabát;
csángó (ing)szoknya.)
szupulyka, szupulykó - vékony, sovány.
(vékony ez a gyerek, mint a bot.)
tácséros - nagyon nyitott
(pl. széles szájú edény)
tandi – ügyetlen
tatar - gyenge, leépült ember
terpel – ágál, fontoskodik
tepentók - ügyetlen (topa)

tojogaló - istállóból a trágyát kivezető deszka
képletesen: trágyát kitol (kitoj) valamiből
toncsi - tömpe orrú, tompa orrú
tongyó - ügyetlen, ápolatlan

toplott - hoplott – ütődött, összepotyolódott,
fáról levert (pl. lehullott gyümölcs)
torha – kövér ember (tarhó)
tovasírul – elszáll, elszelel

töp - köp. (szájból levegővel kifúj valamit)
törmöl – hosszasan eszik / rág.

SZÉKELY

tubukk - nehézfejű
tulizik - kergetőzik
tuku – toll

ungat - dünnyög
urusság - orvosság

ühöjtözik - üvöltözik, ordibál
üszküpül - pletykál
(szócséplő, fecsegő)
oletykafészek
üvecs - egyéves juh
vacskol - gyúr, nyomkod, hogy a leve kijöjjön

vekkedez , vekeng - vacillál, tart valamitől
vargál, vergál – ellenőriz
virikol, virikel - éjjel sokáig fennmarad
(virraszt)
vankuly - makacs, csökönyös
zákány - felhasználatlan seprű, gaz
(selejt, hulladék)
zakota – limlom (kacat, selejt)

szubda(g) (szuda) – mohó
szogszogor - elálló
mandagar – terebélyes (széles)

szabaa (szapa) - bot

tudzsira - fából vájt nagy csésze, tál

donggiya – (tonggia) - ügyefogyott
tatara – csökken, apad (pl. ereje)
tersle - ellenkezik, lázad, ellenszegül
töbegtü (töpegtü) – kínlódik, bajlódik
valamivel. (ügyetlenkedik)

tayil – valamitől megszabadít

tülki - tol, kitol

tanamal – kurta, rövid

tanagüei – használhatatlan

tungmalüei – tisztátalan

teneg – balga, ostoba

tob (top) - koppant (ütődik)

kabtagaira (haptagaira) – szétlapul

targun (tarhun) – kövér

szoyila – száll. szalkin - szél

sirugla – csavarodik, tekeredik (elcsavarog)

tebcsigül – elhagyni készlet

darugla (**tarugla**) – halogat, elhúz (időben)

hosszasan tesz valamit

mere (mele) – rág

MONGOL

TÖRÖK

töbög-tei – nehézkes, bajos
taulga - úzni, hajtani készlet
dulu (tolu) – kéreg, hám, héj, (toll)
tüy – toll, tollpihe

ügele (üngele) – dünnyög
urisi – enyhül (pl. kórt enyhít)
urusi-tai – eredményes, sikeres, előre haladó, jól haladó
uukira (uhira) – üvöltözik

ügesze - szól, beszél (szó, beszéd pletyka)

kebsi - csépel

köb – gödör, mélyedés (fészek)

üv --- év. üvecs – éves. év – finnugor szó

badza (vacsa) – nyom, sajtól, kiperésel

bas (vas) – nyom, sajtól

ukura (vukura) – meghátrál, meggondolja magát.

kargaldza - felügyel, figyel (ellenőriz)

üür (vúr) - hajnal, pirkadat, virradat

mekei – merev természetű (makacs)

kínai – mongol : dzagadza - selejt

dzekei - gyatra, kevésbé jó

dzagadza - selejt

otogala - vége van (tönkrement)

zakotál – zajt csap (zakatol)
zándor – háborgó, civódó ember

zavara - zár
(v – néma) zavara – zaara – zár)
zavara - kavics (v – néma) zaora
zelegor - engedetlen

zunnog - zümmög
(szúnyog – zöng)
zsigorás - gémberedett, köszvényes, csúzos
zsunál, zsumál - asszony veszekszik

csoki (zoki) – kalapál, kopog, ütüget valamit.
szandaura - idegeskedik, elveszti a fejét.
dzanuatai zandai) – haragos, fenyegetőző
dzsaura (zaura) - zár

dzayir - kavics
szoliura - lázad
dzayila – kivonja magát valami alól
karsila – ellentmond
dzonggina – zsong, zúg, zöng, zümmög
dzsiegürke (zsigür)– meggémberedik.
dzangda (zanda) – hangosan megszid, dorgál

Táltos, tátos - A magyar ősvallásban a sámán. Sorsdöntő ütközetek előtt tűz lángjából, füstjéből olvasta ki a jövőndőt. Révületbe táncolva magát kapcsolatba lépett az ősszellemekkel, kérve azok segítségét. Közvetítő volt égiek és földiek között. Álmodt fejtett, azokból következtetve tanácsokat adott a fejedelemnek, hadvezéreknek. Rontást, betegséget űzött el, vett le, gyógyított. Később az ősvallás képviselője, pap, főpap szerepét töltötte be. Tisztség volt. Török: tutus = lángra lobbant, meggyullad. Török: tütsü = füstölés. Török: **tellal** = közvetítő Török: **tasavvuf** = misztikus

Tátos (Felvidék – Bény) - füst formájából jósló , füsttel gyógyító. Török: tütsü = füst. Török: tütsüle = füstöl (ételt). Füsttel „gyógyították „ a kisborjú köldöksérülését a régi időkben. (Valójában ezzel megelőzték, hogy a legyek beköpjék a friss sebet.)

SZÉKELY TELEPÜLÉSNEVEK ETIMOLÓGIÁJA:

Településnév	Első írásos feljegyzés	Település ősi neve.
--------------	------------------------	---------------------

CSÍK –szék

Csík – székely személynév.

Ágas	Aga – türk, székely személynév
Ajnád	1514 A falut Ajnád tizede néven is említik. Török: ayan =
előkelőség	Ayan(d) – magyar / székely személynév.
Aklos	1408 Aklos . Akl – magyar, székely személynév Török – ujjur: agil = akol. Állatok nagyobb telepe is lehetett a
falunál.	
Balánbánya	1600 Rézbányája volt. Balán = bálvány. Lásd Bálványos nevet.

Bálványos	1269 Ősi pogány szentély, bálvány helye is lehetett. A magyarok ősi totemállata a turul(sólyom), a székeleyek a farkas volt. (Az ősi ujgurok és mongolok a farkasok népének tartották magukat.) Védő-és varázserejű bálványként tisztelték a fehér lovat és a ló koponyát. Nagy veszedelem, háború esetén fehér lovat áldoztak a hunok, ősi mongolok, ősi ujgurok, magyarok. Balan – székeley személynév. Bálvány szóban a „v „ hang néma . Mongol: bala = baj, veszedelem. Mongol: andagar = valami ellen. Bal –an = baj, vész ellen. A bálványt védőerejüként tisztelték.
Barackos	barackos terület ? Baracs – kun személynév.
Barátos	1415 Borothfalva Lakhatták szerzetesek, barátok. Borot, Barót – székeley, magyar szem.név
Békás	Bikaz Békás szoros, mint hegyi átjáró, ősi őrhely, ősi „kapu „ lehetett a hunok idejében. A település emiatt erősített őrhely lehetett. Bika,Beke – székeley személynév. A szoros a faluról kaphatta a nevét, a falu pedig első alapítójáról, Bika(Beke) személyről.
Békénypatak	Buken, Beken – székeley, magyar szem.név.Békény személy
pataka.	
Bernát	Neve Bernát személyről.
Bisztrapatak	Szláv : bisztra = gyors. Gyors folyású patak.
Borospataka	Boros személy pataka. Lásd még Borszék nevet.
Borszék	1500 Borvíz. Bor – székeley személy székhelye. Ásványvíz, mely vastartalma miatt barnára színeződő üledékéről, lerakódásáról is kaphatta nevét.
	Török: bor = üledék. Mongol: bor = barna
Buhapatak	(buha = bua) Bua – székeley szem.név
Büdösfürdő	Kénes fürdő.
Bükk	Bük – székeley személynév.
Bükkhavaspataka	Bük, Hava - székeley személynevek. Lehet még: Bük személy havasának a pataka.
Bükkloka	Bük – székeley személy laka, lakhelye.
Cengellér	Szent Gellértről kaphatta nevét.
Csaracsó	Csara – székeley személynév. Cso – su. T: su = víz. Csara vize, pataka.
Csatószege	1567 Chijatozeg Csató – magyar / székeley személynév.
Csíkbankfalva	1567 Banfalva Csik – székeley szem.név. Bán(k). Baan – magyar / székeley személynév.
Csíkborzsova	1496 Borsova. Csik, Bars, Bors, Borza – székeley személynevek. va – fa – falva.
Csíkcskefalva	1061 Nevét Cseke vitézről kapta. Csik(a), Cseke – székeley személynév. Cseke = kovács. Mongol: cseke = egyenes, becsületes.
Csíkcsicsó	1566 Chijchijó Csik – székeley személynév. Csécs, Csicsó – székeley, magyar személynév
Csíkcsobotfalva	1333 Sumbov (Sumbou) Csobot - Csaba. Ősi hun, székeley személynevek. Sumbu – székeley személynév. (Csombor név torzulása)

Csíkdánfalva	1567	Danfalva Török: <u>danicsi</u> = tehénpásztor. Daan, Dán – magyar, székely személynév
Csíkdeline	1333	Delna, Dilna Dalan – székely személynév. T: dilen = kéreget, koldul.
CsíkJenő	1333	Jeneő Éneő/ Jenő honfoglaló törzsbelieké lehetett a szállás.
Csíkkozmás	1332	Sancta Codmas A falu ősi neve: <u>Girgic</u> falva. Kozmas – görög személynév. Girg – képzős alakja : Girgis / Girgic. Görg, Görgö, Göрге Fejedelmi solymászok lakhatták. Súlyommal vadászók.
Csíkmadaras	1200	Mongol: mana = őriz, őrködik, szemmel tart. Őrhely. Ujgur –török: <u>mandira</u> = juhakol, karám. Ménes telepe. Mana, Mena – magyar, székely személynévek.
Csíkménaság	1332	Omnes Sancti
Csíkmindszent	1334	Rakus Raka(s) – székely , magyar szem. név Somla – magyar, székely személynév.
Csíkpálfalva	1567	Zent Domokos Csik – székely személynév
Csíkrákos	1332	Sancti Georgio <u>Ősi falvai</u> : Csécsény, Monyasd, Rakottyásd, Tompád. Csécsény : Csécs, Csécse, Csicsó – székely, magyar szem. nevek Csécsény = Szécsény. Mongol: szeyilücsi = faragó (fafaragó) Monyasd : mona – molnár – malom. Monah, monoh = molnár = malom. Malmos falu. Rakottyásd - fűzfavesszős terület. Szláv szó. Raka személy töve, forrása Tompád : Tompa – székely, magyar személynév
Csíksomlyó	1200	Ősi falva: Bedecs Tomaj földvéra a falunál. Bede, Bedő – székely, magyar személynévek. Tomaj – ősi besenyő személynév. Csika – székely személynév.
Csíkszentdomonkos	1332	Sancto Rege
Csíkszentgyörgy	1332	Sancto Nicolao
Csíkszentimre	1332	Sancto Simon
Csíkszentkirály	1332	Sancto Toma
Csíkszentlélek	1333	Szerda napi vásározásokról is kaphatta nevét. Zered – magyar, székely szem.név.
Csíkszentmiklós		Szláv: teplice, teplo = meleg. Meleg vizű fürdő.
Csíkszentsimon		Veerbö – székely, magyar személynévek. Verbőczy név.
Csíkszenttamás		Veer/ Vér, Beö/Bö – magyar személynével. pl.Bősárkány név.
Csíkszereda		Zegbúza, Zöge, Sege(d), Szegö(d) - székely, magyar személynévek.
Csíktapolca fürdő		Cine, Cene, Csina – magyar, székely személynévek.
Csikverebes		Mongol: csinoa = farkas. Székelyek totemállata. Csinoa(d) Török: csoban = pásztor. (tévesen román eredetű a szó)
Csikzsögöd fürdő.		Csülemér- besenyő, székely személynév
Csinód		Besenyő vezér volt. Besenyő határőrök falva lehetett.
Csobányos		Székelyek mellett besenyők, kunok is őrizték az ország határát.
Csülemér hegy		Eger,Egrus - besenyő személynév. Besenyők őrfalva lehetett.
Dormány		Ege(s), Hege – székely, magyar személynév. kő – vár, hegy.
Egerszék		Forkos – székely személy hídja.
Egyeskő		
Farkaspalló.		

Fehérkő borvíz	Fayr - székely személy háza, vára, hegye. Borvíz- barna vasas víz
Görbepataka	1600 Görbe – székely személy pataka.
Göröcsfalva	1433 Göröcs, Geréc, Gerecse – székely / magyar személynév.
Güdüc	Ghidut Güd – magyar, székely személynév. Güdüt/ Güdüc
Gréces hegy	Geréces hegy. Lásd Göröcsfalva nevet.
Gyepece	Egykori gypü, országhatár volt az ősi falunál. Áthághatatlan bozótos mellett üres sáv képezte a határt. Mongol: dabasiügei – gyapasiügei – gypüei – gypü = áthághatatlan. Lásd Gyergyóholló és Békás neveket. Török: gürgen = gyertyán.
Gyergyóbékás	1400 Detrejó
Gyergyóditró	Gyergyó(Derdo), Görge – székely személynév. Detre – germán keresztnév.
Gyergyódomuk	Görgö, Görge – székely személynév. Doma, Dama – székely személynév.
Gyergyóholló	1700 Görgö- székely szem.név. Török : gürgen = gyertyán Holló. Helia – hun, székely személynév. Helia Bobo- hun fejedelem volt.
Gyergyószárhegy	1332 Szármányhegy Saar, Sár – székely, magyar személynév.
Gyergyótölgyes	1700 Tölgyes erdőről kapta utónevét.
Gyimes	1677 Ghemes. Gim, Gime – székely személynév.
Gyimesfelsőlok	1721 Gim, Gem – székely személynév. Lok = lak = (ház) falu
Gyürke	Gör, Györ, Györk, Gyürk – magyar, székely személynevek. Gürgen – gyertyán. Görken – türk személynév. Hágó be – vagy kijáratánál lévő falu.
Hágótő	1913 Hegyvidékes terület. (Hidegség falu Moldáviában is- Kisinyov közelében !)
Háromkút	Holló – magyar, székely személynév. Sarka – zuga, szeglete.
Hegyes	Helia – hun, székely személynév. Helia Bobo- hun fejedelem volt.
Hidegségpataka	Uza, Aza – székely személynevek. Azó -- háza.
Hollósarka	az Aszópatak völgyében. Aszópatak = Aza, Uza személy pataka. Létezik Közrez nyaka (hágó). Bakonyban Rezi.
Hosszúaszó	Rezah – türk, székely személynév.
Hosszúrez	Iván települések ősi neve: Ivahun, Yvahun, Yahun, Yabugan, melyek ősi hun , türk személynevek. Szláv Iván --- János
Iványos	Karont, Korund – székely szem.név. Karon --- Kalan türk szem.név.
Kápolnapatak.	1300 Kaszun, Kászim – székely , türk szem.név. Lásd még Kászonfeltíz nevet.
Karonta hegy	1300 Az ősi időkben pogány (hun) áldozati hely volt. A „tíz” szó településszerkezetre utal.
Kászonaltíz	1332 Kaszun – ősi székely személynév. Kászim – türk személynév. Impérium – kiejedt birtok.
Kászonfeltíz	1567 Kaszun (Kászim) – székely, türk személynév
Kászonimpér	1477 Kaszun (Kászim)- székely, türk személynév. Lásd Békás nevet. Beki, Bük, Bik(a) – magyar, székely
Kászonjakabfalva	Komját személynév.
Kászonújfalú	
Kisbékás	
személynevek.	
Komjátpataka.	

Kostelek	1771 Koos, Kocs – magyar, székely személynév.
Kotormány	Agyagbánya, kőbánya, ---- Mongol: koto(g)or = mélyedés, mélyföld, gödör .
Kovácspéter	
Közrez nyaka (hágó)	Rez, Rezah, Razih – magyar, székely, türk személynév Rez személy hegyközi átjárója.
Kumánfalva	1657 Kuman falva. A kunok magukat „ kuman „-nak nevezték. Kínai nevük: Kipcsák –kun. Kun határőrök falva volt. Székely íjász határőr falva. Lövő, Lővér nevű falvakat székely lövők, íjász határőrök lakták. (1000-1400-as években)
Lövész	
Madéfalva	1333 Amadéfalva Török: amade = készenlétben van. (örködik). Őrfalu is lehetett. Mad, Mod , Mado , Made – hun , székely, magyar személynévek
Magyarcsügés	1888 Csügéstelep Csüge, Csege, Cseke – székely, magyar szem.nevek. Régi falurészei: Boták, Timkák. (Bod, Tim. személynévek.) Boták – Bat, Batu, Both - székely, magyar személynévek. Timkák – Timakh, Teme, Toma – magyar, székely személynévek Moruz – magyar, székely személynév. Maros folyó – forrása.
Marosfő	1970 után elnéptelenedett a falu. Neve származhat a Márton névből. Lehet még az ősi mongol: moritu = lovas katona, lovas szóból is. Hideg, jeges, viharos szél fúj a hegy felől. Nemere – székely szem. név
Mártonka	Orotfa (Orot falva) Orot, Ort, Urt – székely személynévek
Nemere hegy	Ujgur –török : palanka = palánk vár. Ősi hun határvédő vár lehetett.
Orotva	Palan – magyar, türk személynév.
Palánka	Török – ujgur : papaz = pap. Templomos falu lehetett. Egyházi birtok.
Papoj	Pintuk nevű magyar személynévről kaphatta nevét.
Pénteklaka	Botond ősi magyar, hun személynév.
Potyond	1700 Bélbor
Rakottyás	Rakottyás, rekettyés = fűzfás terület. Szláv szó. Bélbor ősi hun személynév. Ősi hun falu volt egykor. Raka, Réka- székely/magyar szem.név Tya, tia, töve = forrása. Recse - székely, magyar személynév. Rabith, Repath – türk, székely személynévek. Ruga(t) – ősi hun , székely személynév. Csege, Csegő – székely személynév. Lásd még Magyarcsügés nevet
Récefalva	Say, Suyu, Sajó – székely, magyar személynévek.
Répáti borvíz	Török: siyah = fekete. Türk családnév. Sajmeggy – fekete meggy.
Rogát tető	Zalma , Szalma – székely, türk szem.név.
Románcsügés	Ősi neve: Juda. Zsidó kereskedő háza lehetett. Sötét vize, sötét hordaléka után kaphatta nevét. (réz, olaj a patakban) Török: szalamar = savanyú. Savanyú vizű patak. Lásd még Salmás nevet.
Sajhavas hegy.	
Salmás	
Sántatelek	
Sötétpatak	
Szalamás patak	
Szécseny	Szécs, Szécső, Szécsény – székely, magyar szem.nevek Mongol: cseyicsi = faragó, véső. Fafaragó ember.
Szellő	Zelő, Sele –székely , magyar személynév
Szépvíz	Szépvíz – jó víz - gyógyító víz. Scep – magyar, székely női név.
Tarhavaspataka	Tar – magyar, székely személynév. havas hegyének pataka.

Tarkő	Tar – székely, magyar személynév. Mongol: <u>tair</u> angkai = levágott, lenyesett. (tar, kopasz) Kopár hegy.
Tekerőpatak	1569 Thekerwpotok Tekerő = tekerős, kanyargós. Ritkán : malomkereket tekerő patak. Tekher, Tukur – székely, magyar személynév. Baranyában Tekeres falu
Tikos	Mongol: takiya = tyúk. Tiko, Toka – magyar, székely személynévek.
Toka	Ujgur – mongol: toka = kanyarulat, görbület(folyókanyar). Iszticsó patak kanyarulatában. Toka – magyar, székely személynév.
Torja	1307 Thoria Tarja(n)- magyar szem.név
Tósarok	
Tusnád	1400 Török: tas = kő, szikla. Türk, magyar személynév. Török: ana = fő(előjáró, uraság) Tas-ana(d) - Tusnád. A név alaptöve: tusna. + d helyhatározó rag. Létezik <u>Tusnapolya</u> falu is. Szláv: tucsnüj (tusnüj) = termékeny, bőséges. Szláv: polya, pole = mező.
Ugrapataka	Ugra, Ugron – székely személynév.
Úz völgy , Úzpatak.	Egyes nézetek szerint Úz népességhez kapcsolható. Uza – székely szem.név
Vacsárcsi	Vazar – magyar, türk, székely személynév. Ősi vásározóhely is lehetett. Török: bazar = vásár.
Várpatak	
Vasláb	1600 Vas, Vos – magyar, székely személynévek. Dolomitbányája volt. Mongol: lab = mély. mélyedés ----bánya
Visszafolyó	Viza, Veeze – székely , magyar személynév.
Zsedánytelek	Zsidó kereskedő falva lehetett ? Zséda –székely személynév.

HÁROM – szék

<u>Településnév</u>	<u>Első írásos feljegyzés</u>	<u>Település ősi neve.</u>
Aldoboly	1461 Közelében lévő dombon ősi vár maradványa van. Doboy – türk, székely személynév- jelentése: csalo	
Alsócsernáton	Lásd Felsőcsernáton nevet.	
Angyalos	1332 Angelsu Angay, Ongoj – székely személynév. Ujgur : su = víz (forrás, patak).	
Árapatak	1332 Aruapatak Aara- székely szem.név	
Árkos	1332 Arkus Avar kori sánc maradványa van a falunál. Sánc – árok töltéssel. Ark, Arka – székely, magyar személynév. Török: arik= árok	
Bácstelek	Bács = számadó juhász. Mongol: ba(g)csala = felméri valaminek a mennyiségét, felbecsül. Bács – székely, magyar, mongol személynév.	
Barátos	Öse: Bodmezeje 1415 Bothmezeje. Bot, Bod – személynév. Mongol: batu = erős, szilárd. Barátok, szerzetesek is lakhatták.	

Barcaszentpéter	Barót, Burut – székely, magyar személynévek. a Barca név feltehetően honfoglalás kori. Barc, Barca, Barza, Bars, Borcs, Baracs – ősi magyar / kun személynév. (Német lovagrend csak az 1200-as évek elején kapott itt területet, határvédelemért cserében. Kapzsiságuk miatt a magyar király elűzte őket.)
Barcaújfalu	1200 Komlósfalu. Kumla – magyar, székely személynév
Béla	Bela, Beel – ősi hun / magyar, türk személynév. Ujgur – török: belali = veszekedős. T: bela = baj, szerencsétlenség Lásd Béla nevet.
Bélmező	1200 Benetur rabonban (ősi székely táltos) építtette várát .
Bereck	Berec(k), Böröc, Buruc- személynévek.
Bikfalva	1332 Bik(a) – székely szem.név
Bitá	M: batu = erős. Bitá, Batu – székely személynévek.
Bodok tető hegy	Bodak , Bodag – székely szem.név
Bodzaforduló	Boza – székely, kun szem.név Boza patakának kanyarulata.
Bodzavám	Boza – székely, kun személynév. Vámszedő hely.
Bohntelek	Feltételezés szerint a szász Bun névből ered. ? Téves. Bana, Bona, Bohna, Buni – ősi székely, magyar személynévek. Tolna vm. Bonyhád ősi neve Bohna(d)
Borbát	Borbatu - mongol, székely személynév .
Botfalu	Bot, Bat – ősi székely, mongol személynév.
Bölön	Bölön – balan – bálvány. Bölön, Belen , Balan – székely személynévek
Bölönpatak	Bölön – székely személynév pataka.
Cecele	Cece, Csécsbúza – székely, magyar személynévek.
Cófalva	1567 Czofalva. (Csiafalva) Mongol: dzoo = megerősít (erőd) A várhegyen ősi hun vár maradványa található. Có, Csia, Csio – hun, székely személynév. Székelyekből elvándorolt, elűzött népesség a csángó. Mongol: csagacsin = nincstelen, jószágát veszített pásztor, hazátlan vándor (csángódó, kóborló). Csoma – székely személyné
Csángótelep	1464 Kewres Csoma, Körö, Kerö – székely, magyar személynévek. Csertan, Csomortan ősi kun személynévek. Kun határőrök
Csoma	
Csomakőrös	
Csomortán	
lehettek.	
Dálnok	1332 Dalnuk Dal, Nyék – magyar személynévek. Dya, Giya, Gua – magyar, székely személynévek.. Dobolo, Doboyo – székely szem.név Dobolo, Doboyo székely személynév pataka. Egur, Egrus – besenyő személynév. Elő, Üllő – székely, magyar személynév pataka. Erdő, Urdu – magyar, székely személynév faluja.
Diódfalva	1468 Eres, Veres – székely személynév.
Dobolló	1332 Yskulnuk (Uszkálnok) Uz népesség Szláv: kálnik = mocsár, sár
Dobollópatak	Uz, Uza – székely személynév. Uz személynév mocsaras területe.
Egerpatak	Etfalau
Előpatak	Ete és Zaltan - magyar, székely személynévek.
Erdőfüle	Lásd Aldoboly nevet. Dobo, Dobolo – magyar, székely személynév.
Erősd	
Esztelnek	
Étfalvazoltán	
Feldoboly	

Felsőcsernáton	1332	Churuacun Csuruaton (Csérajton) = Cser, Csér, Ayton - magyar, türk székely személynév. Lásd még Nyújtód nevet. Ősi neve: Naton Cser, Naton – székely, hun , türk személynevek.
Fotosmartonos	1407	Fót, Foto, Fad, Fata, Futa – székely, magyar személynevek. Martun, Mortun - székely személynév M: moritu = lovas (katona.) Moritu(n) – ősi mongol személynév.
Földvár	1240	Feldwar A hunok, esetleg avarok idejéből maradt földvár.
Futásfalva	1544	Állítólag Kun László király menekülését idézi a név. Futa- székely,szem.név
Gelence	1200	gelencsér – gerencser – kilincser = fazekas (agyasos) Török: killi = agyag. Török: killincser = agyaggal dolgozó.
Görgő hegy		Görgő, Görken – székely, türk szem. nevek Mongol: göröge = szarvas. Mongol személynév.
Hatylka		Katul / Hatul – székely személynév.
Haraly		Ősi hun őrtorony maradványa a falu közelében. Hara- székely, türk szem.név. aly --- helye. Nevét Hete vezérről kapta.
Hetye		
Hídvég	1252	Hydueg
Hilib	1567	Hylib Hilib – székely személynév.
Höltövény	1377	Heltwen, Heltuen. Szászok is lakták. Német: halt = erősség ; megállás. Szász vár ? Szász őrhely ?
Ika falva	1334	Ika Ősi hun vár maradványa. Ika – székely, türk személynév
Illyefalva	1332	Eliye Mongol: eliyé = ragadozó madár (ölyv, sólyom, héja, sas) Üllő magyar, székely személynév. Heliya – hun személynév. Imecs – székely, türk személynév.
Imecsfalva		
Kalagor hegy		Török: kale = vár, erőd, erősség. Román: kalagor = ortodox szerzetes.
Kálnok	1332	Kalnuk Szláv: kálnyk = sár, mocsár. Kaal, Nyék – magyar, türk, székely nevek Kanta – székely , magyar személynév. Kanta István pécsi lakos. Baranya megyében a Mecsek hegyen van a Kantavár maradványa. Karbid bánya Lehet kátrányfőzők falva is. Török: katran = kátrány.
Kanta		
Karpitus bánya		
Katrosa		
Keresztvár		
Kézdialbis	1539	Albis (Fehérvár) Kízd, Kézd, Küzd – székely személynevek. Keszi – magyar, türk névből. Keszi(d) - Kezd.
Kézdialmás	1100	Almas Álmos vezérről kaphatta a nevet az itt lévő ősi Álmos vár. Török: almys = birodalomalapító. Benetur (Venetur) rabonban (ősi székely táltos) építtette a várat.
Kézdikővár	1332	Temploma 1100-ból való.
Kézdimarkosfalva	1332	Marki Sancto Mark.
Kézdimartonfalva	1407	Martonfalva
Kézdimartonos	1644	Márton István kolostoralapítóról kapta a nevet. Lásd Oroszfalva nevet.
Kézdioroszfalu		
Kézdisárfalva	1567	Salfalva Saar, Sár, Saal, Sál – székely, magyar személynevek.

Kézdiszentkereszt	1332	Kydzd – Polyan Kézd , Kizd, Küzd – Ősi székely személynevek. Keszi törzs. Polyan = erdei tisztás.
Kézdivásárhely	1427	Ősi székely neve: Torjavására . Tarján – törzs
Kilién		Egyes nézet szerint Szent Kiliénről a név. Török: killi = agyag. Kilincser = agyagos, agyaggal dolgozó.
Kisborosnyó		Török: borasan = kürtös. Bursan, Berzun – magyar, székely szem.név
Kiskászon	1567	Kys kazon Kaszun, Kászim - székely, türk, magyar személynév
Kispatak		Szász: grenzkommandó - határőr állomás.
Kommandó	1567	Komolo Kumla – magyar , székely személynév. lo – loka, laka
Komolló	1548	Kowazna (v – néma) Szláv: kvasna = savanyú (víz). Tolna v. megyében Kövesznye falu. Somogy vármegyében Kovásznya (Kuaszna). Soha nem volt savanyú víz forrás egyik helyen sem. ku, kő -- vár, hegy. Ujgur: aszna = asszony (nagyasszony, úrnő---) ko –kő = ház, vár, hegy. Uzon – székely személynév. (Ősi fordított sorrend)
Kövös	1461	Eger Kök, Köke – székely személynevek. Eger, Egrus besenyő személynév. Lásd Kökös és Bácsstelek neveket.
Kökösbácsstelek.	1459	Kepecz . Ősi vár maradványa. Mongol: köbci (köpci) = erdős hegytető. Köpec -- Köpes. Köp, Kop, Kap – magyar, székely szem. nevek
Köpec	1459	Kakucs Búza, Oyt – székely személynevek. Ayton – magyar , türk személynév. Köke – székely személynév. Kakucs – Kakus Kak név kpzős alakja.
Közéapajta		szláv falu Rövid patak.
Krizba		Kóta, Kuta – magyar, székely személynevek.
Kurtapatak		Kutakkal rendelkező ősi székely falu. Ujgur – Mongol: kudug = kút.
Kutas		Szláv falu.
Ladóc		
Lécfalva	1333	Lezefalva Laaz , Leeze– ősi magyar / székely személynév. Lécz, Lacs(a), Laca – székely, magyar személynevek. Ősi falvai: Korpács, Despö, Galath. Korpács - Török: kerpics = vályog Vályogvetők falva. Despö – ősi székely személynév Galat – székely személynév. (türk név. pl. Galata szeráj.)
Lemhény	1332	Lemhen . Ősi vára volt. Lemhény—Lemen. Tibeti-mongol: lam = láma, pap, szent ember.
Lisznyó	1332	Lisno . Szláv: leszna = erdő
Lisznyópatak		Szláv: leszna = erdő
Lüget		Lygeth, Lega – székely, hun személynév. Tő – forrás.
Maksa	1332	Moksa (Moya) Török: makascsi = őr. Maksa – székely, türk személynév. Moys – kun személynév.
Málnás , Málnásfürdő		Mona, Monor – magyar, székely személynevek.
Mikóújfalv	1760	gróf Mikó Miklós a névadója. Mongol: mika = húsos, testes

Nagyborosnyó	1332	Burizno Török: borosan = kürtös. Bursan – magyar személynév. Csoma – székely szem.név
Nagy Csomád hegy		
Nagypatak		
Nagy Piliske hegy		Pél, Pély, Pili, Pily – székely, magyar személynévek
Nyáraspatak		Nar (Nyár) – magyar személynév.
Nyújtód	1332	Nachtond Nahton(d) – hun, székely. türk szem.név. Csernáton név utótagja.
Oituz hágó		Csángók földjén. Hágó = hegyszoros, hasadék, nyílás a hegyben. Ayat, Oyut – magyar, székely személynév. Oituz magyar falu Fekete-tengernél Sopronban létezik Ojtuz köz. Székely íjász határőrök lakták.
Oltszem	1332	Olotnu – Oltzeme. Olt folyó. Szem = kis tó, forrás.
Orbaitelek	1567	Thelek. Őse: Borzfalva (Bars) Orbo, Orba, Urba – székely személynévek.
<u>Dűlőnevek Orbaitelken:</u>		Szörcsei – ponk, Kenderáztató, Avas, Érhídja, Ördögös tó, Becő-ponk, Döggert, Hosszúláb, Sós, Kishalom, Fenek, Keresztút, Belsőréti, Farkasverem, Kereknád-ponk, Cseremege, Nagyszegmege, Töltésút, Nagy Mózes tava,
Alsóréti,		Rételeje, Gátfej, Csiperkésalja, Kápolna, Sóstava, Kétút, Szentkereszt tava, Kereknád eleje, Jankó kert, Rókaödre, Soványpatak, Kobon, Szegényszer,
Papszere.		Patakok Orbaitelken: Pók árka, Szék árka, Sós árka, Fenek árka, Ér árka, Fekete ügy. Poka- székely személynév. Seke, Zeke – székely személynév. Fenek – székely személynév. Ér, Ére – székely személynév. ügy = patak.
Ozsdola	1332	Uzdula Ozd, Uzd – magyar, székely személynévek. Török: alan = terület. Uzda székely személy helye, laka
Páké	1567	Pake Pak, Poké – székely, magyar személynévek.
Papolc	1367	Papotz Papja, temploma lehetett a falunak az 1100 körüli években. szlávoké lett.
Páva		Solymászik falva volt. Páva – személynév.
Réty	1334	Reech. 10. századi település ! Récse, Reth – székely személynév.
Sepsibesenyő	1332	Besenczed „ kékkend ” besenyő határőrző népesség lakta. Sepsi nevet a száz szepes, szeps szóból származtatják Sybuzu , Sebusu – székely, türk, hun személynév.
Sepsibodok	1332	Buduk Buda, Budak, Bodok – székely személynévek.
Sepsibükszád		Bik, Bük – székely személynévek. Mongol: dzada = nyílás, <u>nyiladék</u> . Zepu. Sypzö (Sybuzu) – ősi székely személynév.
Sepsikőröspatak	1332	Keruus patak. Kerö – magyar, székely személynév.
Sepsimagyarós	1512	Mogyorós
Sepsiszentgyörgy	1224	Sancto Georg
Sepsiszentkirály	1334	Sancto Rege
Sósmező		Só lelőhely.

Sugásfürdő	Gázzal együtt feltörő ásványvízforrás van a falunál. A feltörő gáz sűgő, zűgő hangjáról kapta nevét. Mongol: suugi = sűg, zűg. Zuga, Suga – székely szem.név
Szacsva	1200 Határőrfalu volt az ősi hun időkben. (v- néma) Szécs – magyar, mongol személynév va --- fa --- falva
Szárazajta	1316 Zozacha Ajta patak. Ajta = Ajton - magyar személynév. Zaraz, Zaaz, Ayat – magyar, székely személynév. Szászok lakta falu. Herman német személynév.
Szászhermány Székelyhermány név.	1302 Székelyek után szászokat telepítettek a faluba. Herman szász
Székelypetőfalva	1100 Peteő Pete, Pető - magyar , türk szem.név Szemere – magyar személynév.
Szemerja Szentivánlaborfalva	1332 Sancto Johannes (Labor = munka (munkás)
Szentkatolna	1333 Sancto Katalin
Szotyor	1448 Zutjyor Zudar, Zudiar – székely személynév
Szőrcse	1100 Zeoche Mongol: szeyicsi = faragó (fafaragó). Szécs – magyar, székely
szem.név	
Szunyogszék	1509 Zwnyogzegh Zunag – székely
szem.név	
Tálpatak	Taal, Tál (a), Tálya – székely, magyar személynév.
Tamásfalva	Damos Dama- székely személynév.
Torja	1307 Thorya Ősi vár maradványa a domboldalon. Tarja(n) – magyar személynév
Uzon	1332 Uzun Uza, Uzon – székely, kun személynév. (Uzon völgy Kamcsatka félszigeten.) Vajna birtoka volt. Vayan, Bayna, Bayan – magyar, avar
Vajnafalva	
szem.nevek.	
Vámoshíd	
Vesszőtelek	Vyz, Veeze – székely személynévek.
Zabola	Zab, Zob – székely személynév. T: alan = terület
Zágon	(Magyarországon Záhony, Zákány települések) Záhon, Zaga(n)- magyar, székely személynévek.
Zágonybárkány	Ujgur –mongol: barkan = Buddha. Indiai népesség lakhatta.
Zalán	1332 Zalan. Zalan személynév.
Zalánpatak	Zalán – székely, magyar személynévről.

UDVARHELY –szék.

<u>Településnév</u>	<u>Első írásos feljegyzés</u>	<u>A település ősi neve</u>
Abásfalva	Aba – székely, magyar , türk, besenyő személynév.	
Ábránfalva	Ábrán, Ábrahám személynév. Zsidó kereskedő falva is lehetett.	
Ágostonfalva	1679 Villa Augustin Kolostor volt.	

Agyagfalva	Agiak, Ügek – magyar, székely szem.nevek. A falu őse: Fancsikafalva. Fancsa – besenyő személynév.
Alsóboldogfalva	Indiai: bodi = tökéletesség, megvilágosodás (boldogság). Bódog – szem. név
Alsóbún	Bun, Bona, Baan – székely, magyar személynévek
Alsófalva	
Apold	1309 Apoldia Honfoglalás után németek települtek be a faluba. Szász
személynév.	
Árcsó	Aara – székely személynév. T: csay = patak. T: su = víz
Árvátfalva	Ősi neve: Aruat. Arua(t), Aar(at) – székely személynév.
Atyha	1567 Attija Ősi hun település lehetett. Attila hun személynév. Közelében: Fias tető, Fias mál. (mál = szőlőmál = szőlő terület) Fia, Fiu – székely személynévek. (Fias – Fia név képzős alakja) Várhegye 856 méter magas. Bag – magyar, székely személynév
Bágy	
Bardóc	1333 Bardach Ujgur – török : barda = alabárd, szekerce. Lehetett várvédők,
esetleg	
	favágók falva. Bard(a) – székely személynév. Barda képzős alakja: Bardas (Bárdos) / Bardacs
Barót	1224 Barolt Barót – magysar nemzetség. Ujgur: borutai = kürtös
Békástelep	Bekbúza, Bük – székely személynévek.
Bencéd	Bencés rendiek ? Bence – személynév
Béta	Beta, Bete, Bat, Batu – székely, magyar személynévek.
Betfalva	1519 Betfalwa Mongol: batu = erős. Beta, Bete- székely személynév. Mongol: batula (batla) = megerősít, megvéd, megőriz. Erős, erőd... Petlen, Betlen – székely, magyar személynév.
Bethlenfalva	
Bikafalva	1334 Bijkafalva Ujgur- mongol: buka = bika. Bika, Bük – székely személynévek.
Bocos	Boc, Bodz, Bocz – székely, magyar személynév Lásd még Kis –és Nagybacon neveket.
Bogárfalva	1566 Bogartfalwa Bogár – magyar, székely személynév. Bogát fia Bulcsu vezér volt.
Bogát	
Bögöz	1334 Bugus, Buguz A falu közelében van Pagyvan – tető, Iborköve hegy. Buguz – székely személynév. Paguan - pagan / pogány. – magyar, mongol személynév. Iborköve Ibor – székely, hun személynév. kő = vár, hegy.
Bözöd	1566 Beozeod
Bözödújfalva	1566. (Baranya megyében: Bezedek falu) Beze, Bese, Bözö , Búza– székely, magyar személynévek
Bún	1301 Bwn Bona, Bohna, Buni, Buun – magyar /székely személynévek
Cekend hegy.	Határhegy. Magyarországi végeken: Zákány, Záhony Ceke(n) , Csöke – székely, magyar szem.nevek.
Cikmántor	1325 Chekmantul. Csík előnév. Csik – székely személynév.

Csehétfalva	Török: mandira (mantira) = juhakol, karám.
Cséje	Cseeh, Cséh, Cseet, Csei – székely, magyar személynévek.
Csőb	Csáy, Csey Cseeh, Csei – székely, magyar személynévek.
Décsfalva	Csőb, Cséb, Csép – székely, magyar személynévek.
	1566 Dechfalva.
	Tolna megyében Decs falu.
Déság (Désághátalja)	Ősi neve: Decsu - ősi besenyő személynév.
Ége	Dees, Dés – székely, magyar személynév.
Énlaka	Ege / Hege – magyar, székely személynév.
	Ősi neve: Jandlaka, Jenőd laka.
	Jenő törzsbeliéké lehetett honfoglaláskor.
	Éneő / Yenő- magyar, türk, székely személynév.
Erked	1238 Erkud.
	Eer, Ér – székely, magyar, mongol személynév. Mongol: kudug = kút
Etéd	Nevét Ete vezérről kapta.
Farkaslaka	1566 A farkas az ősi székelyek totemállata volt.
	Forkos – ősi székely személynév.
Farcád	1100 Farca
	Farcs, Forcs – türk, székely személynév.
Felsőboldogfalva	
Felsőfalva	
Felsőrákos	
Fenyéd	Feene, Féne – magyar, székely személynév.
Fenyőkút	Korond 12. tizeze volt. Feene személynév kútja.
Fiatfalva	Fia, Fiot, Fit, Fot , Fad – székely , magyar személynévek.
Firtosváralja	1260 A falu elődje, őse: Besenyőfalva. Ősi besenyő határőr nép
	lakhatta. Lásd még Firtosmartonos nevet.
Firtosmartonos	Fir(d) – magyar, székely személynév.
	Martonos – lehet Márton névből.
	Mongol: moritu = lovas(katona.) Létezik Firtos hegy.
	A Firtos név torzult változata a Fitos, Fircs.
	Fot, Fod, Fud, Fut, Mortun – magyar, székely személynévek.
Gagy	1566 Gagi
	Gag, Góg – magyar, székely személynévek.
Garat	1309 Garad
	Ősi hun kőhalom (obo/ovo) volt a faluban.
	Gara – székely , magyar személynév. Lásd Kőhalom nevet.
Gyepes	Gyepü , ősi határ lehetett. A falu közelében lévő halomsír hun vagy
	avar eredetű lehet. Lásd Gyepece nevet Csík – székben.
Gyergyólibán	Aliban, Oliban = Aliphant. Alpa, Alap – kun, székely személynév
	Hant, Hont – magyar, székely személynév.
	Oliban – székely személynév
Héjjasfalva	1329 Heesfalva
	Mongol: eliyé (heliye) = héja, ölyv, ragadozó madár.
	Helia Bobo hun fejedelem volt.
	Héja – magyar, székely személynév
Hétúr	1301 Hetwr Hét vezér ? Hete személynév
Hodgya	1200 Hagya
	Hodia (Kadia) – ősi székely, hun személynév.
	Haga, Hege – türk, magyar személynév.

Homoródalmás	1200	Almas Álmos – magyar személynév. Török: almys = birodalomalapító. Ujgur-mongol: alima = alma
Homoródbene		Hamara(d), Homuruk – székely személynévek. Bene – magyar személynév.
Homoróddaróc		Török: dericsi = bőrös, bőr kikészítő. Daróc = vad bőrének kikészítője.
Homoródfürdő		Hamara(d) , Homoruk– székely személynévek.
Homoródjánosfalva	1332	
Homoródremete		
Homoródszentlászló	1300	
Homoródszentmárton	1100	Sancto Martin
Homoródszentpál		
Homoródújfalú	1481	Wifalw (Uifalu) Közelben: Rika tető, Órhegy, Bagér patak, Póké patak. Kács – magyar , mongol személynév (kács = kovács) Kadocsa (Akados) ősi hun személynév. Lásd Nagykadács nevet. Korond falu része. Kalan – magyar személynév. Lásd Korond nevet. Karacsun – magyar, székely személynév. Kecse, Kecse – székely személynév. Kecse, Kecse(d) – székely személynév. Kyn , Kene személynévből. A falunál van a Veresmart nevű meredek szikla. Veres, Mart – magyar, székely személynévek. A szájhagyomány szerint kénzóhely (kivégző hely) lehetett az ősi székely táltos (rabonban) időkben.
Kaca		
Kadicsfalva		
Kalonda		
Karácsonyfalva		
Kecset		
Kecsetkislud		
Kénos		
Kibéd	1499	Kybed Török: kabadayi = nagy, erős, rettenthetetlen. Kebeled /Kibed – székely , türk személynév.
Kisbacon	1567	Kws Baczon. Boc, Bocz, Bodz – magyar, türk, székely személynévek. Bacon, Becen. Török: becenek --- besenyő. Kide, Kede – székely személynévek. Királyfürdő.
Kiskede		
Kirulyfürdő		
Kissolymos.	1318	Fejedelmi, királyi solymászok kis faluja.
Kobátfalva	1462	Kobathfalva Kobat- székely személynév. Kumla – magyar , székely személynév.
Komolló		
Korond	1333	Korund. Közelében: <u>Kalonda</u> domb, Firtos hegy, Kebeled patak Korond ősi neve: Kolonda. Kalan – magyar, türk nemzetség.
Kőhalom	1200	Kozd Ősi hun, székely fejedelem sírhalma is lehetett a falunál. Ősi , szent áldozati kőhalomra is utal a pogány hun időkből. Obo /ovo. Kőhalom dombok, hegyek tetején állt. Csúcsán a póznára helyezett farkas vagy ló koponyával. Háromszor kellett megkerülni jobbról balra. (órajárással egyezően.) Háromszor kellett kis követ a halomra dobni, szerencsét hozott az utazónak. Áldozati ételt, italt hagytak a kőhalomnál. Kozd, Kézd – székely, türk személynév. Keszi névből. Kerő, Mede – magyar, székely személynévek. ér—kis ptak. (Mede képzős alakja Medes / Megyes)
Kőrismedesér		

Kőrispatak	1260 ?	Kerő – székely, magyar személynév.
Küküllőkeményfalva		Kök, Üllő - magyar, türk személynévek. Török: kemankes = nyilas, nyíllövő, íjász. Kemen – székely, magyar személynév. A Yák nemzetség egyik ága : Kemen.
Küküllőmező		Kök, Üllő szem.nevek. mező – erdőkivágással szerzett termőterület, szálláshely.
Küküllősard		Sard – magyar, türk személynév. Hasonló nevek: Somogysárd, Szeksárd. Szek, Sar(d)- magyar, székely szem.nevek.
Küsmöd	1332	Kusmend Küs = kis Mende – székely, magyar, mongol, türk személynév.
Lóc		Loc, Laca, Lécz, Leeze – magyar, székely, türk személynévek.
Lókod	1505	Lokud Lok, Lak, Loka, Luka – magyar, székely , türk személynévek.
Lövéte	890 körül	Álmos vezér vára a falu közelében. Lövő = székely íjász határőr. Székely határőrök falva lehetett.
Lövétébánya		
Magyarhermány	1401	Herman Székelyek után szászokat telepítettek be.
Magyartelek		
Makfalva	1200	Maka vára Mak, Mako, Miko – székely, magyar személynévek.
Máréfalva		Máré vitézről kapta nevét. Mara, Máre – magyar, mongol személynévek
Mátéfalva		
Mátisfalva		Mátéfalva.
Merke tető (hegy)		Mongol: mergen = mesteríjász. Íjászok őrhelye lehetett. Merk-székely szem.név
Mese	1332	Messendorf Szászok lakták.
Miklósfalva	1332	
Miklóstelke	1267	
Miklósvár	1211	Castrum Sancta Nicolai
Mirkvásár	1442	Mirkevására Merk, Mérc, Mergü – székely személynévek = íjász mongolul.
Nádas		
Nagybacon	1334	Bachan Lásd Kisbacon nevet.
Nagygalambfalva	1334	Galamb. Ősi Kolumban névből ered. Török: kolumban = sólyom. Türk családnév
Nagykadács személynév.	1566	Kadach. Kadocsa – ősi hun Kadacs = szikla, szirt jelentésű az ujjur – mongol nyelvben. Lápos, ingoványos, vizenyős terület. Muhi, Muhi – magyar, türk személynév
Nagymoha		Solymászk faluja.
Nagysolymos		Nyék – magyar törzsbéliek
Nyikómalomfalva		
Ocfalva	1200	Török: ocakcsi = őr. Ocs, Ucs – székely személynévek.
Oklánd	1050 ?	Falunál- Kustály vára, Hagymás vára - romok. Iglo, Iklo, Ukla- székely, magyar személynévek.
Olasztelek	1333	Olazteluk Ulaz, Olas ősi kun személynév. Kun határőrök falva volt. Semmi köze a szónak az olaszokhoz. Magyarországon a déli határok kis részét kunok is védték. Pl. Olas, Mays, Kuntelep, Pellérd (Beler) falvak Baranya v.megyében.

Oroszfalva	1333	Uriczhegy 1212-1216 között Kálmán galíciai király jóváhagyásával orosz és rutén népesség jött az országba, vár-és határvédelmi szolgálatra. Uruz – székely személynév. Esetleg szerzetesekről kapta nevét.
Pálos	1550.	Korond 11. tizeze volt. Ma úgy mondanánk, hogy kerülete. Régi nézet szerint a sószállító lovak páréztatása = legeltetése szóból ered a név. Tájnyelvben: paré = legelő, rét, ugar. Nem ez a lényeges szempont falu névadáshoz. A falu őse, előde: Deszkásvár (palánk vár) Baray(d) – ősi székely személynév.
Pálpataka		
Parajd		
Patakfalva	1333	Potoc Batak, Batka – székely, magyar, türk személynévek Ősi falurészek: Gárontfalva, Tihadár (Tiudar, Tüyador) falu. Tihadár (Tüiadar) , Gárontfalva. (Garan)
Petek	1478	Pete, Pető – türk, magyar, székely szem.név
Pipe	1325	Pype Papi birtok
Pusztacelina		Pusztá – hun személynév. Celina—szláv, román ?
Rava	1566	Rawa Rava, Rofa ősi hun, székely személynév.
Recsenyéd	1487	Rechenijed Török: recsine = fenyőgyanta. Gyantafőzők. Récsboza – székely
szem.név		
Rugonfalva		Ruga , Roga, Rofa ősi székely személynév. Balambér is ősi székely személynév. Türk nyelvben : sólyom a jelentése.
Sándortelke		
Sárpatak	1231	Sarpotoc Saar, Sár – magyar, székely , türk személynév. Sik / Csik. Sika, Csik, Zek, Szek Aszó – azo = ház . Uza, Azo - magyar, székely személynévek. Csika – székely személynév. Török: szu = víz (tó, forrás, patak, kút...)
Síkaszó		
Siklód	1400	Falu elődei : Murva, Alfalu. Mura, Mara – türk szem.név. Török : <u>szik</u> iyönetim = katonai ellenőrzés Mongol: <u>szaki</u> ul = őr, őrző. Siklód = határőrök falva. Siklós név. Simiyen, Semiyen – ősi székely név. Változata: Sömjén. A nevet Szent Simon névről származtatják.
Siménfalva		
Sófürdő	1481	Sólyommal vadászók. Laaz, Láz – székely, magyar személynév. Egykori gyepe lehetett. A gyepe, mint határvédő sáv áthatolhatatlan bozótból és mellette tisztás területből állt.
Solymosláz		
Sövényiség		
Sükő	1200	Kavicsbánya van a falu közelében. Avar kori sírokat találtak. Sü, Szö – magyar, türk személynévek. Kő - vár, hegy.
Szászbuda		Buda ősi hun személynév. Szászok előtt hunok lakhatták.
Szászdálya	1280	Daia. Tatárjárás után szászok lakták. Daal – székely, magyar személynév
Szászfehéregyháza	1231	Villa Albae Fayr –magyar szem.név.
Szászhomoród		Lásd Homoród nevet.
Szászkeresztúr		Keresztúr = az Úr keresztje. Ősi hun, magyar fordított sorrend.

Szászkézd	1308	Kyzd Keszi törzsbeliéké lehetett honfoglaláskor. Kyzd, Kézd – székely név.
Szederjes	1270	Scederyes Zadur – székely személynév.
Szejkefürdő	1766	Szejkés víz – fehéres, kéntejes büdös gyógyvíz, ásványvíz. Kevés széndioxidot is tartalmazó ásványvíz. Zeyk, Zoyk – magyar, székely személynévek
Székelydália	1333	Daya Mongol: dal = fedett karám, állatok téli szállása. Lásd Szászdália nevet. Török : dericsi (dersi) = bőrös, bőr kikészítő. Ders – magyar szem.név. Dobo – magyar, székely személynév.
Székelyders		
Székelydobó	1505	Fanchal. Fancsal = feszület, kereszt.
Székelyfancsal		Foncsa - besenyő személynév.
Székelykeresztúr	1333	Sancta Cruce Legen, Lengen – székely személynév. „ magyar – kabar” törzsebeliek valamelyike lakhatta.
Székelylengyelfalva		
Székelymagyaros		
Baran, Örs, Varsány.		
Székelyszáldobos		Saal, Dobo – magyar, székely, türk, mongol személynévek.
Székelyszeltersz (fürdő)		Szel, Zel , Ders – magyar, székely , türk személynévek.
Székelyszentandrás		
Székelyszenterzsébet	1332	Sancta Elisabet
Székelyszentkirály	1566	Sancta Rege
Székelyszombatfalva		Szombat napi vásározóhely volt.? Zumbot – magyar, türk
személynév.		
Székelyvarság	1906	Zsindelykészítők falva. Var = vár
Székelyzsombor		Zombor (Csombor) – székely, türk személynév
Székelyudvarhely	1333	Uduorhel Székely ispánok székhelye. Ősi neve: Telegd 1050-es évből. Kínai: ou 't o (oudo) = udvar. Nem szláv szó az udvar szó.
Székelyvécske	1319	Weichkefew. Örhegy a falunál. Veecs, Vécs – magyar, székely személynév. fő – forrás. Sene, Sönö, Zencs – székely, magyar személynévek.
Szencsed		
Szentandrásfalva		
Szentegyháza	1360	
Szolokma	1567	Zolokma Szolokma = szőlőkmal = szőlő terület, szőlő birtok. Mongol: <u>zele</u> le = indát hajt (szőlő) Ujgur – török: mal = gazdaság, birtok, terület.
Szováta	1578	Sovat, Zoád – ősi székely, hun
személynév.		
Telekfalva		A falu ősei a közeli Tomafalvából költöztek ide. Teluk – székely szem.név
Tibód		Örs vezér fia volt Tibold. Bold mongol személynév = acél.
Topa	1503	Topa, Tepe, Tuba – székely, magyar személynévek
Tordátfalva	1333	Tordat Tard(at) – székely személynév
Ugra	1366	Ősi falurészek: Lapis 1309, Noilgiant 1211 Ugra – székely személynév.
Újlak	1301	Vilak (Uilak)
Újszékely		M: szakiul = őr, őrző. Határőr = székely.

Uzonkafürdő	Uza , Uzon– székely, kun személynév. Ujgur: aszna = asszony
Üknyéd	Török : ekinci = szántóvető. Üken- székely személynév.
Ülke	1550 Wilke, Illke Ilk – székely , türk személynév
Ürmös	Töpe falurészen ősi vár volt. Eurem, Örem – magyar, székely személynév.
Vágás	Erdőkivágás területén létesült falu.
Vargyas	1332 Vargiyas Török: varyos = pöröly, nagy kovácskalapács. Kovácsmester falva. Varjú , Vorios– székely,türk személynév.
Városfalva.	Ősi hun, avar vár romjai a falunál.
Volkány	Volkan – mai török személynév.
Zetelaka	1332 Zathalaka. Zete, Zeten – magyar, székely személynév.
Zeteváralja	Déság csúcson Zete vára.
Zoltán	1341 Zoltan Zaltan ősi magyar személynév.
Zsákod	1332 Sacod (Zako) Ősi vár maradványa. Száka, Zaka – székely, magyar, türk személynévek.

HARGITA - ősi székely személynév. (női név)

RÁDULY - személynév. Raad, Rád – magyar, székely személynév.

Ratold – ősi székely személynév. (ebből tortult a Rátót falunév)

(hasonló a Tibold személynév Tibod székely falunévvé torzulása. A Told személynév Tod, majd Tót névvé torzult....)

CSÁNGÓK

CSÁNGÓ TELEPÜLÉSNEVEK ETIMOLÓGIÁJA

Sajnos a földrajz nevekkal kapcsolatos etimológiai anyagokban csak utalnak egy-egy szóra, melyből a név eredhet, azonban adósak maradnak azzal, hogy adott szó mely nyelvből származik.

Elfogadjuk, hogy a csángók egy része székely népesség. A székelyek 1100 éve őrzik hun eredetüket.

Tudjuk, hogy hunok, magyarok Belső-Ázsiából jöttek a Kárpát-medencébe.

A településnevek jelentését az ujgur, türkmén, török, mongol nyelvben kell keresnünk.

Annak ellenére, hogy Kárpát-medence 9200 településének értelmét megkerestem többéves munkával, a tévedés eshetősége fennáll. Sok a szótorzulás, mely mellékvágányra vezethet.

A csángó férfiak fehér, szűk nadrágját, szoknyaingét, bőrmellényét tévesen tibeti eredetűnek tartják.

Moldvában vették át a románoktól, azok pedig a görögöktől ezt a népviseletet és több balkáni táncot is.

Magyarázat: (é. cs.) = északi csángók (moldvai csángók). Nyelvezetük- archaikus magyar

(d.cs.) = déli csángók. A Szeret folyó mentén élő székelyes csángók.

Jellegzetes „sziszegő” nyelvjárásuk van. Pl. „ Én isz szöpörgetek szomszéd asszony.”

(m. sz.) = moldvai székelyek. (székelyes csángók)

(sz. cs.) = székelyes csángók . Szeret folyó mentén (Sz.f.m.), Tázló folyó mentén (Táz.f.m),
Tatros folyó mentén (Tat.f.m.) élők.

- **est**, - **esti** végződés a román nyelvben - falu, - falva jelentésű.

Ősi csángó települések románosított nevében szerepel.

- **ásza**, - **ósza** végződés egyik lehetséges értelme: háza (falva). Másik jelentése: völgy

„ v „ és „h „ hang az ősi szavak közepén néma.

Acélfalva (Jászvásár megye)	Török: adzsili = dühös, haragos, csípős. Acsyl, Ecel – ősi magyar , székelyszemélynév. Mongol: adzsilcsi = dolgos, szorgalmas, ügyes, munkaszerető.
Ádám	személynév.
Ágas	Aga, Akus – magyar, székely személynév
Aknavásár (sz.cs.) (Tat.f.m.)	(Bákó megye) Akan, Ukon – székely személynév. Akna, okona = kivájt üreg, üreges terület.(kémény, bánya, hombár). Mongol: <u>uk</u> udaszu – vágat, ásás, kivájt rész.
Álbeny (d.cs.)	(Alben, Albony, Olban) (Bákó megye) Oliban – székely, hun személynév. Al = alsó. Been – magyar szem.név
Almás (é.cs.)	Lehet almafás terület. Almys, Álmos – magyar személynév. Ujgur –mongol: alima = alma. Török: almys = birodalomalapító.
Andrásfalva	
Apa Aszó	Aba, Azo, Uza - székely személynevek.
Arámabánya	Aram, Aran - magyar, székely személynév.
Árgyeván (sz.cs.) (Táz.f. m.)	(Bákó megye) Árgyia = Erdély. Erdős terület. (Argyevan – Ardean – erdő)
Árva	Arua – székely személynév. (torzult változatai: Ára, Or, Orua.)
Aszó	Azo, Uza – székely személynév.
Bács	Bács – magyar, székely személynév.
Bahána (sz.cs.) (Tat.f. m.)	(Baha ana, Bána, Bánha) Szláv falu ? Bohna, Bona, Bana, Buna- székely, magyar személynév
Bákó (é.cs.)	(Bákó megye.) Török: bak = néz, figyel, őrködik. Őrfalu lehetett . Bako- székely szem.név
Bala	Bala – székely, magyar személynév.
Balanásza (sz.cs.) (Táz.f.m.)	(Bákó megye) Román: balanásza = fehér falu. Balan - ásza = <u>Balan</u> székely személy <u>háza</u> . Balan / Bölön székely személynév. Balan = bálvány. Bálványos. Ősi hun pogány szentély helye is lehetett.
Bálca	Balcs, Bolcs, Bolcsa – magyar, székely személynevek
Balkán	bolkan . türk, székely személynév. Balkán = erdővel borított domboldal. Balokán = állóvízes völgy, mélyedés
Balta	Balt, Bold – magyar, székely szem.név
Balusest (é.cs.) (Bálus)	Balus = balta. (pallos) Favágók falva. – est = falu románul.
Baráti (é.cs.) (Bákó megye)	Szerzetesek, barátok élhettek a faluban. Barót – székely személynév.
Barca	Barc, Barcs , Bars - magyar, székely, kun személynév.
Barlád	Barlad – ősi magyar, mongol nemzetség.
Bars	Lásd Barca nevet. ujgur, türk, mongol: bars = hópárduc
Bergyila (sz.cs.) (Sz.f.m.)	(Bákó megye) Berdila, Bordila. Berdo – székely személynév. Türk: bordür (borgyül) = szegély. Valaminek a széle, pereme, határa. Csángók által lakott határfalu.
Berendfalva (sz.cs.) (Sz.f.m.)	(Bákó megye) Beren – d. A „ magyar-kabar „ Baran / Beren törzsbéliek lakhatták, mint gyepe őrzők.
Berzunc (sz.cs.) (Táz.f.m.)	(Bákó megye.) (Berzun –Berszán) Berszán = havasi birkapásztor, juhász. Juhász falva, telepe. (Somogy megyében Berzence falu) Bursan – magyar személynév.
Bersujok (sz.cs.) (Táz. F. m.)	(Bákó megye) (Bersujok) Szláv falu ? Bersujok = birkák . Juhok telepe lehetett. Lásd Berzunc nevet.
Bírófalva (Nemc megye)	Bíró – magyar, székely személynév. Bíró – tisztség.
Bogáta (sz.cs.) (Tat.f.m.)	(Bákó megye) Bagat , Bogát – ősi magyar személynév.

Bogdána (é.cs.) (Bákó megye) Lásd Bogdánfalva nevet.

Bodzavásár Bodza, Boza - kun, székely személynév

Bogdánfalva – Nagyszék (d.cs.) (Bákó megye)
Bogdán = teknővájó cigány; szláv személynév is.

Bogicse (Nemc megye) Török: bagcsi = szőlőművelő, szőlősgazda.

Bogza Bodza, Boza – magyar, székely, kun személynév.

Bohána (Boana) (m.sz.) Lásd Bahána nevet.

Bolata Bolata, Balat – magyar, székely személynévek.
(Balat, Balata dűlőnevek Baranyában)

Borgován (Barguan) (é.cs.) (Bordoan) Burgo + török: ana = Burgo vezető, uraság, előljáró.
Borgoan, Barguan = Barkó ?

Botosány Mongol: buta = cserjés, bokros. Batacsan - mongol, türk személynév.

Börvényes (é.cs.) (Bákó megye.) Börvény – Bören. (v – néma szó közepén)
A „magyar-kabar „ Beren törzsbeliak falva lehetett. Határőrző feladatot láttak el.

Börza Bors, Bars, Boza – magyar, székely személynévek.

Bráza (Breáza) (é. cs.) (Baráza) Lehet román falu is.

Bruszturósa (sz.cs.) (Tat.f.m.) (Bákó megye) Lehet román falu.

Buda (é.cs.) Buda – ősi hun / székely személynév

Buda (d.cs.) Buda – ősi hun, székely személynév

Buda (sz.cs.) Buda – ősi hun, székely személynév.

Buhócs (Bákó megye) Ősi szavakban a h néma! Buócs. Lásd még Buhus nevet.
Szláv: bohus = Istenes. Szláv : bohács (bogács) = gazdag.
Mongol: buucsi = lövész, lövő. Székely határőrző(íjászok).

Buhus (Bákó megye) Bohus – bous – boucs - buócs. Bohus – szláv személynév.

Bukila (é.cs.) (Bákó megye) Buk, Bük – székely személynév. Török: olan = terület.

Burcsa Bars, Barcs, Burcsa – magyar személynévek

Burjánfalva (Nemc megye) Buriya(n) - magyar, türk, székely szem.név

Csei (Csehi) Cséh, Csey - székely, magyar személynév

Cserdák (sz.cs.) (Tat.f.m.) (Bákó megye)
Cserdák = csordák, tehéncsordák. Szarvasmarhák telepe.
Cserdák = csardak = gabonátároló hombár. Urasági gabonátároló.

Cserhahévíz Cser, Csera – székely, magyar személynév. Mongol: hee = hő, meleg

Csík (sz.cs.) (Sz.f.m.) (Bákó megye) Csík – székely személynév.

Csorák (Jászvásár megye) Csarak - kun személynév.

Csőbörzsök (Moldávia) Dzsöbördzsök kun / besenyő személynév. Besenyők őrfalva lehetett.

Csüvés (sz.cs.) (Tat.f.m.) (Bákó megye) Csüge – székely személynév.

Damjánfalva (é.cs.) (Bákó megye)
Damian – görög személynév. Görög kereskedő falva.

Dávid (Nemc. megye) Zsidó kereskedő lakosai lehettek a falunak.

Degettes (sz.cs.) (Tat.f.m.) (Bákó megye) (Dag)
Dég, Dág – magyar, székely név. Mongol: ed (et) = tulajdon, vagyon.

Deleni Delen, Dalan – székely, magyar személynév.

Doftána (sz.cs.) (Tat.f.m.) (Bákó megye) Román falu.

Dókia (Gyokia) (é.cs.) Török: doku = sző.

Dormánfalva (m.sz.) (sz.cs.) (Tat.f.m.) (Bákó megye)
Dorman, Durman besenyő / kun személynév. Kunok / besenyők határőrfalva lehetett.

Dózsa (Újfalu) (sz. cs.) (Sz.f.m.) (Bákó megye) Dózsa – Dovsa – Dosa – Deseő -- Székely név.
Török: dövös (dövs) = harcol (harcos)

Diószeg (m.sz.) (Bákó megye) Diófás terület ?. Dia – székely személynév.

Dioszén (é.cs.) (Bákó megye) Diófás terület. Dia, Gia, Gua, Sene – magyar, székely személynévek.

Domafalva (Jászvásár megye) Doma, Dama – ősi magyar személynév.

Dzsidafalva (Nemc megye)	Török: dzsida = lándzsa. Dzsida – székely, magyar személynév
Egyedhalma	Ege, Egyed vezér sírhalma. Magyar, székely személynév.
Esztrugár (sz.cs.) (Táz.f.m.)	(Bákó megye) (Esztergár) szláv falu. Állatok itatóhelye, delelőhelye gémeskúttal. Esztrenga = fejőkarám. Állatok fejésére szolgáló karám.
Esztufuj (sz.cs.) (Táz.f.m.)	(Bákó megye) Román falu.
Farkasfalva (Jászvásár megye)	Forkos - ősi székely személynév
Fedeles (Jászvásár megye)	Fedeles = földemes = méhészet. Méhekkal foglalkoztak a faluban. Fedeles – zsúptetőkészítő, zsindelekészítő.
Fehér Balta	Fayr – magyar , székely személynév. Balda, Boldon – mongol szem.név.
Ferdinándújfalv (é.cs.)	(Bákó megye) Németek falva.
Fogadjisten (Bukovina)	székelyek falva.
Foksány	Fok, Fak, Csan – magyar, székely személynévek.
Forrófalva (m.sz.) (sz. cs.)	(Sz.f.m.) (Bákó megye) Forrás helye. Fóró/ Furu – székely személynév.
Frumósza (m.sz.)	(Szépfalu) Román falu.
Furnikár (sz.cs.) (Sz.f.m.)	(Bákó megye) Román falu. Román: furnica - hangyaboly (sereg) , sokaság Hangyabolyos kaszáló. Szláv: furnikár =
Fűrészfalva (sz.cs.) (Tat.f.m.)	(Bákó megye) Furuz – székely név.
Gajcsána (m.sz.)	Román falu.
Gajdár / Kuman (sz.cs.) (Táz.f.m.)	Ujgur – M: kumun / kümün = ember, nép. Kun = hun = ember. Gajdar kun személynév. Kuman = kun. <u>Kun határőrök falva lehetett.</u>
Galeri (é.cs.) (Bákó megye)	Román: galeria = agyagos gödör. Gál személy ere, pataka.
Garófa	Garófalva. Gara, Garó – magyar / székely személynév.
Gerlénny (sz.cs.) (Sz.f.m.)	(Bákó megye) Gerle – székely személynév
Gorzafalva (m.sz.) (sz.cs.) (Tat.f.m.)	(Bákó megye). Gorza – ősi magyar / székely személynév
Gutinázs (sz.cs.) (Tat.f.m.)	(Bákó megye) Szláv falu.
Gyidrásk (sz.cs.) (Táz.f.m.)	(Bákó megye) (Gidra – Didra) szláv falu ?
Gyoszen (Dioszen) (d.cs.)	diófás terület ?. Lásd Dioszen nevet.
Hadikfalva (Bukovina)	Hadik – hadak – sereg, katonaság. Hadik – személynév.
Halasfalva (Jászvásár megye)	Halászok falva, halastavas falu. Halász - magyar, székely személynév.
Hemejus (é.cs.) (Bákó megye)	Török: himaje = védelem, támogatás. Heem, Hém – székely, magyar név.
Horez	Horoz – magyar, türk, török személynév. Jelentése : kakas. A Haraszi településnevek alapja. ti -- tő – forrás.
Horgyest (é.cs.) (Bákó megye)	Horgyest – Horgy - Hord. (román: -est = falu, falva) Hurd, Hord – székely személynév.
Husz	Huza / Uza – székely név. Úz népesség ?
Huszváros	Uza (Huza) – székely személynév. Úz népesség ?
Istensegits (Bukovina)	székelyek falva
Jász	Jász népesség
Jászvásár (Jászvásár megye)	Jász népesség települése. <u>Yazuga</u> - iráni szarmata törzs leszármazottai.
Józseffalva	
Jenekest (sz.cs.) (Táz.f.m.)	Jenekest = Jenek = Jenő törzsbelieké lehetett. (-est = falu, falva)
Jenő (Iana)	Jenő (Éneö) törzsbeliek
Jugán (é.cs.)	Juga – magyar / székely személynév.
Juráskopojana (é. cs.)	(Bákó megye) Jurasko – szláv személynév. Román – szláv : pojana = erdei tisztás, erdőirtás.
Kalagor (m.sz.) (Kalager)	Román : kalagor = ortodox szerzetes. Ortodox kolostor lehetett .
Kalugerin (sz. cs.) – Sz.f. m.	(Bákó megye) Lásd Kalagor nevet.
Kápota (sz.cs.) (Sz.f.m.)	(Bákó megye) Román: kapota = tető, fej. Falu a domb – vagy hegytetőn.
Karácsonkő (Nemc megye)	Török : karacsa = őz, szarvas. Karacsun- magyar, székely személynév
Kászón	Kazon, Kasun, Kászim - székely , türk személynév

Kaufland	Német: kaufland = vásárhely. Németek (szászok ?) lakták.
Kelgyest (é.cs.) (Kelgy)	Kelg, Keld, Keled – magyar, székely személynév. T: kolgez = őrség. - est = falu románul. Kelg – Keleg. Mongol: kölüg = vitéz
Ketris (sz.cs.) (Sz.f.m.) (Bákó megye)	Ketris – ketrec = karám, akol.
Kickófalva (Nemc megye)	Türk: kücsük = kicsi. Kis falu. Kicko, Kucko – székely, mongol személynév.
Kicsiszolonc (sz.cs.)	szláv falu ? Török: szulan = vizes, vízenyős.
Klészse (m.sz.) (sz.cs.) (Sz.f.m.) (Bákó megye)	Kelezs, Keles, Köles – magyar, székely személynév. Román: klézs = kopár, kopasz (vidék) Román: kliszu = agyagos föld
Kománfalva (sz.cs.) (Tat.f.m.) (Bákó megye)	<u>Kun határőrzők falva</u> . Kunok magukat „kuman” – nak nevezték. A kínaiak „kipcsák –kun „ nevet adták a kunoknak.
Korbászka	Kurbaz – kun, besenyő személynév.
Korhána (Nemc megye)	Román falu.
Korod	Kara, Koro, Kurd, Korda - magyar, székely személynév.
Kotony (é.cs.) (Bákó megye)	Ujgur -mongol: kotan, kota = több család alkotta pásztorszállás, karám, település, falu, szállás, jurtafalu. Ujgurföldön van Kotan város. Csángó tájnyelvben: kotan = falu. Ujgur / mongol szó.
Koza	Koza – székely, magyar személynév
Kozmafalva (Jászvásár megye)	Kozmasz - görög személynév. Görög kereskedő.
Kömpény	Kömpe, Kumba - székely személynév
Kövesalja (sz.cs.) (Táz.f.m.) (Bákó megye)	Kövesalja = hegyalja. Köves talajú lapály.
Kukujec (Bákó megye)	Ujgur-mongol: kök = kék. Ujgur-török: ayn = szem. Kokojsza = kék szemű (gyümölcs) – áfonya. Áfonyában gazdag erdő. (Kokoszín palóc falu a Vajdaságban.) Más nézet szerint szláv név.
Külsőrekecsiny (sz.cs.) (Sz.f.m.) (Bákó megye)	rekecs = retesz, zár. (rekesztés, elzárt terület) Rekecsin = rekesztés, elkerítés, karám, akol. Külső rekecsin = állatoknak falun kívüli <u>nyári szállása</u> .
Küsbikk	Küs = kis. Bik, Bük – székely személynév
Lábnik (m.sz.) (sz. cs.) (Sz.f.m.) (Bákó megye)	Szláv: lebenij =
Laza	Laaz – magyar, székely személynév. pl. Lázberc falu, tó.
Lázár	személynév
Léziped (m.sz.) (sz. cs.) (Sz.f.m.) (Bákó megye)	Tévesen a lécpad szóból származtatják. (Három-szék --- Lécfalva / Lezefalva) Leze, Láz, Lac, Lécz, Pada – magyar, székely személynév. Ped = Pad = Pat, Pata – ősi magyar, székely személynév. Kajántopada dűlőnév Erdélyben. Kayan – türk, perzsa személynév.
Liliecs (sz.cs.) (Sz.f.m.)	(Bákó megye) Lili – Leel – Lehel – magyar személynév.
Ludas	Lad, Lud, Ludan - magyar, székely személynév
Lujzi (m.sz.) (Bákó megye)	Lujzi = Alojzi = Alajos germán név.
Lujzikalagor (sz.cs.) (Sz.f.m.) (Bákó megye)	Lásd Lujzi és Kalagor neveket.
Magosfalva (Jászvásár megye)	Mogus – magyar / székely személynév.
Magyarberlest (Jászvásár megye)	Berle, Berelő. Csángó falu romános neve.
Magyarfalu (m.sz.) (sz.cs.) (Sz.f.m.) (Bákó megye)	
Mánfalva (sz.cs.) (Tat.f.m.) (Bákó megye)	Mán, Mana – magyar személynév.
Máriafalva/ Lárguta (sz.cs.) (Táz.f.m.) (Bákó megye)	
Marzsínén (é.cs.) (Bákó megye)	Merzse, Merse – magyar, székely személynév. Marzsinyán = határszéli román.
Mersefalva (Jászvásár megye)	Merse – magyar, székely személynév.
Mugla (é.cs.) (Bákó megye)	Mugla – magyar, türk személynév. Mugla = Magla (Nyékvárkony) Magla = máglya. Ősi pogány szentély helye. Mugli = vályog (agyag). Mugla megye Törökországban. Személynév.

Mugyiló (Ukrajna)	Lásd Mugla nevet.
Nádas (é.cs.) (Bákó megye)	nádas, vizenyős helyen termő növény.
Nagykumpului (sz.cs.) (Tat.f.m.)	Román falu.
Nagypatak (d.cs.)	
Nagyrekecsiny (sz.cs.) (Sz.f.m.)	Lásd Külsőrekecsiny nevet.
Oituz (sz.cs.) (Tat.f.m.)	Ayat, Oyot – magyar, székely személynév. azo = háza. M: <u>uszun</u> = víz (forrás..) Oytuz, Bendeguz – hun, székely, magyar személynévek. Létezik egy magyar falu Oituz a Fekete tenger partján Constanca mellett. Katolikus csángó népesség. 2014-ben fedezte fel őket Vujity Tvrtko. (Megjegyzés: Sopronban létezik Ojtóz fasor ! Egykor székely íjász határőrök lakták a vidéket.)
Ojtoz	Lásd Oituz nevet.
Ojtoztelep	Lásd Oituz nevet.
Ónfalva (Onest) (sz.cs.) (Tat.f.m.)	(Bákó megye) Román falu.
	On- Éne – Jenő. Jenő törzsbeliék. Ono – magyar személynév. (Onód)
Orbény	Orba, Urba – székely személynév.
Oszoj	Osz – helye. Uza székely személy helye. Asay – székely személynév.
Palánka (sz.cs.) (Tat.f.m.) (Bákó megye)	Palan – magyar, türk személynév. ka-ko –kő= hegy, vár Török: palanka = palánkvár.
Parincsa (é.cs.) (Bákó megye)	Szláv : páreny = pára, gőz. Meleg víz.
Pávafalva	Páva – székely, magyar személynév.
Pecsenyeska	pecsene = besenyő. Besenyős kő. Besenyők hegye, vára. Határőrök.
Pluszkocsény (é.cs.)	Szláv: ploszkoszty (pluszkocs) = síkság, sík vidék.
Podény (é.cs.) (Bákó megye)	Szláv: podens = napszámos. Napszámosok falva.
Podúr	Pádár, Podur – székely, magyar személynévek.
Pogan	Pogány – magyar, székely személynév.
Pohánka (Nemc megye)	Pohánka = hajdina ; kukoricakása. Szláv falu.
Pokolpatak (sz.cs.) (Sz.f.m.)	(Bákó megye) Pukul – magyar személynév. Poklos patak = kátrányos patak. Poklosok = kátrányfőzők.
Prálea (sz.cs.) (Tat.f.m.)	Román falu.
Pusztina (m.sz.) (sz.cs.) (Táz.f.m.) (Bákó megye)	Pusztina – pusztaság – üres, tágas terület. Szláv: pusztionja = puszta
Rácsila (sz.cs.) (Sz.f.m.) (Bákó megye)	Szláv – román falu.
Rákosa	Raka, Reka – magyar, székely személynévek. T: su = víz (patak)
Ravaszfalva	Ruaz. Ősi székely személynév.
Rekecsin (é.cs.)	(Bákó megye) Lásd Külsőrekecsin nevet.
Rekettő (é.cs.) (Bákó megye)	Reka – székely személy. te-tő – forrás.
Repicsény	(repi - ripa - répa ?) Szláv falu.
Réti	Rete , Rutu - székely személynévek.
Ripajepi (Bogdánfalva) (sz.cs.) (Táz.f.m.) (Bákó megye)	Szláv falu.
Románvásár (é.cs.)	Románok falva
Rosszpatak (é.cs.)	(Bákó megye) Olajos, kátrányos, kénes patak. Ruoz – székely személynév.
Rotunda (Nemc megye)	Kör alakú – kápolna, templom, bástya, védőfal.
Sáncloka (sz.cs.)	Védőárok, földvár sánc. Loka = laka = falu.
Somlóvásár	Somlo, Sumla – székely, magyar személynévek
Somoska (sz.cs.) (Sz.f.m.) (Bákó megye)	Som, Sum – magyar , székely személynév. Ka-kő – vár Som cserje. Somoska – Somoskő. Som bokrokkal benőtt hegy, terület.
Sóstázló (é.cs.)	(Bákó megye) Török: tuz = só. (Pl. Tuzla város Boszniában – sólelőhely.)
Sósmező	
Stefán voda (é.cs.) (Bákó megye)	István forrása. (szláv falu) Szláv: voda = víz.
Szabófalva (é.cs.)	Mongol: szayibung = szabó. Szabó – magyar, székely személynév. Kínai: caifeng = szabó szóból ered.
Száгна (Nemc megye)	Szláv: szognuty = hajlat, görbület, púp. Kis domb.

Szalánc (sz.cs.) (Tat.f.m.)	Török: szulan = vizes, vizenyős. Salan/Zalan szem.név. Lehet szláv falu is.
Szaláncfürdő (é. cs.)	(Bákó megye) Lásd Szalánc nevet
Szálka (sz.cs.) (Tat.f.m.)	(Bákó megye) Szalik, Szalk -türk személynév. Szalk, Zalk – magyar, székely személynév. Szalkszenzmárton név.
Szarka (Jászvásár megye)	Zork, Zark, Szarka – székely, magyar személynévek.
Szárazpatak (é.cs.) (Bákó megye)	Zaraz, Zerias – székely személynév.
Szászkút (sz.cs.) (Sz.f.m.) (Bákó megye)	Szász szőlőművelők falva volt. 1698. évtől van írásos emlék.
Szeketura (d. cs.) (Bákó megye)	Szeketura = száraz, terméketlen terület, terméketlen domboldal.; erdei tisztás(erdőirtás). Seke, Zege, Tur(a)- magyar személynévek. román falu ?
Szentantal (Moldávia)	Csöbörccsök falu része
Szentpál (Moldávia)	Csöbörccsök falu része
Szentpéter (Moldávia)	Csöbörccsök falu része
Szépvásár	Seep, Zeep – magyar női név.
Szeret	Zered, Seret - székely személynév
Skinén (é.cs.) (Bákó megye)	szláv falu.
Szlánikfürdő (sz.cs.) (Tat.f.m.)	Szalanikfürdő. Szláv falu.
Szlániktorka (sz.cs.) (Tat.f.m.)	Szlánik folyó forrása. Szláv falu.
Szerbek (sz.cs.) (Táz.f.m.) (Bákó megye)	Szerbek falva volt.
Szitás (m.sz.) (sz.cs.) (Tat.f.m.)	Szitakészítők lakhatták.
Szőlőhegy (m.sz.) (sz.cs.) (Tat.f.m.)	Mongol: zelele = indát hajt (szőlő)
Szövény (Jászvásár megye)	Szövény – sövény – gyepe. Gyepü = átjárhatatlan tüskés sövény + üres földszáv. (fedeles gyepü= tövissel fedett fonott kerítés) T: su = víz. (vizenyő). Tájnelyv: csáva = sár. Iszap. Szláv falu ?
Szucsáva	
Talpa (é.cs.)	Hegy, domb talpa, lába. Talp, Tolb – székely személynév.
Tamás (sz.cs.) (Sz.f.m.) (Bákó megye)	
Tamásfalva (Nemc megye)	
Tambó	Tambo, Tomba – magyar, székely személynév
Tatros (sz.cs.) (Tat.f. m.)	(Bákó megye) (Tatáros) Tatár népesség falva.
Tatrosvásárhely	Tatár népesség falva
Templomfalva. (é.cs.)	(Bákó megye) Templomos falu.
Terebes (sz.cs.) (Sz.f.m.)	(Bákó megye) (Magyarországon: Böhönye-Terebezd puszt.) Terbö, Bezd – magyar személynévek
Tisa	Tiza, Tiso, Tesa – magyar, székely személynévek.
Törökpádjá	Török – székely, magyar személynév. Pádjá = kis dombja, terepfoka
Trunk (d.cs.)	(Bákó megye) Román falu.
Tupilác (Nemc megye)	Lác – lesza = erdő - szláv nyelvben. Szláv: lucsa = mocsár
Turlujan (sz.cs.) (Táz.f.m.)	Román falu.
Újfalu (é.cs.) (Bákó megye)	
Újfalu (d.cs.)	
Újfalu (sz.cs.) (Tat.f.m.)	
Úzvölgye	Uza, Azo – székely személynév. Úz népesség ?
Valén (é.cs.) (Bákó megye)	Veela, Veelen, Veli – magyar, türk személynévek.
Valiri (sz.cs.) (Táz.f.m.)	Román falu.
Verdes	Vert, Vurd - magyar, türk személynévek. (Vértes hegynév, falunév)
Vermes (é.cs.) (Bákó megye)	Vermes – gödrös. Burgonya, takarmányrépa tároló vermek.
Váliszáka (sz.cs.) (Tat.f.m.)	Török: váli = területi előljáró. Török: veli = őr. Veli, Váli, Veela – türk, magyar szem.név Veli pasa fürdője. Tájnelyvben: szák = sár, iszap. Veela, Veli személynév sáros területe. Török: bazar = vásár
Vásárhely	
Vázló	(Magyarországon: Viszló, Vajszlo.) Fayz – loka. Fayz – magyar szem.név Vázló = Vazul ? Ősi magyar, türk személynév
Vizánta (m.sz.) (sz.cs.) (Tat.f.m.) (Visian, Vossian), Varsány törzsbeliék. ta,tő ---forrás	
A „ magyar-kabar „ Varsány (Vossian / Vissian) törzsbeliék falva.	
Baranya megyében – Csokonyavízontá. Mátra hegynél – Mátravízontá. Vissian / Vossian törzsbeliék	

szálláshelye volt. Határőrző feladatot láttak el.

Vossian torzult változatai: Varsány, Vesen, Vázsony, Visin, Versen(d), Vison(ta),

Zémes Zeem – magyar, székely személynév.

Zsilvásárhely Zyl, Szil – magyar nemzetség. (Jelentése: hiúz a türk nyelvben)

Csángóföldön élő (élt) etnikumok:

Besenyő népesség emlékét őrzik a Dormanfalva , Csöböröcsök nevek. Keleti gyepüket őrizték a kunokkal együtt.

Dél-orosz, rutén népességet telepítettek az országba határ-és várvédelemre Kálmán galíciai király hozzájárulásával 1214 -1226 között. Néhány szláv település őrzi emléküket. Szláv családnevek a csángók között : Nyisztor(ka), Ruszka, Krizsa, Perka, Bogdan, Zelnik, Cserni, Petre, Petrás.....

Jász népesség jelenlétére utal a Jászvásár településnév. (sötét hajú, barnás arcú népesség) **Yazuga** ó-iráni törzs.

Kunok egykori határőrző jelenlétére utalnak a Gajdar és Kuman nevű falvak. A kunok önmagukat „kuman”-nak nevezték. Türk – mongol: kümün = ember, nép. Gajdar kun személynév. Moldva, Moldávia a tatárjárás előtt a kunok hazája volt. (Úz, Pal-úz , Gaga –úz.) Moldáviában ma is él 300 - 400 000 lelket számláló kun eredetű Gaga-úz népesség.

„ **magyar – kabar** „ törzsek : Baran / Beren , Varsány / Vossian emlékét őrzik a **Berendfalva** és a Vizánta Burján (Baran) nevű falvak.

A **németség** emlékét a Németvására település őrzi.

Szászok emlékét őrzik a Szászkút, Szászvásár nevű falvak. Szászkút írásos emléke szász szőlőműveseket említ az 1698-as években. (szőke csángók).

Székelyek. A csángók nagyobb részt a három hullámban elvándorolt **székelyekből** tevődnek ki.

Szerbek jelenlétére utalnak a szláv falunévek: pl. Szerbek, Szlánik...

Tatár (mongol) népesség emlékét a Tatros (Tatáros) folyó, valamint 13 ilyen nevű falu is őrzi. (Erdély keleti felében). Tatárok emlékét őrzi Moldvában Tatarbunari településnév is.

A **-d** végződésű nevek egyrészt arra utalnak, hogy valamilyen jellegű, sajátosságú a falu. Pl. **Berend** falu. Mongol : -tai, -tei, tü - valamilyen sajátosságú, színezetű, veretű, állapotú. Büszkénd, ébrend, egészend, vakond.**Dendelés** – ősi magyar / csángó helyhatározó rag. (alant , bent, fent , kint, lent,) Valahol lévő falu. Pl. mocsárnál, tónál, hegynél, nádasnál, bereknél...lévő falu. Pl. Nádasd, Berkesd, Kövesd nevű falvak. Honnand ? Pécsend, otthond....Azt is jelentheti, hogy valakinek a szálláshelye, tulajdona. A – d (t) végződésű személynév gyakori volt az ótürk népeknél. Bogat / Bogád.A **sziszegő nyelvjárás** nem román hatás ! A magyarul beszélő finnek is „sz” hangot ejtenek „s „ helyett. Szokkal inkább ősi (finn)ugor rokonságról árulkodik ez a nyelvi sajátosság.**Az Észak-Moldvában élő magyarok a honfoglaló magyarokról levált népesség ? Elképzelhető.**(Kérdésem: mikor, hogyan lettek római katolikus vallásúvá szláv, kun, román környezetben ?)Hasonlóan érthetetlen az is, hogy honnan kerültek katolikus vallású magyarok Moldáviába.A 17. században még ilyen népességet említenek Kisinyov (Kisjenő) városában.

Magyar települések Moldáviában (Moldovában):

Kisjenő --- ma Kisinyov néven ismert – főváros. Románul: Cis – Ineu. (Ineu = Jenő)

Bender Bender, Bondor – székely személynév.

Borkút bor víz. Bor – székely személynév kútja

Hideges (Hidegség falu Nyugat -Dunántúlon is van)

Orhei Őrhely ? Or, Aru- székely személynév.

(Őrségben Orfalu, Baranyában Orfű / Orfő falu)

Ősi magyar település Dél - Ukrajnában:

Dnyeszterfehérvár kikötő

T: ahar = fehér. Fayr, Feyr – magyar személynevek.

Amennyiben az Észak-Moldvában élő és Moldáviában egykor élt magyar népeség a honfoglaló magyarságról levált népesség, akkor mikor lettek katolikusok szláv, kun, román környezetben? Erdélyben több Jenő (Éne, Eneő) nevű település van. Jenő törzsbeliak szálláshelye lehetett. Elképzelésem az, hogy katolikus székelyek lehettek, akik Székelyföldről menekültek el.

Lehet, hogy az észak-moldvai magyarok is ősi katolikus székely népesség?

A katolikus székelyek három hullámban menekültek el Székelyföldről. Két menekülés időpontját tudjuk, a legkorábbiról nincsenek adatok, melyet egy István nevű vajda kegyetlenségei válthattak ki.

Hasonlóképpen történt a csángók tovább vándorlása az I. és II. világháború után a Fekete tenger partjára, Constanca közelébe. Róluk senki nem tudott, amíg 2014-ben Vujity Tvrtko fel nem fedezte őket. Katolikus csángók, saját katolikus templommal. Mindenki magyarul beszél a faluban. A falu neve: Oituz. Ilyen falvak Csángóföldön is vannak. Sopron mellett Oituz fasor (út).

A Moldáviában letelepedett katolikus csángók (eredetileg székelyek) az 1500 – 1600 –as években vándorolhattak el Csángóföldről. Ayt, Ayat, Oyot – székely, türk személynevek.

Pl. Ajatvágása nevű falu. Oyituz - hun, székely, türk személynév. (hasonló végződésű név: Bendeguz - hun személynév.)

Rezköz hágó. Rez, Reza – magyar, székely, türk személynév. Bakonyban Rezi.

Szén, Sénye, Sene - magyar, türk személynevek.

Mit jelent a csángó név?

A csángó magyar nyelvet beszélő, magyarságához ragaszkodó népcsoport zömmel Moldva, Gyimes – völgye területén található. Több tanulmány is azt gyanítja, hogy a kóborló, csámborgó szó a csángó név eredete. A mongol **csagacsila** szó jelentése : **hazátlanul kóborol, vándorol.** (csángó szóban az (n – néma)

A csángónév gúnynév. A csángó név sorsot jelöl.

A szintén mongol **csagacsin** szó jelentése : **nincstelen, jószágát vesztett pásztor, hazátlan vándor.** (n – néma). A **csángó** szó jelentése még : magyartól eltérő beszéd.

A „**csángódik**” szó jelentése : székely hagyományoktól eltér, elrománosodik.

Korabeli határaink nagy részét a székelyek őrizték. Az észak-moldvai tisztán csángó népesség eredetét illetően vita van. Egyes nézetek szerint a finnugor népességhez, azon belül is a vogul-osztyák népcsoportra hasonlítanak genetikailag. E népesség között a csecsemőknél kevés a mongol folt. Sok közöttük a hosszúkás fejformájú, szőke és kékszemű. Más meglátás szerint a moldvai csángók „olyan tatáros kinézetűek „ különösen a Tatros (Tatáros folyó menti csángók). A csángók emlékeiben viszont az ázsiai eredet él (lásd csángó himnusz). Az észak-moldvai csángók az archaikus magyar nyelvet beszélik.

Tisztán csángó népességnek az észak-moldvai népességet említik. Kelgyest, Szabófalva, Újfalva, Borgován falvakban. Ők minden bizonnyal a magyarságból elsőként letelepedő népesség lehetett. A csángók egy része a korabeli keleti gyepeket őrizte a honfoglalás korától.

A csángók nagy része a székelyekből kiszakadt népesség. (Szeret, Tázló, Tatáros folyó menti székelyes csángó népesség). Megőrizték ősi székely nyelvet, hagyományokat, nap-és holdmádó vallást. (hun vallás)

Első csoportjuk –István vajda kegyetlenkedései elől menekült el.

Második csoportjuk 1568-69-ben menekült el Székelyföldről János Zsigmond király seregeitől üldözve, az unitárius vallás erőszakos terjesztése elől. (Csíksomlyói búcsú őrzi a székely győzelem emlékét)

Harmadik csoportjuk 1764 –ben a mádэфalvi veszedelem idején és az 1790-1810-es években bekövetkezett nagy éhínség idején vándorolt el Moldvába, Gyimesbe.

„Münköt csángónak hínak, de mük magunkra nem mondjuk, hogy csángó. A himnuszunkat es úgy énekeljük: mük es magyarok vagyunk, még Ázsiából szakadtunk. Magyarok vagyunk, de a magyarokkal nem értekezünk meg.” Ezt a nyelvi különbséget őrzi a székely szólás is: Kitörík a székely nyelve, mikor magyarul kell beszéljen. Figyelemre méltó momentum e mondatokban az, hogy a magyarokat nem értik, de ők is magyarok. Minden bizonnyal ők is ázsiai származásúak. Elképzelhető az is, hogy a székelyek adták e nevet a tőlük elvándorló csoportokra. Az etelközi csángók valószínű a honfoglalók lemaradt népessége lehettek. A moldvai csángók megőrizték római katolikus vallásukat. A magyar nyelvet az évszázadok alatt tanulták meg a székelyekkel együtt. Elszigeteltségükben megőrizték az archaikus magyar nyelvet és római katolikus vallásukat.. Miként lettek volna ilyen vallásúak a pogány magyarok román környezetben ? Kis mértékben találunk köztük szász népességet („szőke csángók”), akik az 1420-as években vándoroltak el Székelyföldről Moldvába. (Lásd Szászkút települést Moldvában).

Kis százalékban előfordulhatnak köztük az egykori keleti gyeűket kisebb csoportokban őrző besenyő, kun , tatár , szász , jász , orosz, rutén népesség leszármazottjai is.

Erre utalnak a Comanfalva (Kunok falva) , Tatrafalva (Tatárok falva) , Szászkút (Szászok kútja), lasi(Jász) településnevek. Délszláv behatás is fellelhető nagyon csekély mértékben.

A Moldvába menekült székelyek (csángók) a román bojároknál kaptak munkát. Az üldözések elkerülése érdekében átvették a román népviseletet, mely a kényszer szűlte megalkuvás eredménye. Hasonlóképpen a Moldvába vándorolt szászok is átvették a román népviseletet, pedig előtte megvolt a sajátos szász népviseletük! A csángó nevet csak a moldvai népességre mondták, a hétfalusi, halmágyi, zsombori, orbai, havaselvéri népességre nem ! A gyimesi csángók a székelyekre azt mondták, hogy ők „magyarok „ .

A csángók a mai napi megőrizték ősi pogány vallásukat, hitvilágukat is. A Babba Mária (Szűz Mária, Boldogasszony) eredetéről is vita van. Úgy vélem az alábbi lehetőségek jöhetnek szóba : ojrát-mongol baba(g)ar szó jelentése : asszony. Babba Mária = Mária asszony. A „babba, baba” szó a szent, isteni szóval való kapcsolatára utalhat a „rázza a Bába a kozsókját = rázza az Isten a bárányát „ = havazik - szólás is. A babba szó = szép. Csíkmadaras 1890.évből való feljegyzés szerint. SZB490609CSAT

Az ősi mongoloknál a nap a nőt, a hold a férfit szimbolizálja.

A csángók ősi időktől fogva kelet felé fordulva imádkoznak reggel a feljövő naphoz. Este pedig a feljövő holdhoz ősi pogány hitük szerint. A feljövő napnál gyóntak. Egy 1930-as adatgyűjtő úton idős csángó embereket kérdeztek erről.„ Nap felé fordul-e amikor imádkozik ? Arra émádkoznak a legtöbb. Nem ke sálni támplom”. (Abba az irányba imádkoznak legtöbben. Nem kell templomot csinálni, (anélkül is tudunk imádkozni.). A Babba Mária a pogány időkben a Napistennőt testesítette meg. Még az 1990-es években idősebb csángók azt vallották, hogy a Babba Máriáról tilos beszélni. Az okát nem tudják. Minden bizonnyal a kereszténység felvétele után már nem volt szabad a pogány istenekről beszélni. A két pogány istenség helyébe a keresztény Babba Mária lépett, vele átmentették az ősi istenséget , hitvilágot.

Még napjainkban is (2009.év) a csángók a csíksomlyói búcsú másnapján hajnalban felmennek a hegyre és a felkelő napnál imádkoznak, gyónnak ! **Ősi székely – hun vallás hagyománya.**

A nap sugaraiban Babba Máriát a Napba öltözött Istennőt látják; a napsugarakból olvassák ki a jövendőt.

(A napimádás sok ókori népnél megtalálható. (Pl.Egyiptomi, azték, sumér). Az inkák leszármazottai még napjainkban is megmásszák hajnalban az Andok havas csúcsait, hogy a felkelő naphoz imádkozhassanak őseik vallása szerint ! Ezt teszik a japánok is a Fudzsi megmászásával.

Egyes cigány népcsoportok nyelvében a dzsangó nomád, kóborlót jelent.

Egyes nézetek szerint a román nép ősi déli- szláv nép volt, a római fennhatóság alatt vették át a latin nyelvet. Családneveik még őrzik ősi szláv neveiket: Bacescu, Caucescu, Antonescu, Szláv családnevek: Mareko, Makarenko, Szlenicsko, Klicsko, Sevcsenko, Andirko, Lomacsenko.....

Vérszerződést az egymástól idegen törzsek kötöttek az összetartás, megbékélés jeléül. Ettől kezdve fogadott testvérek voltak.

A mongoloknál az ősi időkben, ha a fiatal fiú távolról, idegenből hozott feleséget, akkor az esküvő napján a közvetlen hozzátartozók vérszerződést is kötöttek egymással.

A vérszerződés megszelídült változatát a csángók gyerekek „húsvéti tojás csokkantás „játékában is megtaláljuk. Az „andu” szó ősi jelentése a mongol nyelvben: esküvel (vérszerződéssel) fogadott testvér. Dzsingisz kán által összefogott 9 mongol törzs vezérei így kötöttek vérszerződést egymással.

A csángóknál a húsvéti mátkaválasztáskor **piros tojást** koccantott a fiú és lány egymás homlokához és a következőt mondták: „ véresek vagyunk mostmá ! „ Egemást mátkává, véres unokatestvérré fogadták. A hangsúly a piros tojáson van, mely a homlokhoz ütésekor eltörik, a „ vér „ kijön a tojásból (esetleg a homlok bőréből), ezáltal megtörtént a vérszerződés két idegen között.

(Sajnos a csángók között gyakori volt az unokatestvéri házasság , ez fellelhető volt a magyarság és székelyek között is.)

A csángók a régi időkben 40 napig piros kendővel takarták le a baba arcát igézés, rontás ellen.

Az ősmagyaroknál, csángóknál a lányok temetésekor kibontott hosszú haját viseltek.

Az ősi időkben a magyarok, csángók a **csecsemő karjára piros pántlikát** kötöttek, a rontások, szemmel verés ellen. A kínaiaknál, indiaiaknál, burmaiaknál... ez ma is szokás. A gyimesi csángók piros ruhadarabot, kendőt használtak rontás ellen.

A burját-mongoloknál 40 napig letakarják a csecsemő arcát a szemmel verés, rontás ellen.

Amikor a hortobágyi kondás azt látta, hogy a koca elvetél, akkor fogott egy baltát és a konda terelésekor háromszor szaladt a disznók elé és a baltát a földbe vágta. Ezt követően szemben állt a kondával, csizmája sarkával kilencszer rúgta a földet, majd háromszor köpött. Elvágta a rontást .

A fekete macska rontását úgy veszik le, hogy utána köpnek háromszor.

A csángók, ha jött a nagy üdő (vihar) mielőtt a vihar elérte volna őket, baltát vágta a földbe, hogy a vihar megszelídüljön, ne csináljon nagy kárt.

Egyes ősi mongol törzseknél is fejszét, vasat vágta a földbe rontás ellen.

Régi csángó házak utcai deszka homlokfalába két egymással szemben ágaskodó sárkány alakot vágta ki. Hitük szerint a sárkányok megvédik a házat a tűztől. Ősi ázsiai (kínai) hit szerint a sárkányok esőt hoznak és elviszik a villámot.

Felvidéki (Csata 1958) és székely öregektől (Szejkelfürdő 1975) lakodalomban, baráti borozgatás alkalmával láttam, hogy az **első korty bort a földre lötytintették**, mondván ez az ősöké . (földben lévőké). A mongolok az alkoholba (kumis) a jobb kéz gyűrűs ujjával belenyúlnak és egyet fröccsintenek az égnek, egyet a földben lakóknak, egyet az ég és föld között lévőknak. (Egyet a földnek = egyet a földben lévőknak

Délvidéken, amikor leforrt az új bor, kancsóban hozták fel a pincéből az első adagot, mielőtt bárki ivott volna belőle, az ősöknek kiöntöttek egy keveset a földre.

A sárkány alakokat az ősi csángó házak oromdeszkázatán láthatták.
Manapság már kereszt van helyette. Honnan származik ez ?

A kínaiak úgy tartják, hogy a sárkányok elviszik a villámot, tüzet és esőt hoznak. Ezért a paloták háztető végeire sárkány figurákat tettek.

A székelyekből kiszakadt csángó népesség házaik deszka homloklalába sárkány alakokat vágtak ki, mondván megvédik a házat a tűztől. 1940-es évek. / Csángó hiedelmek, babonák..../

Csángó szavak etimológiája

CSÁNGÓ	TÖRÖK	MONGOL
aba - durva posztó abajog - nyugtalanul jár – kel.	aba- durva posztó	obo(g)ana – nyugtalan, izeg-mozog acsa ! - add ide ! dürü – szúr taya(g)la (daya (g)la – hajít,dob aguu – széles, nagy
acc ! - add ide, acca ! áda, árda – dárda (hajító szúrófegyver)		
agjiu - ágyú (nagy öbű lőfegyver. ahhoz lophoz - ahhoz a fához aiadkoibol – ajándékból	lobut – bot, dorong aidat – hozzájárulás (ajándék) iyade - ad uyku – alvás (ágy- alvással kapcsolatos)	
ájba - ágyba		
CSÁNGÓ	TÖRÖK	MONGOL
áldokfa – hársfa (puha, törékeny) hordó dugót faragtak belőle		oldoi – gyenge, gyatra üledkün – készítmény, termék
alintál - kényeztet, becéz, szeretget (ringatva)		aali ügeyide – illeg- billeg olasza – szaporodik
aló - - olló, kecskegida (szaporulat) ama - ám ámbolyog – céltalanul jár – kel, bolyong	ama - ám	andaan – céltalanul járkál bayiriügei - ház nélküli,bolyongó adzsín – ágy
andzsú – ágy ápadva – fogolyként tartva áplaudál - tapsol (tenyerét összeütögeti) apoly – szeretget, gondját visel, árca – arca- csípős ízű túrópép	ablika – zárlat, veszegzár	ebderel - összeütközés boyila – ápol, gondoz- kicsinyt aarcsa – oltott tej főzése után maradó csípős, ízű túrópép. a(g)si – száraz
aszu, asság – szárazság asszúpintekend – Nagypénteken (hosszúpénteken) uzun – hosszú		
avatos asszony - szülés után 40 nappal a pap szentelt vízzel kiavatja , felszenteli, felmenti a tisztátalan „ bűnös „ – avatos asszonyt a tilalmak alól. Szülés után 40 napig semmilyen munkát nem végezhetett gyengesége, erőtlensége miatt. Hasznavehetetlen, testében még tisztátalan „ bűnös” nőnek mondták ki. (Az ősi időkben is tudtak vigyázni a kismamára. A 40 nap egy átlagos gyógyulási időszak . Ezt már az ősi időkben is megfigyelték Ezt jelenti a francia karantén szó (quarante et un = 40 és 1) időszak is egy betegség lefolyásának ideje .		abta (avta) – valamit elszenved, megbetegszik abura (avura) – felment abisig (avsig) – felszentelés, beavatás
baba – jóindulatú varázslónő babba – szép (elbűvölő) bács - számadó juhász. Felelős juhász.	babadzsán – jó, kedves, megbízható bü - büyüle – elbájol, elbűvöl	bü --- nagyon.... ba(g)csala - felméri valami mennyiségét, megszámol (felbecsül) bayiululta – alkotás, építés
baj – dolog, munka		

bakó – kis szánkó
BAMBUC - cukorka

(bambusznád - cukornád összefüggés...)

bangadozik – bimbózik

banya - nádas. (vízínövény)
bécs – (fonott) kerítés

becsombolyít – becsomagol, beteker, betakar

befelé - kelet égtáj. Délig a nap befelé jön, délután kifelé.

CSÁNGÓ

TÖRÖK

létrehozás

baga – kicsi
kínai – mongol – bobo – édesség,
cukor

büngkür – félgömb, kupola
(bimbó, rügy forma)
bagcsa – csomó, bog

ba(g)csala – egybeköt,
kötegbe köt
csembele – posztóval betakar,
befed

MONGOL

begyes – büszke

behajkol - ék alakú bevágást, hasítékot vág a fa törzsébe döntés előtt.

béhámbálta - befedte , begöngyölte

belécsombolyít - beteker, begöngyöl, becsomagol

bender – göndör, bodor
bengerkedik – hengeredik, gördül

bércsók – bibircsók, gomba

bésikárol – betapaszt - sárral

bésán - megcsinál, dolgozik

bészúr - bedug
betojpad – behorpad, belapul

béül - bealkonyodik, beesteledik

bezere - bezáró (ing nyakát összehúzó zsinag.)
bezsen - bürzsöny, sűrű (bokros) erdő
BELI baba - aludj baba

baka (baka) – büszke
bögtöyi – hajlik (domborodik)
pl. mellkas a büszkeségtől

kagarkai (hagarkai) – hasíték,
bevágás

kumbi (humbi) – összehajt,
összegöngyöl

csomog – csomag

boo – beteker

budura – kavarog, kevereg

bondogona – penderedik

bömbögene – gördül

bö(g)ercseg (böercseg) –
gömb (gömb alakú)

csoog – egyenetlenség

böbör - búb

sag – ital üledéke, leforrt bor
üledéke---sár (szák)

siaru --- sár

sancsa(g)la – megállás nélkül
hajszolja magát.

szuyila - bedug

doyii (tojii) – begömbül,
behajlik

ul (ül) – piros, bíbor színű.

piros az ég alja , alkony

csuurga (zuurga) – zár

borsi – túl sűrű

bübeyile – altatódalt énekel

Da Yaxiong kínai zenekutató a következőket írja 1982-ben: „ A Hexi-Corridornál élő yugur kisebbségnél végzett kutatásaimat a következőkben összegezhetném: a yugurok és magyarok népdalai között sok a közös vonás. Nem csak pentaton, hanem ereszkedő dallamú, hangsúlytalanul végződő, kvintváltós mindkettő. Azonosak a visszatérő dallamok zenei komponálása is.”

A „beli, belii „ – aludj szó megtalálható a yugar, csángó, népnél. Du Yaxiong kínai zenekutató szerint előfordul e szó Mongóliában is. A gardon húros zeneszerszám a mongoloknál is megtalálható.

E kutató szerint „a ma ismert négysoros népdalok kezdeti formája a kutatások szerint ugyanaz lehetett, mint amit az ázsiai területeken még őriznek, két egymásra rímelő sor, avagy a négy sor keresztrímes formája”. Sokévi kutatásának eredményeként állapította meg, „ hogy a hanok egyes dalaikban ugyan alkalmazzák a fenti rendszert, **ám csak azon népek őrzik népzenejükből, amelyek a Bajkál, a Külső - Bajkál, a Mongol-fennsík mentéről származnak és a Kárpát-medence magyarjai.**”

A (lábon álló) hegedűt a honfoglaló magyarok hozták Ázsiából Európába.

Ezeket az eredményeket erősítik meg **Juhász Zoltán zenekutató** munkái is. **A cimbalom és a lófejes hegedű (mori húr) kínai zeneszerszámként** került az ujugrokhhoz és a mongolokhoz.

Gyermekkoromban, az 1950-es években Márok községben tartott lakodalomban a zenészeknél még láttam lófejes hegedűt.(európai hegedű - faragott lófej figurával)

A csángók **énekes körtánca (hora)** nagyon hasonlít a

burját-mongolok körtáncára (**yohor**). (Kínában e táncnak 25 változata van).

A csángó szavak ősi székely (hun) szavakat őriznek.

CSÁNGÓ	TÖRÖK	MONGOL
bésuadott - leesett, beomlott, besúvadt		szibtucsi (szívducsi) – lecsúszik, leomlik, súvad szadura – sugárban ömlik, szóródik, dől bicsikan – kicsinyke
bihajbocs – bivalyborjú.		
bika – bőrduda, köcsögduda- mely búgó hangot ad.		
bobosel - kisliba. (Felvidéken, Csatán – papaji – kisliba)		babayi – borzas, bozontos, kócos szőrű.
bogtalan – eszetlen		bogonida – túlságosan rövid (eszű)
BOMBOR - gömbölyű maroksíp- kerámiából.		bombogor – gömb, golyó
bokáncs - bakancs (bokát takaró, védő lábbeli)		bökö-tei –dudurodó, púpos (pl. bokacsont)
bóta - púpos		buta – halom, kupac, csomó (púp)
bönköl - bögg, sír		büngszi – zokog, üvölt, ordít, bögg
buda - budi- udvari WC. бүдös hely		bö(g)edei – mocskok, tisztátalanság
		büngne – fülledt, áporodott bүдös
budáka - bödönke, vödör, fejőcseber, bödön. Török: bidon – bödön.		bögtöyi – meghajlik
bugyigó - bugyogó (alsónemű)		hajlat, bögy, buggyosság
bugyinak (budinak) – forráskút	bidon – bödön	
(budé kút, bödön kút, üreges fatörzzsel kibélelt forrás)		
	badia – nagy nyílású faedény	
bulikál – alszik (beli--)		bultayi – bújik (pl. ágyba)
		bulbara – ellágyul, elgyengül
bura – zúzmara (ágakon, fűszálakon megfagyott pára, harmat. Szürke, ezüstös jégbevonat)		boro – szürke, deres színű.
		bүrkü (burku) – burok, kéreg, hég
burál – szitál az eső		boroa – eső

burcsukos – ágas-bogas

burducs – magszár

boriu – borjú

burján – gaz (mindent beborító káros növény)

burusztuly – bogáncs (apró horgocskákkal kapaszkodó termés)

buta - tompa (gömbölyödő élű)

büggendezik – veszekszik, kiabál

bütü – valami vége

cárka - szarka (éles, csörgő hangot adó madár)

cice – barka (barkafa / fűzfa virága)

cikra – szikra

bagir – kiabál, ordít

bütünleme – befejezés, vég

csicsek – virág

csakin – szikra

burdzsigar – tekeredett,

csavarodott, göndörödött

bariul –fogantyú, nyél, szár

tedzsiye (**decsie**) – tart

birau – borjú

büriyesüle (buriye) – beborít

betakar

bor(g)oldzsi-tai – horgos

böndöyi (bötöi) –

gömbölyödő

csar – éles hang

cscseg – virág

CSÁNGÓ

TÖRÖK

MONGOL

cinka – 16 évesnél fiatalabb kislány, kicsi, gyenge.

cipka - fűzfa síp

cók - hasító ék.

sipsi - síp

csákó – méh fullánkja (horgos végű)

csál - csinál

család – gyerekek

csán - csinál

csengel (csege - csekel) – horog, kampó

csalis – dolgozik

cinegeügei – erőtlen, gyenge

sabsiur – síp

csogcsoyi - meredeken

emelkedő (ék, lejtő formájú)

csal(g)amdzi – utód

sancsa(g)la – megállás

nélkül hajszolja magát

csagacsila – jószágát vesztett

pásztor, hazátlanul kóborló

csángat - harangozik

csarmal – zajt csap

csere(fa) – tölgyfa

cserege – vékony lemezfánk, forgácsfánk

csan – harang (csengő)

csar – éles hang (zaj)

csaraszun – cserfa, tölgyfa

csöröger – vékony, nyiszlett

csenevész, girhes

csészke - gyáva

cseszaretiz - gyáva

cseszle cseszleny - szúnyog (vérszívó)

csiszun – vér

yan – fajta, féle

csiger - állati belsőségek (máj, tüdő, belek, szív)

dzsiger - máj

csigla (1)– tetőcserép. Az ősi időkben nyírfa és fűzfa kérgével fedték a tetőt. Lásd csigla (2) szót.

csigla, csigola (2) - kosárfonásra alkalmas (vörös vesszőjú) fűz

(Nedves, vizenyős területen található fűzfabokor)

csillaglik – villámlik

dzsila – fény

csipke – tüske (csipkebokor tuskéje)

csigigde - nedves

ol – található

cseyileldze – csillog, villog

dzsibki (csipki) – csíp, megcsíp,

megszúr

csar – szarvasmarha

csireáda – szarvasmarha csorda, had.

ordu (hordu) – horda, had

sereg (csorda)

csobán - pásztor

csobán – pásztor

csokány (1) – kalapács (ütőszerszám)

csekics – kalapács

csokány (2) – kocmány, szár

csokenyitäre – harkály. fa kérgét ütögetve nyitja fel

csokila – ütöget, vereget

csikin – fül, szár, hajtás

	csakil – ütődik	csokila – ütöget, vereget nege – kinyit nidün (nitün) – nyílás, rés dzag – szak időszak ire – érkezik, jön yan – fajta
csokirlány - pacsírta (költöző madár, vándor madár)		
csolák – félkezű, féllábú csorgó – forrás, mezei kút. csatolás kút – kiöntős vályús kút csuk (dzsuk) – tyúk ősi szótorzulás csurba - sár csüg – földben hagyott gyökér, tuskó. (maradék) daku – nagykabát	csolak – félkezű	csorgo - csorgó csidkuul (csitkuul) – kiöntő sibar - sár uccsig – vég, maradék kun- mongol- daku – télikabát

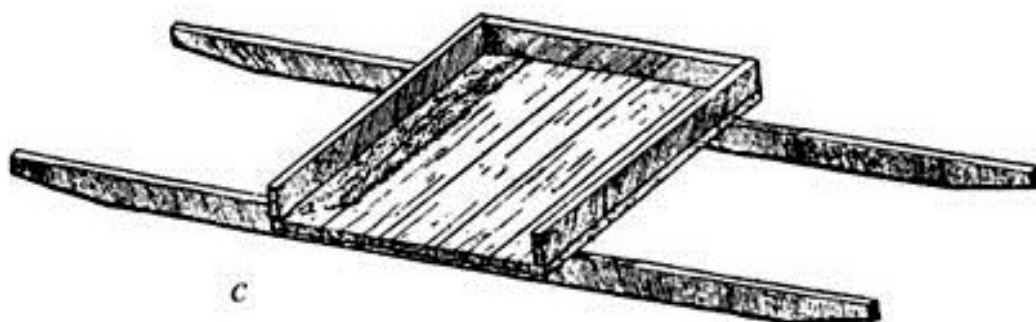
CSÁNGÓ

TÖRÖK

MONGOL

darabánca - deszkából és 4 fogantyúból álló teherszállító

daraa, daru – teher
bandza – falap, deszka

daranzsál - zavar, zaklat
degenyeg – kocsikenőcs, sár, ragacs
delet - élet

DENDELÉS - csángók, kik hely-és módhatározó ragként - **d** hangot tesznek a szó végére.

Mongol nyelvben a lágy hangzású szavak után -d , a kemény hangzású szavak után - t hangot tesznek. (helyhatározó rag) Pécsend, otthond,)

Egyetlen magyar szó őrzi az ősi dendelést: vakond.

derce – korpa, dara. darálás mellékterméke

dérelő - pihenő hely, delelő hely

deszák – tarisznya, zsák (tüssző)

dészi - tüssző, bőrzacskó Lásd deszák szót.

dohan - dohány

doncos - kevély

dorfulás - dúlás-fúlás

daru – nyom, nyomás alatt tart.
dag – sár
tel (del) – feléled

daru(g)da – szétnyom,
összezúz pl. magot.

daru(g)da – tétlenül hever
(pihen)

taarcsag (tácsag – tasak) –
tasak, tarsoly, bőrtáska

kínai – mongol- dayen – dohány
duni, dunilda – magasan
hordja az orrát.

dooradaul – ront, rombol

döröszöl - kapar, dörzsöl		balbara (falbara) - tör, zúz
dudó - dudva, gaz, gyom	ó-türk - toda – gyom	darszayil(g)a – érdessé tesz –
dusmán - ellenség	dusman - ellenség	
duzmál - duzzog		doodziü gei – kelletlen, dacos
dzsamol – gyámolít		dem (gyem) - gyámolítás
dzseken - gyékény		dzsegeszün – gyékény
dzsümücs – gyümölcs		dzsimisz – gyümölcs
dzsöndzs – gyöngy		kínai- mongol – dzsindzs - gyöngy
dzsunka(cska) - növendék üsző		csinegeüei – gyenge, erőtlensz (fiatal)
ear - jár	aracs – jármű, yürü - jár	
	araba – jármű	
édet - ijedt		ayidaszun – ijedtség
edni - enni		ide(g) en – étek, étel
egya - egy	yegane – egy---	szanszkrit : eka, ega – egy
CSÁNGÓ	TÖRÖK	MONGOL
eiszakand – éjszaka	ay - hold (égitest)	Tör. –mongol- szag – szak, időszak
eicaka – éccaka, éjszaka - hold	időszaka. – d végződés – csángó	dendelés: hely és módhatározó
		rag, mely a mongol nyelvben is megvan.
etu, ejtu - ajtó (nyílás a házon)	oyuk – nyílás, lyuk, rés	e(g)üden (eüten) – ajtó
étő, éjtő – tűzvas, tűzcsiholó vas	atesyak – tüzet rak	
elábajgám - elsírom magam		ubai – elérzékenyül
		ibil – kibuggyan, kicsordul (pl. könny)
		ulbura – ellágyul, elgyengül.
elámbolyog – elbolyong, elkóborol (elábolyog)	oba – nomád, kóborló	
	obala – kóborol	
	abali – vándor	
elbengeretek – elhengeredtek, elgurultak, elmúltak		öngköri – elgurul
		önggere - elmúlik
elburungozott – zajjal, mérgelődve gyorsan elment		burcsigina – forr benne a
		méreg (mérgelődve)
		unu – ellovagol
elcsángál – elcsavarog	Lásd csángó szót.	
elé - koporsó	ölü – halott	ölü – hosszúkás kád alakú
élesség - eleség, élelem		öl - élelem
elhabarít – paraszat elterít, szétkotor		köbörde (höbörde) –
		csavarodik, tekeredik)
		kotor, szétforgat
elhándálódik - eltűnik, elcsúszik		köndeyire (höndeire) –
		eltávolodik, elmegy.
		köntüre (höndüre) – feldől,
		eldől, elbillen, elesik
elhuzakadat – elköltözött	hidzret – költözés	
elkételenedik – elkedvetlenedik	kötümet – borúlátó	
	keder (keter) – bánat, szomorúság	
elnyúvad – megfullad, belefullad (v- néma) (nuad, nuat)	netidzselen – bevégeződik (meghal)	
	nihaet - vég (halál)	
előinnya – halánték (a koponya legvékonyabb, legtörékenyebb csontja)	öldürdzü – halálos	

indzsedszik – nagyon vékony

inkita – beszakad

elpojjan – elszakad, kiszakad, elpukkad

elszerketel, elserit – parazsat szétterít Lásd székely- elserit szót.

el van csapulva - szabadjára van engedve (kicsapják a legelőre)

elzapacsil – összezavar

endel - hány, okád (könnyít magán)

engeggyen meg – olvadjon meg, oldódjon fel, enyhüljön meg, bocsásson meg.

engke – nyugalom, béke, enyhülés

CSÁNGÓ

TÖRÖK

MONGOL

eplény - szánkó első összekötő fája

eregel – lefelé halad

ért, megérett - begennyesedett er – érik, megérik

eserű - ezüst, ezernyi

eszkából - összeállít, készít (nagyjából összetákol, összeüt)

isz – munka

kaba – nagyjából

eszterag - gólya. (vízben vadászó madár)

eszterhaj - eresz(csatorna)

faj - fej (tehenet)

fájdolmas kellene lehet a hót mellé – siratóasszony kellene a halotthoz

faszulyka - bab

faszulye – bab, paszuly

fegjver - feyver

német: Feuer – tűz

Német: Gewer--- tűzfegyver

felkonkorodik – feltekeredik

felkucorodik – felkunkorodik

feltürkez - nekigyürkőzik, felgyürkőzik (munka előtt feltűri az inge ujját.)

féreg – egér

fare - egér

fészi - fejsze fé = fa

szi = mongol- szeyil (szil, szíj) – farag, vés, vág (szíjókés- faragókés)

filyók – fullánk.

fogult tej – aludt tej (összement tej)

földbeburdú - putri cigány szó.

földi gurlán – vakond

földi honcsok - vakond

furton – furt - állandóan.

német szó.

bala (paja) – baj,kár, hiba

dzsabtai (csaptai) – szabad

csuburiul (csupuriul) –

menni készlet.

szabda (csapda) – hajt, elhajt

dzabaaraul – összekuszál

könggebcstile (höngebcstile)

hány, könnyít magán

köndeyireül (hönderieül)

kiürít (p. gyomrot)

eble(g)ül – összekapcsol,összeköt

uruuda - lefelé halad

adzai - ezüstös

uszutu – vizes, vizenyős

angna (agna) – vadászik

uszutu – vizes, víz

galiya (halija) – folyóni enged

uyitadka – összeszűkít,

összeszorít. pl. tőgybimbót

kanara – hajlik

goortig – kör

gadzi – hajlik, görbül

dürüi – gyűr, gyűrődik

türeyile – tűr, beletűr, feltűr

büli (füli) – beleszúr, beledöf

bagsi (fagsi) – összemegy

garga – kitermel, kiás (pl. földet)

yandza - fajta, féle, alak

kandzsala (hancsala) –felnyit,

feltár, felszakít (pl. földet)

faszuly - bab
 gac - kosz, szemét
 gaj, gal - göröngy

gajatul - beszélget
 gamat - mocsok, szenny

gamatság – hitványság, piszokság, genny, mocsok, kosz, piszok
GARDON - ütős-vonós hangszer gordonka

gárgya - széle, pereme, határa

gazaltland - gazdátlan

CSÁNGÓ

TÖRÖK

gelka - golyva (golyó formájú kinövés a nyak elején)

gergács – ádámcsutka

gerdan - torok

gács – göcs – csomó

GIDÓ – kecskegida. Az észak-moldvai csángók piros szalagot kötnek rontás ellen a kecskegida és kisborjú nyakába. Lásd még GYEREKAVATÁS szót.

gidzigél - csiklandoz

gidzisklayan – csiklandós

girinda - gerenda

gerin – elnyúló, elnyújtózó

gjümulcs – gyümölcs

yemis - gyümölcs

goia - gólya (sekély vízben vadászó, kelepelő madár)

kelime (gejime) – beszéd

gölye, göje, göle – koca, anyadisznó, göbe. Hasas, vemhes, golyóra hízott jószág)

göröncs - göröngy - elguruló, elgördülő rög.

gubó - mákfej

india – mongol – **gabali** – koponya, fej

guggad - (ülve) elkókad, bóbiskol, szundikál (közben időnként feje előrehorgad, le- lebillen)

gúnya - ruha

gunyhó - kunyhó

konak – éjjeli szálás, pihenőhely

gurucsál - boszorkánykodik (kuruzsol, varázsol, kárt elvesz)

1. ártó varázslással megbetegít

2. babonás gyógyító eljárásokat végez

gút, gutta – gutaütés

göbe – marha lábnyom (mélyedés)

gübü – mocsok, szenny

güzü – egér, patkány

gyakor - sűrű (gyakori)

gyantassza – gyóntassa

günah - gyón ; bűn

kuszun - kosz

galbirügei – formátlan

guldzagai – girbe-gurba

güi - szalad, gurul (gördül)

kayida (gajita) – pletykás

gem – romlott, tönkrement

(pl. étel)

gemtü – hibás, bűnös, vétkes

kuurda – húros hangszeren

játszik

kir - határ

küriye – keret, perem, szegély,

határa

gadzar edzen – gazda,

földtulajdonos

MONGOL

goligar – golyó formájú

gidzsigtei – csiklandós

dzsimisz – gyümölcs

güyüken - sekély (pl. víz)

kele (geje) – beszéd, kelepelés

goligar – kövér, hízott, testes

kürdüle (gürdüle) – forog (kerék),

gördül, gurul.

gogogda – horog, kampó

kunar (gunar) - ruha

koor – baj, ártás, betegség

acsiyal - ráak, rátesz

koor – kór, ártalom, betegség

uszadka – megsemmisít

aszara – megvéd, oltalmaz

gutu – hanyatlik, tönkremegy

romlik, pusztul

köb – mélyedés

köbkere - rothad, romlik

kücsügüne – egér

kusutke - patkány

daki (gyaki) – ismétél, gyakorol

GYEREKAVATÁS - újszülött néző látogatás. Ősi ázsiai szokás szerint megszentelt piros szalagot kötnek a baba bal csuklójára rontás ellen. (Kínában ez még napjainkban is szokás)

Lásd veres rongy kifejezést. Felvidéken ló koponyát tettek a baba fürdővizébe, abban fürösztötték meg.

gyeszák – tűsző, tarisznya, kis zsák. Lásd deszák szót.

gyótár - oltár megszentelt hely, ahonnan a pap áldást, megszentelést ad. Ahol a szertartást végzi.
kotar (gotar) – elintéz, elvégez (szertartást); átönt ételt, italt.
kutla (**gutla**) – áldást ad, felszentel ; szent hely.

há, hoa ? - hová

kaa (haa/ há) – hová ?

habar – gyorsan kavár

köbörde (höbörde) – csavar,
teker (forgat)

hacaszand - erdei tisztáson /legelőn hasz – tiszta (tisztás)

hág – fellép, felmász, rálép

oko (hoko/ hogo) – meghág

hagymakova - hagymafej rétege. (kova – koa)

ka(g) – réteg

hainol - hajnal, világosodás

ayan (hajan) - világos (hajan-al) világos és piros. hajnalpír.
al – piros

CSÁNGÓ

TÖRÖK

MONGOL

haldoklók biztos késálója - haldoklók támasza, vigasza (Istenben, Mennysországban való hit)

kösiül – metámaszt ; támasz

ha leik risz – hadd legyen része (benne)

hándál – hibáztat, szemére vet

anda (handa) - hibázik; hiba

hárábá - marhaszekér

araba – szekér, kocsi

hasad a dzsána (sána) - hajnalodik.

szön – kialszik fény, sötétség

szönö – kialszik tűz, fény.
sötétedik, esteledik

hasad a dzsána - hasad a sötétség = világosodik.

havajgat – sípot, tilinkót fúj (zenél)

hava – levegő ; dallam, zene

havajgat - sirat

kayila (hajila) – sír, rí

havazó - teknő

havza - teknő

hávog - bög a tehén (háog)

üügene (**hü**gene) - elbődül a
szarvasmarha

haza vely - hazafelé (v = f példája)

hé - hő meleg

ege (régiesen: hee) – hő

hehes - éhes (h – néma a szó elején) ehés

ügei (ühei) - nincs (üresség)

hekeg - dadog

egere (hegere) – dadog

heregnek – hergelődnek, mérgelődnek

koroszka (horoszka) –

ingerel, mérgesít

hergel - kakas a tyúkkal párosodik.

Felvidék- Csata : hericsköl - gácsér párzása a tojó kacsával

erke (herke) – férfi, hím

ere (here) – férfi, hím

hí, hiu - padlás (üres tér)

kei (hei) – hely, üres, nincs,

űr, levegő, köz, hézag, hiú(ság)

himlik, hinlik – szántódik (hámlódik, hántódik)

kandzala (**hancala**) – felhasít,

felszakít, feltép, felnyit,

felbont (pl. földet)

hoj – hogy

pl. vaj - vagy

török: veya – vagy

halit – élet

hayat – élet

homp - bucka, hant

komboyi (hompoj) –

fordított kehely alakú

honcsok, höncsök – vakond. Lásd földi honcsok kifejezést.

höbörty, böbörty – sáros víz, sűrű sáros lé. (hig sár)

(habarék)

köbszüger (höbszüger) –

puha, laza, lágy, süppedős

köbörde (höbörde) – kavár,

kever, habar

HÓTNÁK önt – az első korty italt a földre önti az ősöknek. Ősi hun italáldozat emléke.

Felvidéki (Csata 1958) és székely öregektől (Szejkefürdő 1975) lakodalomban, baráti borozgatás alkalmával láttam, hogy az **első korty bort a földre lötytintették**, mondván ez az ősöké. (földben lévőké). A mongolok az alkoholba (kumisz) a jobb kéz gyűrűs ujjával belenyúlnak és egyet fröccsintenek az égnek, **egyet a földben lakóknak**, egyet az ég és föld között lévőknak. (Egyet a földnek = egyet a földben lévőknak)

Délvidéken, amikor leforrt az új bor, kancsóban hozták fel a pincéből az első adagot, mielőtt bárki ivott volna belőle, az ősöknek kiöntöttek egy keveset a földre. Ősi hun italáldozati szokás.

hum - huny, kum

kemdzitei unta (**hemzitei** unta)
– mértékkel alszik egy keveset (kum)

hurucsokány - kukoricacsutka (tüzelő) kuru (**huru**) - száraz
csakimak – gyújtó

hüdintés – hosszan elnyúló kiáltás- távolra
hüzös – göthös, beteges (megfázott)

gudusz (hudusz) – hosszúkás
küiten (**hüiten**) – hűvös

CSÁNGÓ

TÖRÖK

MONGOL

iacatam - játszottam
iean - lány

icsra - játszik

Lány, leány, lyány, iány – fiatal nőnemű ember.

Mi az a dolog, amiről születéskor azonnal eldönthetjük

egy újszülöttről, hogy fiú vagy lány? A külső nemi jegyekről. A lányoknál egy vágást, repedést, hasadékot, lyukat találunk az altesten. Felvidékiektől még az 1960-as években is hallottam, amikor az éppen megszületett unoka felől érdeklődtek: „Osztánn mi született, gyerek vagy jány? Hát csak jányka, „repedt huszár! „ Ány – jány.

Mongol: an(g) – repedés, hasadék, nyílás. Mongol: an(g)arqai – nyílás, hasadék, nyitott, tátongó.

Kínai /Mongol: yang ' han / yangkan (yanhan) = örömlány

Török: eni = lány (I – néma szó elején)

Mongol: üniye – ünő, nőstény. (I – néma a szó elején) lünö = nőstény – lány.

ieg - ég, égbolt

ogtarkai – ég, égbolt
ege – hő, meleg (égés)

íg - ég (tűz)

iji - jó

iyi – jó uigur: yahsi - jó

iktányos – részeges

yik – dönt, rombol, tör-zúz

agszumna – részeg ember
duhajkodik

imá - mostmár, ezután, holnap

ingova - bűn

irombás - kendermagos tyúk

anda (**anga**) - vétek

eriyen – tarka

isonkázik – csúszkál, szánkózik

ba(g)szur(g)a – keverék

csana (szana) – csúszótalp

oszoocsi – megfagy (csúszós)

kabola – ekecsúsztató talp, lap

kabtag – sík, lap

oldzsia – nyúlvány

kacskaló, kecskeolló

olad – gyarapodik, szaporodik
szaporulat.

kajbol - csavarog

kaybol - elkallódik

kakazdir, kekezder - csipkebogyó bokor (ág)

kakuul – horog (horgos tüske)
dürü – megszúr, megbök

KAROS TALMACSKA - kálvária domb, kereszt domb. **Tévesen:** káros alma. A téves értelmezés

onnan ered, hogy rosszul van leírva. Helyesen: karost -- almácska kereszt – halmocska.

kártya - vizes kanna - fakéregből.

koltoszun (**kortoszun**) – fakéreg

kelbosz - kopasz	kellesz – kopaszodik	
	basz – fej	
kákkul - elbóbiskol (közben a feje le-lehorgad, előreesik)		kakaul – horog
kalamajka – zűrzavar, veszekedés	ujgur: khalaymikhlikh – zavargás, keveredés	
kákó – szövés egyik eszköze, mellyel a fonalat aggatják a motollára. (horgos végű szerszám)		kakuul – horog
kalangya - 20 kévéből álló gabonakereszt, halom		
	koli – csomag (kéve)	
	ondalik (ongya) – tizes	
kalán - kanál kalányos – kanálfaragó cigányok ?		kalbaa – kanál
kandargat, kondorgat – forgat (n – néma) kodorgat		kudkuur – kever, kavár, forgat
kandorog, kundorog – tekergőzik, göndörödik, csavarodik		kudkuur – kever, kavár, forgat
kandér – kondér (félgömb, kehely fenekű edény)		köndeyi – medence, völgy, mélyedés. kundaa - kehely
kankó - kampó, görbeség		kakauul – horog, kampó
kantár – kanta cserépedény hordozó szíja, kötője.		kantayiragla – szíj, kötél, kötő, gyeplő, kantár

CSÁNGÓ

TÖRÖK

MONGOL

kapcsa - kapca (ruha darab, mit a lábra tekernek zokni gyanánt.		kubcaszun – ruha
kapitányjáró - napra járó – napraforgó.		
KARACSAJN - Karácsony - A sötétség elmúlása, a fény születése.		
Az ősi tibeti, indiai hit szerint a szarvas hozta az Istenekeket és a napot (fényt) a szarvai között.		
	karacsa – szarvas	kara – fekete, sötét
	kara – fekete, sötét	szönö (csönö) - szűnik
karácson szenvedje - Karácsony szent este. Karácsony szent ideje.	Karacsa- türk, magyar szem,név	
karakáj - harkály (fa kergét ütögetve keres hernyót.)		karsiya – kocogtat, ütöget
		kayiul - keres, kutat
karam - három		gurmuszun – hármas
kazuk, kozsók - birkabőr kabát	kuzu – bárány	
kencs, küncs, kücs - kincs. Az ősi időkben a kincs a nyakék és karkötő voltak.		
keiner - kenyér		küdzsüübsci – nyakék
		kei - levegő (buborék)
		nayira(g) - vegyesen
kepeszkedik - erőlködik, küzd. (erőlködve felkapaszkodik, felmászik valahová; erőlködve feltápáskodik pl. ágyból.)		
		kab (kap) erő
		asz – felkapaszkodik, felmászik
kernác – vékony, sovány, girnyó		gurangkala – girhes, sovány
késa – támasz, vigasz. Lásd haldokló biztos késáló kifejezést		
kaszapil - mészáros	kaszap – mészáros	
kiavatódik Lásd avatos asszony.		
kicsikkan – kifícamodik	csikik - kifícamodik	
kiddzsukmony - kígyó tojás. Minden, tojást tojó állat tojása tyúkmony--- tyúktojás.		
		küdesz (kügyesz) - kígyózva úszik.
		takiya – tyúk
		mondogor = kicsi és gömbölyded (mony, tojás)
kigyija – zúzmara (fagyott harmat)		küideszü (kigyeszü) – fagyott-
kijed - kend, ken		ken - ismeretlen személy

kila – gabona mérő	kile – súlymérték gabona magvak mérésére	tiszteletteljes megszólítása kündü – tisztelet
kiron - vasszeg	angol – iron - vas, vasszeg	
koács - kovács (vasat hajlító, görbítő mester)		gadzsü - görbe, hajlott
kocor - kacor kés, hajlított pengéjű szőlő metsző kés		gadzsü - görbe, hajlott
kócs, kócsona – hajlított fém kallantyú (zár, kulcs)		gadzsü – hajlott, görbe
		kidzs(g) ara – határol, korlátoz elszigetel (elzár)
KOKOJSZA - áfonya. (kék szemű erdei gyümölcs)		
	gök - kék	kök – kék
		oi – erdő
kolombol - kóborol		dzsimisz - gyümölcs
		kölki – kóborol, csavarog
		kolade – messzire távozik
		balara – eltűnik

CSÁNGÓ

TÖRÖK

MONGOL

kondor -- göndör		kanara – hajlik, görbül dörüi – kunkorodik
kondorodik - kanyarodik (kondor szó tévesen szláv szó)		
korindál - Húsvétkor köszönteni mennek a gyerekek. (köszönteni és ajándékot begyűjteni)		kuruu – egybegyűjt, begyűjt irüge (hirüge) – köszöntőt mond
korozsma, kalazma - keresztelői ajándék. (szláv szó ?)		karamdzsi – ajándék korozs - kereszt
KOTAN - falu uigur – mongol – ainu : kotan = falu (ainu – ősi belső-ázsiai népesség Japánban)		kudkulduul - kever, kavár, kutyul
kotyföl - keverget, ételt főz (kotyvaszt)		göbde (göde – köte) – ütődik kuyada (kuada – kuta) – üt kőb - mélyedés
kótyogat – kopogtat, ütöget (kotyog – ütődik)		
köpü - lyuk, mélyedés ; méhkas, kaptár A vadon élő méhek üreges, odvas fában éltek.		
köpüs kút - üreges fatörzssel kibélelt forrás.		
köpü - kivájt, lyukas fatörzs dió , mák paprika töréséhez.		
kucs - kutya		kucs - kutya ugat kotacsi – házőrző (kutya) kuyila – összehajt, összegörbít kalda – ragad
kujak – ököl (összehajtott ujjak / kézfej.)		kínai – mongol: maadzsing = kence
kulimász - kocsikenőcs		ujgur-mongol: kudug – kút garika (garga) – karika, gyűrű ujgur – mongol: kök – kék
kútgárgya – kútkáva, kútkeret, kútgyűrű		kürid (kürit) – forgó henger kínai:la', laan - gyertya laan – barig – gyertyát gyújt szönö – tűz, fény kialszik
küküny – kökény	gök – kék	
kürtő - kémény, kéménycső (kürt – cső formájú hangszer)		
lámba - lámpa (mécses, gyertya)		
leszentül – esteledik, lenyugszik a nap szön – kialszik tűz, fény elszenderedik --- elalszik		
lipinka madár - barázdabillegető. Libikóka - billenő hinta.		mendücsilge – köszöntő, mondóka
mand - mond		mörgügü – meredek part
mart - meredek part		matii – hajlik, görbül
matyukás bot – hajlított pásztorbot, görbebot		

megcsipül - fogyni kezd (pl. hold), (megcsappan)

megyivít – meggyógyít, megjavít

megolvasni - megszámolni (felvidéki , csatai szó is)
(v – néma) olas

megsabbozták, megsapták - bottal megütötték, megcsapkodták
szopa – bot

megsirül a fejében- megfordul a fejében (gondolat)

megsikódott – megcsúszott

megszonnyul - megsomjazik

megszomjul - szomjas lesz

csibdagra – szűkössé válik
(sovány, vékony lesz)
edegere(g)ül (**egyegyereül** –
gyógyít
olan - számos, sok

szaba - bot
csabcsi - megcsap, üt, ver
sziru(g)la – csavar, teker,
fordít, pödör
szugura (szukura) – siklik,
kicsúszik
csanga (**szanga**) – szomjas
szim-te – magába szív,
beissza, felszív.

CSÁNGÓ

TÖRÖK

MONGOL

meguzmarásodott - zuzmarás lett

A szikes tavak kicsapódott sziksójára hasonlít a zuzmara.

mersava - nagyon sovány merő - sovány

MEZŐ - erdei tisztás. Kivágott erdő területe. török – mongol : mez, mesze – vág, kivág, levág...

török: **mezbaha** = **vágó**híd, mészárszék. Mongol: **mesze** – **vágó**szerszám

mijesnap, müesnap – hétköznapi, dolgozó napok

mocókos - makacs

mócsáról – mocskol, ócsáról

murha - murva, törmelék, zúzalék, morzsa

ütés, rágás (őrlés) terméke--- zúzalék, törmelék

nádméz - cukor Lásd a székely szavak között.

napszentület - naplemente, alkonyat, sötétedés kezdete.

nekiszelhül - nekiront

nü - nyű, féreg, kukac (tetemet elfogyasztó féreg)

nyilujil - nyájaskodik

Nyisztornyi - Nyisztornál Felvidéken Ipolypásztó, Zalaba : Szép Gyulányi vótam.

nyúvad Lásd elnyúvad szót.

ocsmány - hamis (kutya)

odacennen - odakoccan, nekiütődik

oka - kiló okka - súlymérték—1,3 kg

oktalan – haszontalan (nem háziállat) ; buta

ork - örök

uszun – víz
mara – sziksó

mungina – munkálkodik
vesződség, kínlódás (munka)
mudzsi - önfejű
maucsila – mocskol
mere – rág
mörgüldügen – ütközés.

Lásd leszentül szót.

dzol(g)a zolha –
összecsapnak,
nekirontanak egymásnak
nooragla – elfogyaszt, elnyű,
elkoptat
naalingkai – nyájas

oszoltai (ocsoltai) –
megbízhatatlan
ödzigüü – szeszélyes
öcsalicsi – bosszúálló
dzancsi (canci) – üt, ütődik

öged ügei – haszontalan
ukaburiügei – buta
ürgüldzi – állandóan, mindig,
folyamatosan

	arka – hát, hátsó	aru – hát, hátsó
osztánd - aztán, azután	(Felvidék – Csata: osztánd – azután)	
ótó - oltóanyag tejhez.	ojt , olt, ót - tejet megalvaszt. Aludttejet készít enzimes beoltással.	
	uyut – elaltat, (megalvaszt)	
öcs - fiatalabb fiútestvér, öccs , kis fiútestvér.		öcsüken - kicsi, kicsiny
östöke - rövidebb (kb. 40 cm) lapos végű vastagabb bot ekevas tisztításra ; hosszú, vékony bot		östökél - (kb. 100 cm) lapos végű vastagabb bot ekevas tisztításra ; hosszú, vékony bot
állatok nógatására, ösztökélésére.		ö(g)eszüil (öeszüil) -
		östökél, nógat
palás - pallos (<u>széles pengéjű</u> kard)		baliuszu (paliuszu) -
		<u>széles pengéjű</u> kés
pall - üt, ver		balba (palba) – üt, ver
palja össze a tenyerét - tapsol. (összeüti a tenyerét)	Lásd Pall szót	
paraz , poroz - paraszt, buta, tudatlan (földműves ember gúnyneve)		
	pürüz – fogyatékoság, tökéletlenség,	
	hiba, egyenetlenség (faragatlanság)	

CSÁNGÓ

TÖRÖK

MONGOL

		bor (g)adzar (borazar) – parlag, műveletlen (föld)
		ojrát-mongol: bor(g)adzar (borazar) – frissen szántott föld (földművelés)
	paraszt szó tévesen szláv szó.	
parisztol - vízzel meghint.		boroa (poroa) – eső
peneteg - pemete (csomóba kötött bevizezett rongy/ kukorica héj,		mint hamu-és parázsseprő.
		böm (pöm) – csomó
		böen (pöen) – csomós
péndz - pénz (Felvidék – Csata: píz - pénz) A píz, pénz egyik oldalán írás, a másikon fej van.		bicsig - írás, felirat (n – néma)
pergel - pörkölt , húst kicsit pirosra süt.		berile (perile) – pironkodik.
persen – pezsdül		burcsigina (pursigina) – forr
		buzog
pili - pehely. Lásd azonos székely szót.		
pitányos hátú - púpos		buta (puta) – csomó, púp
piyóka - burgonya		bite(g)üü (pitegű) – fedett,
		takart, rejtett
		oki – legjava
pityóka – pit – oka = legjava (a földben van) takarva, rejtve.		
puja - kisgyerek Debrecen, Józsa – puja – kisgyerek.		boyildzsiltu – gyerek fejlődése
		fejlődő gyerek
		szag (szak) – ital maradéka, új
		bor üledéke (sár)
		embürele – szétdőnt, ledönt,
		rombol
rombalék – rendetlenség; morzsa		szaba - bot
sab(oz) - bottal megüt, megcsap	szopa - bot	
sál - csinál, épít	csalis - dolgozik	
sán, sány, csán - dolgozik, csinál		sancsa(g)la – megállás nélkül
		hajszoja magát
sárig haj - sárga, szőke haj sari – sárga, szőke		sira, sari – sárga, szőke
sárlík, sállík – párzára kész tehén hüvelyváladékot, nyálkát folytat.		szalai – méhvéladék
		hüvelyváladék

SASFA - kapufélfa. Az ősi időkben az egyik kapuoszlopra turul (sólyom) faragott alakot tettek.
 Az ősmagyarok totem madara, védő madara. A magyar faj nemzője.
 Székelyeknél bálványfa volt, melyre ló koponyát tettek rontások ellen.
 sebestej – aludttej – összement, összesűrűsödött tej, savanykás tej. **dzabaara** - összesűrűsödik.
 selymékes - semlyékes, zsombékos, vizenyős terület.

szulu – vizes, vizenyős
 makii – hajlat—mélyedés, lapály.

senyved – elrothad

sér, szér - fáj

sikul – siklik, csúszkál

sipar - csupor, agyagbögre

sirit, sirül - fordul, fordít, teker, csavar, sodor

szintara – megromlik,
 tönkremegy
 sirka – fájdalmas seb
 sarkira – nyilallik, fáj
 szugura (szukura) – siklik,
 kicsúszik
 sibar – sár (agyag)
 sziru(g)la - csavar, teker
 (fordít)

CSÁNGÓ

TÖRÖK

MONGOL

sitkó - csikó (zabolátlan kis ló)

siu - sió, vízét elvezető árok.

siütü, szültü, süvültő - furulya, síp, tilinkó

széllel, levegővel működő fújós hangszer
 sokány - csokány Lásd csokány (1) szót.
 sorló, solló - sarló. (Felevidék - Csata – salló = sarló)
 emlékeztető vágószerszám

sar-luu – holdra (hasonlító)
 suad, súvad.- ömlik, omlik, zúdul, esik

suj – betegség

sulyok - nyeles, lapos mosófa, verőfa mosáshoz. Vízhez, mosáshoz van köze.

supákol – bottal elver.

surba - sár

szurzséfejű – kopasz

sutumban - suttyomban, titokban.

dzad - am zatam (**satam**) = csukott száj, zárt, nem nyílvános,
 süldü, südü - fiatal malac, süldő

süllü, - csörlő (kötelet felcsévéző szerkezet.) csé – cső.
 csöllő - csévéző

szu - víz
 szuyu – víz, víz elvezető

csadigügei (**csatikügei**)
 zabolátlan (ugrándozó)

szalkin – szél
 szüile – zihál, fújtat

A hold első negyed fázisára
 sara - hold
 luu - -ra, -re

szadura, szada(g)ana –
 sugárban ömlik
szüidül - károsodás,
 tönkremenetel
 szaldayi (**szajdai**) – legyengül,
 erejét veszti, egészsége
 leromlik

szulak – vizes, vízzel kapcsolatos

szopa – bot

siidemde (**síjtemde**) – üt, sújt
 szaba – bot
 sibar - sár
 szardzsayi – ritkás
dzadarkaiügei – nem nyitott,
 nem nyilvános,
 am – száj, beszéd
titkot megtartó ---titkos
 dzsildurai (**sildurai**) – fiatal,
 süldő
csool(g)a – furat, lyuk (cső)
csorgo – cső

süő - cső	cső	cső
	ujgur: szüini - vízvezeték (cső)	
	török: szuyu burusu - vízvezeték cső (ősi időkben kivájt fatörzsből készült „fa-cső” vezette el a forrásvizet.)	
A cső szó még keletkezhetett a fővós hangszerekkel kapcsolatosan is. Csőszerű hangszerek (síp, furulya, tilinkó) Lásd siütü szót.		
A csév, cséve, csée is cső— a csévélő lyukas tengelye.	dzsuba(g) – csatorna (cső)	
	sob nyírfakéregből síp (cső)	
	szübe – lyuk, nyílás, húgycső	
	sibda – lyukat fúr, vág	
süperke - csiperkegomba. (csoportosan növe gomba)	dzsöblel - csoport	
szacskáló - szecskavágó, sarjúaprító.	Kínai – mongol : ca ’ zi / szadzsa – konyhai <u>reszelő</u> zöldség feldaraboló, aprító, felvágó eszköz.	
száda - dzáj, nyílás	dzada - száj, nyílás, rés, lyuk	
	dzadagai – nyitott	
szádokfa – hársfa - szádolásra való fa. Könnyen faragható a hársfa ezért dugót fargtak belőle (nyílás, lyuk elzárására)		
CSÁNGÓ	TÖRÖK	MONGOL
szakadás - szakadék		dzuuka – szakadék
szakadék - darázs		szigi (sziki) – megszűr
szal - száll, elszáll		szoyila - száll
szálka - kalász szála, szára		szilbi – szár
		szalmayi – szálasodik
szálkim - akácfa, szálfa kiváló szerszámnyél készül belőle. nyél – szár – szál		szalmayi – szál asodik
számlik – szántódik, barázdálódik	kínai – mongol: szang – barázda (szántás)	
szántócska - pacsírta (szántóvető mdara)		
szapu - kézika, véka, kéregedény szepet – kosár		szaba – edény
szaru, szerü - csizma (Ősi időkben szőrből, nemezből készült csizma.)		szorla – szőr
szeb - seb ; szép		szeb - seb
		cseberken (szeberken) – szép
szebess - savanyú (sós, csípős ízű)		dzabatai (szabatai) – sós
		sibe – szúr, csíp
		sibtür – vizelet szag
szekher - szekér (szállító jármű)		dzögegecsi (szökegecsi) – az, ami szállít valamit.
szelha - szálfaerdő, akácerdő Lásd szálkim szót.		
szemlevény - személy	szima - személy	
szentület – napnyugta, sötétedés	szön – fény kialszik, sötétedik	szönö – fény kialszik, sötétedik
SZER - falu határának egy része, ahol a falu teheneit <u>örzik</u> . Állatok nyári szállása .		
Az Őrség vidékén szer-települések voltak. Határőrök szétszórt szálláshelye volt		
		szaurin – szállás, telep; nyáj, falka, ménes, csorda
szigur - szigorúan, feltétlenül, természetesen, szükségesen, biztosan	szigorta – biztosan (feltétlenül)	
	szikinti – szükség	
szigorú - sovány, vékony	sziki - szűk	
szikissza - becéz	csikar (szikar) – csábít, elbolondít	
szili - fából <u>kifaragott</u> (gabona) mérőke.		szeyil – farag, vés
szoba - kályha	szoba – kályha	
szok - sok ; szokott	csak – sok	
szopunba - sopronba , fészkerbe, színbe (fedél alá)		dzsokisz (szokisz) – illő, kellő, megfelelő (szokásos)
		szibe(g)e – fedezék, fedél

szula - méh fullánkja
szulla - lombos ágakból ideiglenesen készített szállás

szulu, szüllü, szele - szőlő

szű - szív

szüü - szövő(szék)

szűő = szövő

kínai – mongol: csuyangbuu (**szujangbú**)
szövet

tág - sovány

tüken – elfogy, lefogy

talabér (1) - ekecsúsztató talp

talabér (2) – szekér hátsó kerekét fékező csúszótalp (lejtőn)

tala - sík, lap

tala – sík, lap

bari – fog, megfog

dolu (tolu) – hám, kéreg,
burok (toll)

talu, tolu – madártoll

támpor - domborúság (tompor)

tombogor – domborodó

CSÁNGÓ

TÖRÖK

MONGOL

tandzsír - tányér

Mongol: dungdzsi (tundzsi) - sík, lapos.

Lásd még tangyír szót

tangyír - tányér

Régi időkben fából faragták ki a tányért , poharat, kupát

töngki - kiváj, kivés, kimélyít

targa – teherhordó eszöz, teherszállító kis kocsi. (vasútállomási targoncák- csomagszállító kocsik)

terge – kocsi, kordé

terebanc, tarabonc --- Lásd darabánca szót.

terü - teher, rakomány, csomag

daru (taru) – teher

tilinka – tilinkó – hosszú fuvola

tul - hosszú

tibeti – mongol: lingbu – fuvola

tul – lingbu = tul – linkbu = tilinkó - hosszú fuvola.

toepik - töp, köp

Szájából levegővel kifújja a nyálkát.

tebcsi(g)ül (töpcsiül) -
elhagyni készlet

tutul – farkas, kutya üvölt. Vihar tutul – zúg.

dautai (tautai) - valamilyen
hangú, zajos, zúgó

udu - idő

uda - idő

udus - odvas, üreges

adayir – odu, üreg

unu – ünő, üsző

inek – ünő

ünö - ünő (nőstény

szarvasmarha – tehén)

urálás - a búza élettörténetét a vetéstől az aratásig elmesélő

mondóka. Óév /újév köszöntő , hejgetés, hurrázás.

Bő termést kívántak az új évben.) Székelyes csángóknál.

urai - hurrá !

urk, urok - hurok

(A hurka szó is ebből ered, hurok formájú)

(g)arika - karika, gyűrű, hurok

urusság – orvosság. (betegségét enyhítő, eredményes szer.

urisi - enyhül

uru(g)szitai (urusztai)

eredményes, sikeres

úti cifra s házi rossz - büszke rátarti

úti - udvar

kínai: ou-t' o - odvar

udvara cifra, de háza rossz. (Üres kalász fenn hordja a fejét) (Fenn az ernyő, nincsen kas.)

urszita - útra letett rontás

ursigla – tartós bajt,

kellemetlenséget okoz.

uzmara - zúzmar

uszun – víz

mara – sziksó

szikes tavak kicsapódott fehér sziksójára hasonlít a zúzmar.

ülő, üllü - ölyv, héja,kánya – ragadozó madár

eliye - kánya

Üllő személynév -- ölyv, héja..

ünep, in nap - ünnep Hagymányt, nevezetes eseményt őrző, felelevenítő nap.

Fontos esemény megemlékezésének hagyománya

ürel - öröl. magot összezúz, szétnyom, apróra rág,

vackor, vackar – vadalma, vadkörte – fanyar, savanyú (vacak)

ündüszün – hagyomány

araa, ariya – **őrlőfog**

badzaakuügei – vacak, nem

megfelelő, rossz

vaj - vagy kötőszó

veya - vagy (kötőszó)

VÉDŐKŐ - gyakran láng formájú, némelykor kerek, nap formájú nagyobb faragott kőtömb, melyet a templomok, temetők házak bejáratához helyeznek el. Védőerőt tulajdonítanak a köveknek. A sötét, gonosz erők ellen való kövek, melyek a fényt elevenítik meg. Egyes vidékeken a sírokon a fejkövet is nap (szív) alakúra faragták, mely az örök világosságot szimbolizálja.

VERES RONGY - vörös rongy (kendő) - rontások ellen

verés - cséplés. gabona verése cséphadaróval. Török: vur - ver

vizslat - figyel, néz, fürkész

izle (vizle) – néz, figyel

üdze (vüze) – néz, figyel, vizsgál

zuvatol - pletykál, megszól A szó a suat, suad, súvad szóból ered.

suvad—ömlik belőle a szó—locsog, pletykál

Lásd suad szót.

zsiradalom - állati zsír

szir(g)aa (zsirá) – faggyút,

háját, zsiradékot kisüt (zsírt készít)

Az etnikai keveredésre utaló események az őshazában:

A honfoglaló magyarok között létezhetett mongol népesség a Dzsungár - medencében.

Az Ulaan-Ude Tudományegyetem professzor asszonyának levele :

Уважаемый SZENA BELA!

Мы очень рады Вашему письму. Да, действительно, в исторической науке есть сведения о том, что современные венгры являются потомками монголоязычной группы джунгары (в переводе на русский язык – левая рука, левая сторона). Нам интересно и то, что в названиях ваших деревень встречаются слова, похожие на бурятские: бурят, обон, батар, барко и др. Еще более удивительно, что 28 % венгров имеют монгольское пятно.

Мы готовы с Вами сотрудничать, помогать в Вашей дальнейшей исследовательской работе, проводить совместные научные экспедиции, конференции, готовить публикации (монографии, учебники, статьи и др.).

Пожалуйста, если можно, напишите нам о себе: где Вы работаете, кем работаете, где живете, кто Вы по специальности, сколько Вам лет, дальнейшие планы работ? Напишите нам адреса Вашей электронной почты, факса.

Наш адрес: 670000, Россия, Республика Бурятия, г. Улан-Удэ, ул. Смолина, 24 А. Бурятский государственный университет, Васильевой Марии Самсоновны.

Электронная почта: ngi@bsu.ru

С уважением, директор Национально-гуманитарного института
Бурятского государственного университета Васильева Мария Самсоновна.

08.03.2008 г.

Tisztelt Széna Béla !

Nagyon megörültünk az Ön levelének. Igen, valóban vannak utalások a történelemtudományban, hogy a magyarság között léteztek mongol nyelvű dzsungar népcsoportok. (orosz nyelvben dzsungar = bal kar, bal oldal). Számunkra érdekes az, hogy (magyar) falvak nevében rátalált olyan szavakra, melyek a burját szavakra (nevekre) hasonlítanak : burját, obon, batar, barko stb. Még csodálatosabb az, hogy a magyarok között 28 % a mongol folt aránya. Előkészítünk Önnek egy együttműködést, mely segíti az Ön későbbi kutatásait , mely kiépít egy rendszeres egyeztetést egy tudományos expedícióban, konferencián való részvételben, előkészít publikációkat. (Monográfiákat, tanulmányokat, statisztikákat az Ön rendelkezésére bocsát.)

Kérem, ha lehet, írja meg magáról : hol dolgozik ? , mivel foglalkozik ? , hol él ? , mi a speciális területe ? , hány éves ? , mik a későbbi tervei ?

Kérem adja meg az e-mail címét is.

Címünk : 670000 Oroszország. Burját Köztársaság. Ulan – Ude.
Burját Állami Tudományegyetem
Vaszilij Maria Szamszonov

e-mail : ngi@bsu.ru

Tisztelettel : Burját Állami Tudományegyetem
Nemzeti Humán Tudományok Intézetének igazgatója

Vaszilij Maria Szamszonov

2008.03.08.

Kara Gurdagva Engtör mongol (történész-nyelvész) levele: (Magyarországon tanult)

„ Dzsungaria nepek ezek nyugati mongolok most ezek is elnek Mongoliaban.

14 -15 században a mongol nép szétoszlott 44 fele.

Nyugati 4 fejedelem alapította Dzsungariát. Ok hadjaratokat indítottak nyugatra elfoglalta mai Kazahstan, Kirgizistan, Uzbekistan, Uygar, Nyugat - Kína, Tebetet. (Tibet)

Nyugati mongolok mongolul beszélnek csak az akcentusa hasonlít a magyarhoz és Altai turkokhoz!

Nyugati mongolokat könnyen lehet megismerni amikor beszélnek mongolul. Ok nem tudnak ejteni h betut. Ok a h betut kh kiejtéssel szolitanak.

Magyar: okor , nyugati mongoloknál: ukher, kozep es keleti mongoloknál: uher.

*(ökör / ükher / üher.)

Magyar kan , nyugati mongol: khan közep és keleti mongol: han.
* (kán / khan / han)

Nyugati mongolok között sok olyan Altai Turk eredetű népek vannak.

Mert 7. században az Altai Turkok (kek népek) birodalmat alapítottak a mai Mongólia területén. Akkoriban a mongol törzsek nem voltak erősek. Csak Tatar törzsek kezdtek erősödni keleten. „

Udvozlettel: Turuu

Ulaanbaatar. 2022. 01. 11.

A magyarokhoz csatlakozott besenyő népesség mongol népesség volt.

A mongol történész neve: 3 névből áll. **Kara Gurdaghva Engtör**. Hajdanán a magyaroknál is megszokott volt. Ma már nem divat. A székelyek még őrzik a családnév/ apa keresztnéve / fiú keresztnéve összetételt: **Kolumbán Attila Hunor**.

A mongoloknál a dátumozás sorrendje ugyanaz, mint a magyaroknál. (Szűhbatar szobor talapzat dátumozása. Ulanbátor. 2010. Mongolokkal való levelezések dátumozása)

Látható, hogy egyszer a türk népek hódították meg az ősi mongolokat, másszor meg az ősi mongol népek hódították meg az altaji türk népeket. Mi következhet ebből : a nyelvi és etnikai keveredés, egymásra hatás mindkét esetben. Ez a kevert nyelv a magyar nyelv eredménye. A keveredés valószínű már a hunok idejében elkezdődött.

Embertani kutatásaim:

Felkeltette a kíváncsiságomat a mongolság jelenlétére utaló sok adat. Ezért 2 év alatt bejártam a Kárpát-medencét.

Közel 15 000 fényképet készítettem, magyar, székely, csángó emberekről. A meglepő, 1100 évvel a honfoglalás után még sok pregnáns mongolid típusú embert találtam.

Tovább kutatva azt az eredményt találtam, hogy a mongol folt előfordulási aránya magyar csecsemők között kb. 23 %, a székely csecsemők között 65 %. Ez meglepő.

(Pécs Szülészeti Klinika- szülésznő éves adatai. 2002. Haszmann Pál kutatásai 2014)

Közben a következő kutatási anyagokat találtam, melyek szintén a mongolság jelenlétére utalnak:

Béres Judit kutató egyik cikkében írja: „ A finn-magyar kormányközi együttműködésben 1974 és 1977 között 16 ma élő eurázsiai népcsoportban végeztek genetikai vizsgálatot. Ezekből az derül ki, hogy genetikailag nem vagyunk rokonai a finneknek. „

„A vércsoport antropológiai vizsgálatok azt állapították meg, hogy a magyarok között előforduló B vércsoport a mongolokra jellemző. Sokat mond az a tény, hogy Árpád vezér magyarjainál a belső-ázsiai eredetre utaló vércsoportokat mutattak ki.”

Egy másik eljárás a genetikai –marker vizsgálat (jelző-gén), melyet a japán Matsumoto professzor dolgozott ki. „

„ A magyarság között végzett kutatások azt mutatják, hogy a magyar népben északi mongolid, déli mongolid és europid jelleg található meg.” (türk, uygur) (Internet)

A mongolokra jellemző B vércsoport a magyarság között 1100 év után még mindig 22- 30 % -ban található meg ! Ez harmonizál a mongol folt előfordulási arányával. Mongoloknál a 0 vércsoport is előfordul. Magyarországon ennek aránya: 28 %.

A 18 évnyi kutatásom azt mutatja, hogy a magyarság között döntő részben europid típusú türk /uygur népesség, továbbá (dzsungár-mongol lehetett együtt honfoglaláskor.

A mongolság jelentését igazolják azok a külföldi egyházi-és világi méltóságok, utazók – a visszaemlékezéseikben – akik Magyarországon jártak.

Ottó freisingeni püspök az 1100-as években, Bertrandon de la Brocquiere 1433-ban, Montagu(t) Mária 1717-ben, Beudant francia mineralógus 1818-ban, Edwards és Diefenbach 1829-ben, Hans Normann és Franz Müller 1833-ban, Hervé 1887-ben, Gobineau francia gróf 1890 – ben.
Ők azt írják visszaemlékezéseikben, hogy „sok mongol arcot látni a magyarok között.”

(Bartucz Lajos: A magyar ember. 1938.)

Ligeti Lajos a „*Magyarok őstörténete*” c. munkájában azt írja, hogy „a honfoglalók két törzse belső-ázsiai eredetű. Vezető rétegük (népességük is) pregnáns mongol arcvonású volt.”

(Ligeti Lajos: A magyarság őstörténete.)

Luschan antropológus a magyarsággal kapcsolatos vizsgálataiban azt írja: „Olyan jelenségeket találtam, melyek Belső-és Kelet-Ázsiával való régi összefüggésekre utalnak, aminők a kelet-ázsiai arcok gyakori előfordulása, a kettéosztott járomcsont, a szemöldök konvergenciája és a mongol foltnak viszonylagos gyakorisága.”

(Bartucz Lajos: A magyar ember. 1938.)

Kollmann vizsgálatai azt mutatták, hogy :

„ Nagykanizsa vidékén, a Balaton környékén, Budapesten és környékén észrevette a mongoloid bélyegeket előfordulását.” „Ezekben ő belső-ázsiai nyomokat látott „
A 12. században hazánkban járt utazók egyértelmű megjegyzéseket tettek a „ mongolos arcokra”.
„ Joggal arra következtethetünk, hogy voltak a magyar honfoglalók között olyan keleti mongoloid típusoknak, akiket a nyugati emberek furcsának tartott.”

(Bartucz Lajos: A magyar ember. 1938.)

Beudant híres francia mineralógus 1818-ban, továbbá **Edwards**

1929-ben azt írják – Magyarország legeldugottabb vidékein is járva, - hogy „ meglehetősen sok kerek fejet, alacsony, futó homlokot, ferde vágású szemeket, felemelkedő külső szöglettel, rövid lapos orrot, vastag kiálló ajkakot, lapos nyakszirtet, gyengén fejlett szakállat, alacsony termetet lehet látni a magyarok között.”

(Bartucz Lajos: A magyar ember. 1938.)

Fr.Müller etnográfus szerint „a magyarság rasszkeveredés útján jött létre. A mongol rasszhoz tartozó egyik ugor törzzsel való keveredésből.”

Erre utalhat az a tény, hogy finnugor szavaink 50% -a megtalálható a mongol nyelvben.

(Bartucz Lajos: A magyar ember. 1938.)

Paul Topinard francia antropológus szerint : „A magyarok rasszbelileg a mongol irányba sorolhatók.”

Stratz osztrák antropológus szerint: „A legtöbb mongol vért természetesen a magyarságban találni.”

(Bartucz Lajos: A magyar ember. 1938.)

E.Fischer (1923) „A magyarok, mint mongol törzs vonultak be a Kárpát-medencébe), keveredtek a közép-európai lakossággal, akkor is, ha újból fellépnek a régi típusok.” (ez vitatható)

(Bartucz Lajos: A magyar ember. 1938.)

Saller szerint : „Magyarország rassztörténelmében legnevezetesebb jelenségnek a mongol bekeveredést tartja.

A mongolokhoz közel álló alakok legelőször a hunokkal jelentek meg itt, azután az avarokkal s végül a magyarokkal.” Akik ugyanabban a közegben nap, mint nap látják egymást, azoknak nincs összevetési alapjuk az arctípust illetően. „ A magyarság nem európai rasszelemeit a külföld hamarabb felismerte és határozottan körvonalazta, mint mi magunk. (Bartucz Lajos: A magyar ember. 1938.)

A külföld jobban, gyakrabban, és főleg mélyrehatóbban érdeklődött a „magyar típus” kérdése iránt, mint mi magyarok

Úgy vélem mindez igaz lehetett, mert a honfoglaló magyarok a határok őrzésével a székelyeket, besenyőket, kunokat bízták meg. A besenyők pregnáns mongolid arcvonású nép volt (A mai mongol szakértők szerint a besenyő és avar nép mongol nép volt)

A kunok között is sok mongolid arctípusú személyt lehetett látni. A besenyőknek ispánsága volt Tolna megyében. Ott sok pregnáns arcvonású személyt fotóztam kutatásaim során.

Dr. Raskó István genetikus professzor szerint a „*Magyarországon az utóbbi időkben feltárt hun sírok csontletei antropológiai, genetikai rokonságot mutatnak a mongolsággal. (hasonló következtetésre jutottak a mongolok és kínaiak a Dél-Mongóliában feltárt hun sírok csontleteivel kapcsolatban!)* „
(Internet)

Csajághy György pécsi zenekutató szerint a „*magyar népzene többek között a burját-mongol népzeneire hasonlít.*„ A nyújtott és az éles ritmusok, valamint a szinkópia, mint ritmikai elemek igen gyakoriak a türk, és egyes mongol népek dalaiban.”

(Csajághy György: A magyar népzene bölcsője: Kelet.)

Du Yaxiong kínai zenekutató a következőket írja 1982-ben:

„ A Hesi-Corridornál (Kanszu Tartományban) élő yugur kisebbségnél végzett kutatásaimat a következőkben összegezhetném: a yugurok és magyarok népdalai között sok a közös vonás. Nem csak pentaton, hanem ereszkedő dallamú, hangsúlytalanul végződő, kvintváltós mindkettő. Azonosak a visszatérő dallamok zenei komponálása is.”

A „beli, belii „ – aludj szó megtalálható a yugar, csángó, népnél.

Du Yaxiong kínai zenekutató szerint előfordul e szó Mongóliában is.

A gardon húros zeneszerszám a mongoloknál is megtalálható.

E kutató szerint „a ma ismert négysoros népdalok kezdeti formája a kutatások szerint ugyanaz lehetett, mint amit az ázsiai területeken még őriznek, két egymásra rímelő sor, avagy a négy sor keresztrímes formája”. Sokévi kutatásának eredményeként állapította meg, „ hogy a hanok egyes dalaikban ugyan alkalmazzák a fenti rendszert, ám csak azon népek őrzik népzenejükből, amelyek a Bajkál, a Külső - Bajkál, a Mongol-fennsík mentéről származnak és a Kárpát-medence magyarjai.”

(Kína, az ujugur és jugur zenéről. Du Yaxiong kutatásai- Internet.)

A (lábon álló) hegedűt a honfoglaló magyarok hozták Ázsiából Európába.

Ezeket az eredményeket erősítik meg **Juhász Zoltán zenekutató** munkái is.

A cimbalom és a lófejes hegedű (mori húr) kínai zeneszerszámként került az ujugurokhoz és a mongolokhoz. (Katuu Balchig – mongol néprajzkutató)

Gyermekkoromban, az 1950-es években Márok községben tartott lakodalomban a zenészeknél még láttam lófejes hegedűt.(európai hegedű - faragott lófej figurával)

A csángók énekes körtánca (hora) nagyon hasonlít a

burját-mongolok körtáncára (yohor). (Kínában e táncnak 25 változata van).

Burját-mongol szavaink: kabar, huszár.

Mongóliában a dátumozás sorrendje azonos a magyarokéval.

Munkámról megjelent cikkekre **Dr. Vadász Dénes** orvos így reagált:

„ Az Ön által írottakhoz fűzném, hogy magam gyakorló orvosként itt a nyugati végeken (valaha gyepű volt, akárcsak Székelyföld) gyakran láttam csecsemőknél, kisgyerekeknél a mongol foltot – és még gyakrabban – a szemeken az un. mongol – redőt. Ez a belső szemzugban jelenik meg egy kifejezett bőrlemez formájában, amely fedi a könnypontot és az arcnak – legalább is gyermekkorban – kifejezetten mongolos megjelenést ad. A Japán Tudományos Akadémia az 1960-70 – es években genetikai- marker vizsgálatokat végzett itt a nyugati megyékben és Székelyföldön. A népesség 60 % - ában kimutatták az ázsiai származást.” (2007. év)

Úgy vélem, hogy a felsorolt megfigyelések nem a magyarságot írják le, hanem az őshazájukban hozzájuk csatlakozott mongol nyelvű népességet, a Kárpát-medencében maradt avar (mongol) népet, a székelységet, a besenyőket (mongol népesség), és a kunokat (30 % mongolid nép).

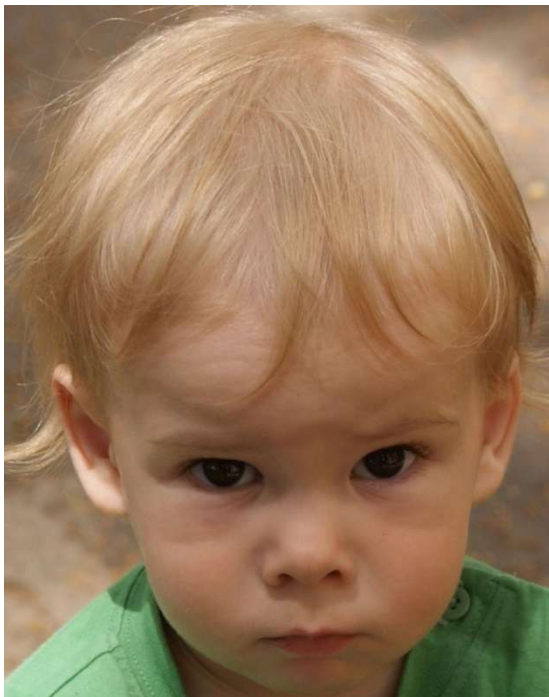
A magyarság inkább europid típus (türk) lehetett enyhén ferde vágású szemréssel.

Magyarvalkó. Kalotaszeg vidéke. Erdély. 1894.
Családi fotó másolta

Mongol lány. Ulanbatar 2010.
Összehasonlító kép. Fotó: Széna Béla

B vércsoportú, mongol szemredővel, mongol folttal született székely kisfiú. 2008. (hajszíne később sötét lett.)

Mongol folt magyar csecsemőnél far és csípő tájékon. Őrség. 2018.

Fotózás szülői engedéllyel történt mindkét esetben.

A finnugor elmélet szőnyeg alá söpörte ezt a magyarok, székelyek között előforduló genetikai jegyet. Hivatalosan ilyen nincs. Mondják, más népeknel is előfordul. Igaz, de a színárnyalat a magyar, székely és mongol csecsemőknél megegyezik.

A magyarság keveredése a Kárpát- medencében élt más etnikumokkal a honfoglalás utáni évszázadokban:

1. alán – kabar	ó-iráni népesség.
2. aszlár	Alán -iráni népesség. Alán-kabar néven szerepelnek a régi írásokban. 5 -6 falunyi népesség.
3. avarok	Kárpát-medencében maradt kisszámú avar népesség. Várkony , Avar nevű falvakban. (mongol népesség volt.)
4. bercel népesség	1 törzs. Bercel nevű falu.
5. besenyők	főleg Tolna megyében. Ott ispánságuk is volt. Mongol népesség.
6. böszörmények	- mohamedán kereskedő népesség. Bihar megyében. Baranyában Csabagáta faluban is.
7. cigány	- észak – indiai nomád népesség ----- az 1400-as évektől.
8. fekete - magyarok	- honfoglalókkal érkező kisszámú cigány népesség --- kardkovácsok Barkan, Nána, Paztuh, Hindi, India, Szaporca, nevű falvakban nemes jobbágyok voltak (szabad jobbágy)
9. germánok	szász bányászok, kézművesek
10. jászok	yazuga - ó-iráni törzs
11. kálizok	- mohamedán bolgár – zsidó kereskedő nép
12. kazár –kabar	5 -6 falunyi örmény – zsidó kereskedő népesség.
13. kun – kabar	kun szó azonos a hun szóval, mely embert (népet) jelent. kun név előtagja pl. kipcsák, kien ...
Magukat kuman néven nevezték. (30 % mongolid típus volt)
14. magyar – kabar	(Baran, Örs, Varsány/ Vossiyan/ Ossiyan törzsek)
15. mongolok	tatárjárás után. pl. Tatros nevű falvak Csángóföldön, Bátor, Bathyan , Dengiz nevű falvak.
16. nándor	bolgár népesség
17. nyögérek	kun- tatár 1 -2 falunyi népesség .
18. palócok	- kun népesség ? A palócok magukat kun eredetűnek tartják.
19. székelyek	- egyes nézetek szerint ők lehettek a magyar-kabar népesség.
magyar – kabar 3 törzs = székelyföld 3 közigazgatási egysége ?
20. úz népesség	
21. zsidók	- kereskedők (zsidó kereskedőket azért szerették, mert azonnal fizettek.)

A felsorolt népesség egy részét határ-, vár-, hombárőrzéssel bízták meg a magyarok. Az ország közepén hombárőrzés volt a feladatuk. Többségük asszimilálódott a magyarságba .

(*Településnevek Wikipédia,*)

(*Győrfi György: Az Árpád –kori Magyarország történelmi földrajza*)

(*Csánky Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában.*)

(E három munkában található korai írásos emlékekben feljegyzett etnikumok.)

A magyarokat mindig úgy jellemezték a szomszédai, hogy széthúzó, egymással acsarkodó nép. Ez felületes , félrevezető vélemény. A hét magyar vezér a vérszerződéssel az összefogást, összetartást fogadta meg. Azonban Kárpát-medencében élt kun, besenyű, székely, palóc , cigány és más etnikumok sokszor nem voltak egy akaraton a magyarokkal. A külföldiek őket is magyarnak minősítették. Innen ragadt a magyarokra, hogy széthúzó nép.

Néprajzi párhuzamok:

Mecsek hegység. Lófej forrás.

Szőlőben, szőlőkaróra helyezett ló koponya rontások ellen, a termést védelmére. Cserszegtomaj. Veszprém megye. 1890.

Forrást, a rontó szellemektől védő ló koponya. Az ősmagyarok legelőkre is ló koponyát tettek póznára, mely védte a jószágot a rontó szellemektől. Ló koponyát – póznára tettek a szőlő terület közepében, pásztorszállás elé, majd később a házhoz, a kapuoszlopra. (Székely kapu része volt a „bálványfa”.

A rontó szellemektől ló koponyával védték a jószágot, patakot, kutat, forrást a legelőn.

1800-as évekig.

Flvidéken a régi időben a ló koponyát tettek a baba fürdővizébe majd abban fürösztötték meg a csecsemőt. Ez megvédte a rontásoktól, betegségektől.

Pásztor szállás - az állatokat a rontó szellemektől védő - ló koponyával. 1800-as évek Tolna megyében.

Ősi székely kapu bálványfával. Az oszlopon ló koponya, (néha farkas koponya) , védte a háznépét és a jószágot a rontó szellemektől.

A farkas az ősi ujgurok , mongolok, székelyek totemállata volt.

Az ősi uygurok, székelyek, mongolok **választott színe a kék volt**. A székelyek még őrzik a kék jurták emlékét kék színű házaikon. pl. Máréfalva faluban. A köznép jurtái világoskék, az előjáróké sötét kék színűek voltak. (Idős székelyek elbeszélései Máréfalván 1975.)

Az ősi uygurok, mongolok **totemállata a farkas volt**. A székelyeké is.

(Farkaslaka – székely információ 1975)

A magyarok totemállata a (kerecsen)sólyom volt. SZB480609CSAT.

Az ősi uygurok, mongolok, székelyek, magyarok, észak-indiaiak **gyász színe a fehér volt**.

HUNOK LESZÁRMAZOTTAI - E A SZÉKELYEK ?

A székely szó ősi alakjai: szakoly, szakály, szikily.

A mongol nyelvben a szakiul szó őrt, őrzőt jelent. E szót ma székely névként használjuk. **A székely szó nem népet, hanem foglalkozást jelöl**. Korabeli határaink őrzői voltak. **Török: szikiyönetim = katonai ellenőrzés**. A székelyek jelenlétére utalnak az egykori országhatár mentén lévő Eszék, Siklós, Szeged, Székely, Székhely , Bátaszék (erős, megerősített őrhely), Dunaszekcső(vízparti őrhely), Szekszárd , Magyarszék nevű települések. A határőrző székely íjászok jelenlétét őrzik a Baranya megyében lévő Nagyváty és Székelynagyfalva. Zalalövő, Lövő , Sopron Lővérek városrésze, Őrség. A székely határőrök jelenlétére utalnak a Székely nevű falvak egykori Felvidéken és Kárpátalján. A mongol szakiyan szó őrséget (őrhelyet) jelent. A Lövő névben a vér szótag a mongol bayiri (vairi) = szállás, település, hely, elhelyezésjelentésű. Lő –vér = lövők települése.(íjász határőrök szálláshelye). A Szakál, Szakály település-és családnév egykori székely falvak, székely határőrök emlékét őrzik. **SZÉKELY = HATÁRŐR - KATONANÉP** .Jellegzetes székely családnév az Ömböli. Egy-egy esetben a „marha”

Egyes feltételezések szerint honfoglaló magyarsághoz „csatlakozott” három „ magyar-kabar ” törzs népességet értik a székely népességen. A mai orosz és mongol történészek szerint mongol népesség csatlakozott a magyarokhoz a Dzsungár- medencében. (talán székelyek, talán a besenyők ??)

A kabar szó tudjuk összefoglaló név, nem egy népet jelöl. A mongol nyelvben a **baruun kabar** szó jelentése: nyugati, jobboldali szomszéd. A kabar megjelölés írásos emlékeinkben a következő formákban található meg: alán- kabar, kun – kabar, kazár – kabar, magyar – kabar. Az is vitatott, hogy út közben csatlakoztak-e a magyarsághoz, vagy a Kárpát-medence keleti térségében éltek.

A három magyar- kabar törzs: Baran, Örs, Varsány (Arsiyan - Arslan). A székelyek három közigazgatási egysége: Csík, Háromszék, Udvarhely. Van-e összefüggés a magyar- kabarokkal? Ki tudja?

A székelyek Csaba hun királyfi népe leszármazottainak tartják magukat. A szájhagyomány által őrzött eredet ismeretükhöz erősen ragaszkodnak. Erről tanúskodik két idős székely megnyilatkozása 1975-ből Szejkefürdőről: „Ne Magyarországról, íróasztal mögül mondják meg nekünk, hogy milyen nép a székely és hogy honnan jöttünk. Mi ezer év óta tudjuk, hogy őseink Mongólia területéről jöttek, a hunok maradéka vagyunk, ősi határőr nép. Jegyezzék meg, hogy a székely „szarta /szülte” a magyart! „Van-e jogunk kétségbe vonni azt, amit évszázadokon át őriznek apáról –fiúra? Ők úgy tartják, hogy a magyarok előtt ők már itt voltak. Tamási Áron síremlékén mongolos arcfigurákkal emlékeznek meg ázsiai őseikről.

Egy-egy enyésző székely kapun, ház oromdíszén, csángó ház oromdíszén még megtaláljuk az egymással szemben ágaskodó sárkány alakokat!

A székely szavak 65 %-a mongol szó, köztük néhány belső-mongol, kínai, tibeti, indiai eredetű szó. A székely kapu hagyományát is a letelepedett kínaiaktól vették át a sárkány alakokkal együtt. A székelyek szimbóluma a nap és a hold, az ősi hun/mongol nap-és holdimádó vallás jelképe, melynek a székelyekből kiszakadt csángók a mai napig gyakorolják. A Csíksomlyói Búcsú másnap hajnalán imádkoznak a felkelő naphoz.. Onnan tudom, hogy egyszer én is felmentem velük ezért a hegyre. Babba Mária alakjában a napba öltözött istennőt tisztelik..

A hold és nap a mongol címer része is. A mongoloknál a nap a nőt, a hold a férfit szimbolizálja. A székelyek kék házai, Kokot, Kukutyin nevű egykori településük Belső-Mongólia fővárosának nevét idézi. Kökekota – Köke Kota - Kokot – Hohhot = Kék város – Kék jurták. Kurál = esik az eső szavuk is belső-mongol szó. Kukunur – egy járás neve Belső-Mongóliában. Kukunur falu Székelyföldön.

A mongolok magukat kék mongoloknak vallják. Belső-Ázsiában minden népnek volt választott színe az öt fő szín közül. Az égtájak is öt fő irányt jelöltek. (az 5. a felfelé irány volt.) SZB480609CSAT.

A székely zuan szó a téglatest formára faragott kőszótömböt jelöli. A zuan (tégla formájú kőszótömb) volt a kőszó adózási egysége. A sóbányászat a székelyek előjoga volt, amíg Mária Terézia el nem vette tőlük. A zön szó a mongol nyelvben téglát jelent, mely a kínai zuan – tégla szóból ered!

A székely nádméz szó cukrot jelent, mely Indiából került hozzájuk az óhazában. Cukrot az indiaiak már i.e.IV. században állítottak elő a Gangesz völgyében. A rabonban székely szó jelentése: ősi hun (székely) táltos. A szó a tibeti lhamba – tudós láma, pap szóból származik. A székelyek nyelvében meglévő (ősi) közelmúlt idő kifejezője az „ira” szó. A mongol nyelvben az ire = jön. Más (latin)népeknél is a jön szóval fejezik ki a közelmúlt cselekvéseit. Az ó-mongol nyelv vizsgálata eldöntené a vitát.

A székely csecsemők között előforduló mongolfolt aránya 2005. évben 62 % !

(Egykor Magyarország nyugati határainál (Őrség) dolgozó orvos a következőket írja 2007-ben: „Az Ön által írottakhoz fűzném, hogy magam gyakorló orvosként itt a nyugati végeken (valaha gyeplő volt, (akárcsak Székelyföld) gyakran láttam csecsemőknél, kisgyerekeknél a mongolfoltot és -még gyakrabban - a szemeken az u.n. mongol-redőt. Ez a belső szemzugban jelenik meg egy kifejezett bőrlemez formájában, amely fedi a könnypontot és az arcnak - legalábbis gyermekkorban – kifejezetten mongolos megjelenést ad. A japán genetológusok az 1960-70-es években vizsgálatot végeztek nyugat-dunántúli megyékben és Székelyföldön és a gén – marker vizsgálatok 60%-ban mutatták ki az ázsiai jegyeket a népességben! „A Habsburgok idején természetesen a finnugor elmélet minden mást elsöpört. A mongolfolt esetében gyakran hallani olyan ellenvetéseket, miszerint ez más népeknél is előfordul. Valóban, de más-más színárnyalatban. A mongol, magyar, székely csecsemőknél ez a folt azonos színű. A székelyek korabeli határaink 65 %-át őrizték. (többi részét

besenyők, kunok, alánok, avarok, oroszok.) A székelyek nyelve eltért a magyarokétól. A kezdeti időkre utalhat a következő székely szólás is : „ Kitörök a székely nyelve, amikor magyarul kell hogy beszéljen.” (Lásd Sántha Attila: Székely-magyar szótárát)Egyes nézetek szerint a székelyek ősei a fehér hunok – uygur népesség lehetett. (ó-türk). Déli hunok. Mások szerint ómongol népesség.**A mongol nyelvben a szakiul szó őr, őrzőt jelent.** E szót ma székely névként használjuk. **A székely szó nem népet, hanem foglalkozást jelöl.** Korabeli határaink őrzői voltak. **Török: szikiyönetim = katonai ellenőrzés.** A székelyek jelenlétére utalnak az egykori országhatár mentén lévő Eszék, Siklós, Szeged, Székely, Székelyhely, Bátaszék (erős, megerősített őrhely), Dunaszekcső(vízparti őrhely), Szekszárd, Magyarszék nevű települések. A határőr székely íjászok jelenlétét őrzik a Baranya megyében lévő Nagyváty és Székelynagyfal. Zalalövő, Lövő, Sopron Lővérek városrésze, Őrség. A székely határőrök jelenlétére utalnak a Székely nevű falvak egykori Felvidéken és Kárpátalján. A mongol **szakiyan** szó őrseget (őrhelyet) jelent. A Lövő névben a vér szótag a mongol bayiri (vairi) = szállás, település, hely, elhelyezésjelentésű. Lő –vér = lövők települése.(íjász határőrök szálláshelye). A Szakál, Szakály település-és családnevek egykori székely falvak, székely határőrök emlékét őrzik.

SZÉKELY = HATÁRŐR - KATONANÉP .Jellegzetes székely családnév az Ömböli. Egy-egy esetben a „marha” Ömböli formában is megőrződött a név. A hidas Ömböli székely családok szerint azt jelentette, hogy a „gazdag” Ömböliek. A mongol nyelvben az umbaul szó jelentése : dúskál valamiben.Idős székelyektől gyakran hallottam, hogy: „ Ha maguk nem lettek volna, mi sem lettünk volna, de ha mi nem lettünk volna, maguk sem lettek volna ! „ Ezzel a székelység évszázadokon át való áldozatos határőr szerepére utaltak. A székelyek totemállata a farkas volt, akárcsak az ősi uyguroké és ősi mongoloké.

Néhány székely szó eredete:

székely: kurál = esik az eső.
székely: kilim = színes szőnyeg
székely: bélükken = betoppan
székely: ária = szérűskert, udvar hátsó része
székely : faszuly / paszuly = bab
székely: csobán = pásztor
székely: sarang = növény hajtása

belső-mongol: kur = eső
török: kilim = szőnyeg
mongol: lügki = toppan, dobban
mongol-török = aru = hátsó rész
török: faszulye = bab
török: csoban = pásztor
mongol: sirenggi = sarjerdő, cserjés

Székely íjász határőr. (lövő)

székely határőr katona

Tamási Áron síremléke. Az emlékmű jobb oldalán széles járomcsontú, keskeny szemrésű ázsiai arcokat láthatunk. Fent a nap és hold jelképe látható. Ősi hun/mongol/ székely nap- és holdimádó vallás jelképei.

Úgy vélem, hogy a hunok kiinduló magva egy ősi mongol népesség lehetett. Mad-Toun, Mado-Tun i.e. 207 – 174 alapította meg a hun birodalmat. A mai mongolok ettől a dátumtól számítják államiségüket. Ez a távol-keleti hun birodalom később több népet leigázott, többek között a törköket is. Ez a két népesség adhatta a hunok fő gerincét. Írásos emlék ezekből az időkből kevés maradt fent, csak a szájhagyomány útján megőrzött adatok. Ezeket a mongolok tényként kezelik. A mai mongol 10 -12 éves gyerekek 12 generációig fel tudják sorolni elődeiket. Ezt senki nem vonja kétségbe, mert a szájhagyomány útján őrzött tudásnak, szónak még van hitele, becsülete.

A székelyek szájhagyomány útján őrzik hun eredetüket. Ők Csaba hun királyfi és Attila leszármazottainak tartják magukat. A ma embere kétkedve fogadja, mert nincs rá írásos bizonyíték.

Ha írásos bizonyíték nincs is a székelyek hun eredetére vonatkozóan, de vannak közvetett bizonyítékok, melyeket mozaikként ki kell rakni és összeáll a teljes kép.

Székelyföldön, Szejkefürdőn járva, idős székelyekkel beszélgetve az egyikük így szólt:
„Ne Magyarországról, íróasztal mögül mondják meg, hogy milyen nép a székely és honnan származik. Mi apáinktól tudjuk, hogy Csaba hun királyfi megmaradt népe vagyunk. „
Amikor megkérdeztem tőle, hogy hol van ez leírva, azt válaszolta:
„Ma a hit és bizalom nélküli világban csak annak hisznek, ami le van írva. Ne vegyék Isten káromlásának: bezzeg, amit az evangélisták 200 évvel Krisztus halála után leírtak Krisztus beszédeiről, tetteiről azt vakon elhisszük. Mi alapján írták le, talán a szájhagyományt írhatták le? „

A székelyek ázsiai hun eredetére több jel is utal, amiket lassan elfeledünk. Ezeket bizonyítékként is elfogadhatunk. Ezeket csokorba kötve bemutatom.

Ha figyelmesen átolvassuk a székely településneveket, akkor az írásos emlékek között sok utalást találunk hun várra, földvára !

1. A mai mongolok még tartják az ősi hármastagozódású személynevet.

Családnév	apa keresztnéve	gyerek keresztnéve.
Kara	Gurdaghva	Enghtör
Batdzalman	Dzengundzav	Bataar

A székelyek is őrzik még ezt a formát:

Kolumbán	Attila	Hunor
Küncsey	Réka	Emese

(Az 1950-es évekig még a magyaroknál is hagyománya volt ennek..)

Ősi székely személynevek: (ezek többsége hun személynév):

Attila, Hunor, Kolumbán, Olibán, Kocsobán, Arukán, Hederuh (Roha), Kukubáj, Kancsag, Karakoly, Ilur, Cina/Cene, Hajabán, Bléda, Ömböly, Dzömböly, Batta, Halimbán, Ruga, Keve, Kadocsa, Ugocsa, Moritun, Küncsey, Csongua, Dengiz, Gorda, Magor, Tuta, Tutó (Tudun / Tüdün hun törzs volt ; avar kán)

Az ősi hun népesség nap- és holdimádó nép volt.

A székelyekből kiszakadt csángók még napjainkban is felmennek hajnalban a csíksomlyói hegyre és imádkoznak a felkelő naphoz. Néhányan közülük a feljövő holdhoz is imádkoznak. Onnan tudom, hogy én is felmentem velük a hegyre a Csíksomlyói Búcsú másnapján. Ennek hagyományát őrzi a székely zászlón és a székely kapun a nap és hold motívuma. A mongol zászlón is megtaláljuk a nap és hold rajzát.

Mongólia zászlója a nap és hold rajzával

Székely zászló a nap és hold rajzával.

A csángók a mai napi megőrizték ősi pogány vallásukat, hitvilágukat a Nap és Hold imádást..

A Babba Mária (Szűz Mária, Boldogasszony) eredetéről is vita van. Úgy vélem az alábbi lehetőségek jöhetnek szóba: ojrát-mongol baba(g)ar szó jelentése: asszony. Babba Mária = Mária asszony. A másik lehetőség: a mongol bumba szó (buba – baba), melynek jelentése: apáca, szent fogadalmú nő, szent életű szűz Babba Mária = (Szent) Szűz Mária. Babba Mária a Napba öltözött asszony. Napistennő.

A „babba, baba” szó a szent, isteni szóval való kapcsolatára utalhat a „rázza a bába a kozsókját = rázza az Isten a bárányát „ = havazik - szólás is. A babba szó = szép jelentésű, Csikmadaras 1890. évből való feljegyzés szerint. Az ősi mongoloknál és hunoknál a nap a nőt, a hold a férfit szimbolizálja. A csángók ősi időktől fogva kelet felé fordulva imádkoznak reggel a feljövő naphoz. Este pedig a feljövő holdhoz ősi pogány hitük szerint. A feljövő napnál gyóntak. Egy 1930-as adatgyűjtő úton idős csángó embereket kérdeztek erről. „Nap felé fordul-e amikor imádkozik ? Arra éimádkoznak a legtöbb. Nem ke sálni támplom”.

(Nem kell templomokat csinálni, anélkül is tudunk imádkozni.)

A Babba Mária a pogány időkben a Napistennőt testesítette meg. Még az 1990-es években idősebb csángók azt vallották, hogy a Babba Máriáról tilos beszélni. Az okát nem tudják. Minden bizonnyal a kereszténység felvétele után már nem volt szabad a pogány istenekről beszélni. A két pogány istenség helyébe a keresztény Babba Mária lépett, vele átmentették az ősi istenséget, hitvilágot. Még napjainkban is (2007.év) a csángók a csíksomlyói búcsú másnapján hajnalban felmennek a hegyre és a felkelő napnál imádkoznak, gyónnak ! A nap sugaraiban Babba Máriát látják, a sugarakból olvassák ki a jövőndőt.

(A napimádás sok ókori népnél megtalálható. Pl.egyiptomi, azték, sumér). Az inkák leszármazottai még napjainkban is megmásszák hajnalban az Andok havas csúcsait, hogy a felkelő naphoz imádkozhassanak őseik vallása szerint! Ezt teszik a japánok a Fudzsi hegy megmászásával is. Manapság azt tapasztaljuk, mintha szégyellenék ezt az ősi pogány szokást és próbálják félremagyarázni értelmét. Ezt nem szabad ! Kincs ez az ősi hagyomány ebben a pogány világban !

A székely kapu hagyománya. A székelyek úgy tartják, hogy hun őseik a kínaiak szomszédságában élhettek, onnan hozták ennek hagyományát.

Erdély. Magyarándrásfalva . 2011. 04. 02. Fotó: Széna Béla

Kakasdi Tájház bejárata. Magyarország.
Tolna megye. 2010.

Székely lakosság „bejárata”. Fotó: Széna Béla

Hármas bejáratú székely kapu. Ázsiai (kínai) hagyományt őriz.
A székelyek ősei a déli hunok (fehér hunok) a kínaiak szomszédságában élhettek.
Kanszu tartományban (Hansu, Honsu) ?

**Hármas bejáratú kínai díszkapu. Császári díszkapu.
Középső- főbejáraton a császár, az oldalsó bejáratokon
az alattvalók haladhattak át.**

**Hármas bejáratú díszkapu. Mongólia – Ulánbátor 2010. Fotó: Széna Béla
Középen a császár, kán, főpap, oldalsó kisebb ajtókon a köznép közlekedett. Kínai eredetű kapu.**

Ősi székely kapu. Bal felső sarokban a Nap, a jobb felső sarokban a Hold motívummal. 2016.
A kapu valószínű kínai eredetű, a motívumok ujgur, mongol motívumok lehetnek. Fotó: Széna Béla

Genetika—mongol folt.

Székely ismerőseim által gyűjtött adatok szerint a székely csecsemők között 62 %-ban fordul elő a mongol folt genetikai jegy. (évszázadok után !)

Sokan azzal érvelnek, hogy a mongol folt más népeknél is előfordul. Igen, DE a magyar, székely, mongol csecsemőknél ugyanaz a színárnyalat !

Béres Judit kutató egyik cikkében írja: „ A finn-magyar kormányközi együttműködésben 1974 és 1977 között 16 ma élő eurázsiai népcsoportban végeztek genetikai vizsgálatot. Ezekből az derül ki, hogy **genetikailag nem vagyunk rokonai a finneknek.**

A vércsoport antropológiai vizsgálatok azt állapították meg, hogy a **magyarok között előforduló B vércsoport a mongolokra jellemző.** Sokat mond az a tény, hogy Árpád vezér magyarjainál a belső-ázsiai eredetre utaló vércsoportokat mutattak ki. Egy másik eljárás a genetikai –marker vizsgálat (jelző-gén), melyet a japán Matsumoto professzor dolgozott ki. „ **A magyarság között végzett kutatások azt mutatják, hogy a magyar népben északi mongolid, déli mongolid és europid jelleg található meg.**” (ujgur) A mongolokra jellemző **B vércsoport** a magyarság között 1100 év után még mindig **22- 30 % -ban** található meg ! Ez harmonizál a mongol folt előfordulási arányával. Mongoloknál a 0 vércsoport is előfordul. Magyarországon ennek aránya: 28 %. **A B vércsoport a székelyeknél is gyakori.**

Munkámról megjelent cikkekre dr.Vadász Dénes orvos így reagált: „ Az Ön által írottakhoz fűzném, hogy magam gyakorló orvosként itt a nyugati végeken (valaha gyeplő volt, akárcsak Székelyföld) gyakran láttam csecsemőknél, kisgyerekeknél a mongolfoltot – és még

gyakrabban – a szemeken az un. mongol – redőt. Ez a belső szemzugban jelenik meg egy kifejezett bőrlemez formájában, amely fedi a könnypontot és az arcnak – legalább is gyermekkorban – kifejezetten mongolos megjelenést ad. A Japán Tudományos Akadémia az 1960-70 – es években genetikai- marker vizsgálatokat végzett itt a nyugati megyékben és Székelyföldön. A népesség 60 % - ában kimutatták az ázsiai származást.” (2007. év)

Arcvonás.

Többször jártam Székelyföldön és sok székely embert fotóztam. Néhány közülük:

Csíkszereda. 2008.

Csíkszereda. 1961.

Székelyudvarhely. 1980.

Csíkszereda. 1972.

Mandula ívelésű szemrés. Sajnos profilból nem fényképezhettem, így nem látható a rövid orr.

Székely nő és kislánya. Székelyudvarhely 1949. Erdély. Családi képről fotózva.

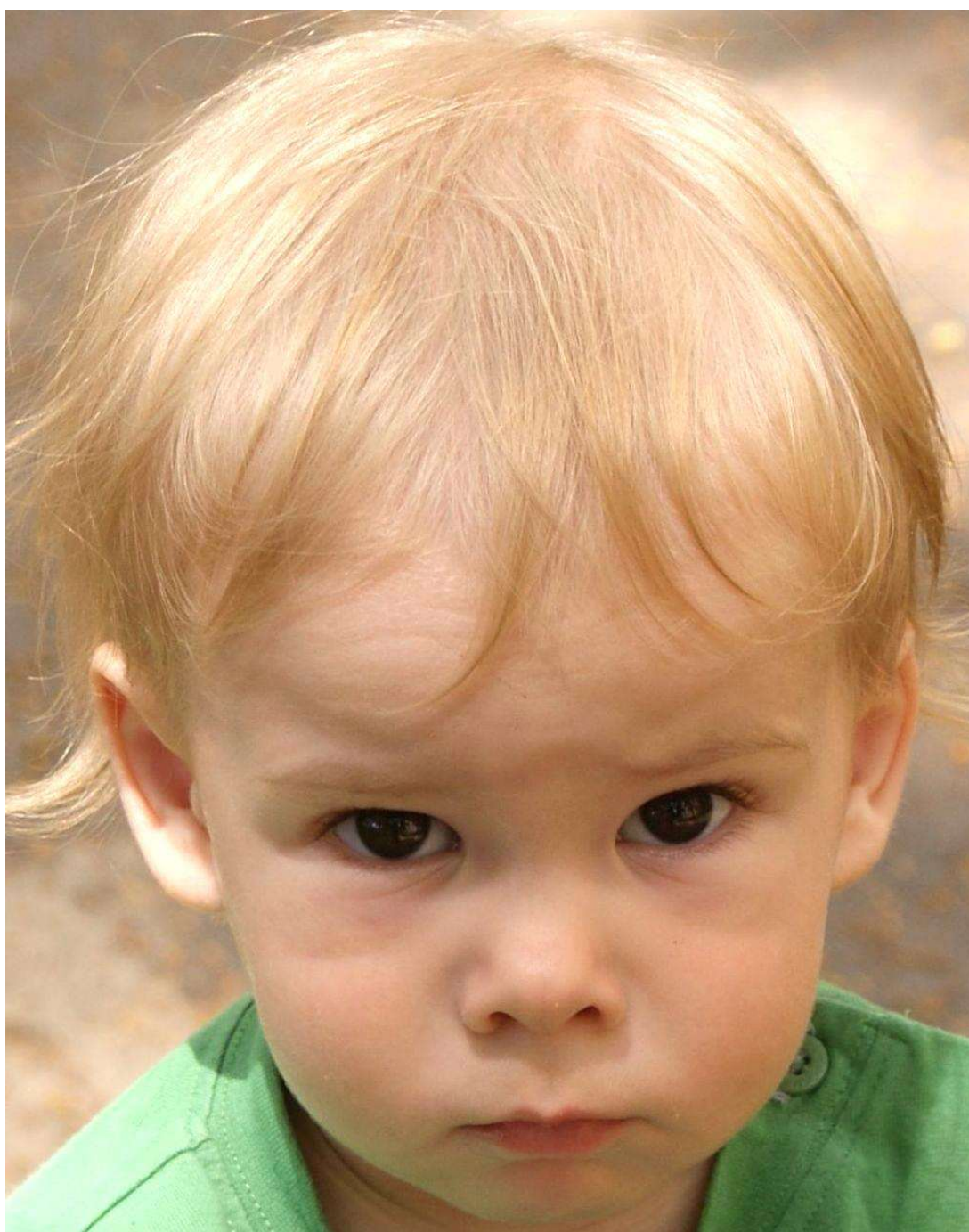
Csíkpálfava. 2008. Székelyföld

Székelykeresztúr 2008.

Székely nők. Sepsiszentgyörgy. 2008. Ázsiai arcvonások – mandula ívelésű szem..

Mongol szemredővel született fiú. Székelykeresztúr. 2008. Fotó: Széna Béla

Mongol szemredővel született Csíkszentdomonkosi kislány. Bal szemén látható erőteljesebben.

Választott szín.

A mongolok, türkök, ujugurok választott színe **a kék volt.**

Az ősi székelyek választott színe is a kék volt. Jurtáik, később házaik színe őrizte ezt a hagyományt. Sok székely faluban látható még kék színű ház. Az előjáróké sötétkék volt.

Hagyományos ősi székely kék színt őrző ház. Máréfalva.2011. Fotó: Széna Béla

Hagyományos kék színű székely ház. Máréfalva. 2008. Székelyföld. Fotó: Széna Béla
Székelyek ősei kék mintás vagy kék jurtákban lakhattak. Választott kék színt még zászlójukon őrzik.

Hagyományos kék színű székely ház. Máréfalva. 2008. Székelyföld. Fotó: Széna Béla

Kék mongol jurta / sátor a Nadam ünnepen. 2010. Fotó: Széna Béla.

Jurta méretű ház. Mongólia 2010. Az ősi székely házak is kicsi, jurta méretű házak voltak. Kék színre festve, meszelve, megtartva a székelység ősi válszott színét. Ezen a kis mongol házon még halványan látható az eredeti kék szín. Ablakkeret, kiskapu még kék.

Bálvány- mint védő erejű tárgy. A belső-ázsiai nomád népek a ló koponyát védő erejű tárgyként kezelték. Védte a rontó szellemeket a jószágtól, jurta lakóitól.

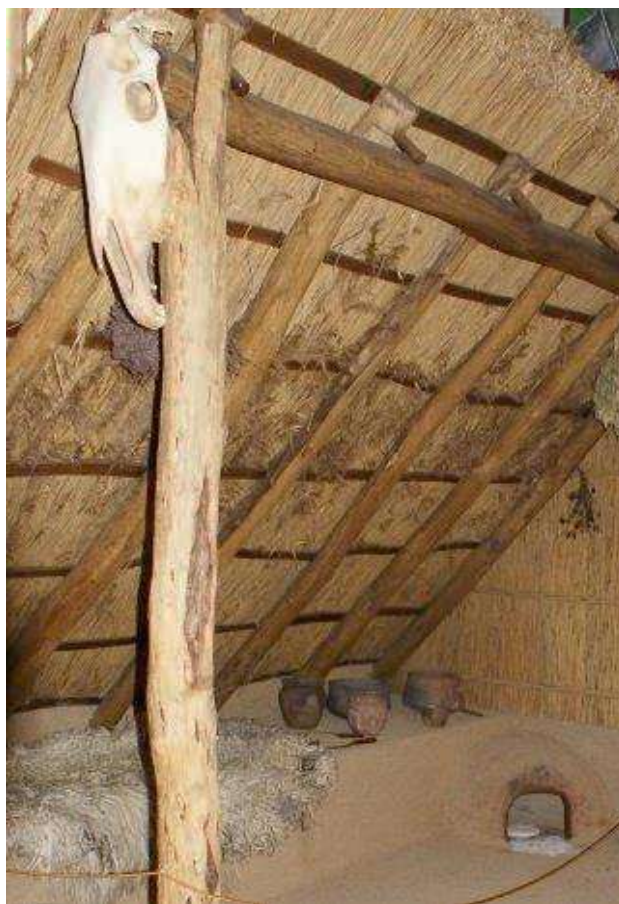

Mongol jurta, rontó szellemektől védő ló koponyákkal.

A bálványfa magasabb volt, mint a jurta. Ősi villámhárítóként is működött a pusztában.

Ősi székely kapu bálványfával. Az oszlopon ló koponya védte a háznépét és a jószágot a rontó szellemektől. A bálványfa magasabb volt, mint a kapu, jurta.

Pásztorszállás - az állatokat a rontó szellemektől védő - ló koponyával.
1800-as évek. Tolna megye.

Kászon falu – Székelyföld. A bal oldali oszlop volt a bálványfa, régen ló koponyával. Későbbi időkben feszületet tettek rá. Hajadán a bálványfa magasabb volt, mint a kapu. Újabban már csak faragott oszlop. Így felejtjük el hagyományainkat...

Az ősi mongolok, uigurok és székelyek a farkasok népének tartották magukat.

Cene, Cina személynevek őrzik ezt. Mongol: csinoa = farkas.

Ősi mongol és türk szavak, földrajzi nevek a székely nyelvben:

csak néhányat emelnék ki:

Székely szó: ámmog = lassan, keveset dolgozik. Mongol: aman = keveset dolgozó

Székely szó: kurál = esik az eső.

Belső-mongol szó: kur = eső

székely szó: rabomban = táltos pap

tibeti szó: lharamba = tudós láma

székely szó: nádmézscukor

Makedóniai Nagy Sándor indiai hódítása során

i.e. IV. században cukornád ültetvényeket

talált a Gangesz folyó völgyében, Indiában. Hogy került

a székelyek nyelvbe a cukornáddal kapcsolatos szó?

székely szó: bélükken = betoppan

Mongol: lügki = dobban

székely szó: nászálódik = nehezen készülődik, öregesen mozog.

Mongol: naszutai= idős, koros, öreg

székely szó: métafa = adott terület határát jelző karó. (adott terület feletti jogosultságot jelöl)

Mongol: medel (metel) = hatáskör, fennhatóság (megye)

székely szó: zuan - kőso adózási egysége. Meghatározott méretű téglatest formájú

kőso tömb volt. Mongol: dzöng (zön) – téglá.

Kínai : zuan – téglá

Kukunur falu

Kukunur járás **Belső-Mongóliában.**

Küküllő - kénes források, kénes barlangok vidéke

Török, uigur, mongol: kükürlig = kénes

Kukutyin - rég eltűnt kék jurtás falu. Köke kota -- **Belső –Mongólia** fővárosa.

Köke – kota = kék szálláshely, kék jurták, kék házak.

Népzene.

Csajághy György pécsi zenekutató szerint a magyar népzene **többek között a burját-mongol népzeneire hasonlít.**

„A nyújtott és az éles ritmusok, valamint a szinkópia, mint ritmikai elemek igen gyakoriak a türk, és egyes mongol népek dalaiban.”

Da Yaxiong kínai zenekutató a következőket írja 1982-ben:

„A Hexi-Corridornál élő yugur kisebbségnél végzett kutatásaimat a következőkben összegezhetném: a yugurok és magyarok népdalai között sok a közös vonás. Nemcsak pentaton, hanem ereszkedő dallamú, hangsúlytalanul végződő, kvintváltós mindkettő. Azonosak a visszatérő dallamok zenei komponálása is.”

A „beli, belii „ – aludj szó megtalálható a yugar, **csángó, népnél.**

Da Yaxiong kínai zenekutató szerint előfordul e szó Mongóliában is.

A gardon húros zeneszerszám a mongoloknál is megtalálható.

E kutató szerint „a ma ismert négysoros népdalok kezdeti formája a kutatások szerint ugyanaz lehetett, mint amit az ázsiai területeken még őriznek, két egymásra rímelő sor, avagy a négy sor keresztrímes formája”. Sokévi kutatásának eredményeként állapította meg, „hogy a hanok egyes dalaikban ugyan alkalmazzák a fenti rendszert, **ám csak azon népek őrzik népzenejükben, amelyek a Bajkál, a Külső - Bajkál, a Mongol-fennsík mentéről származnak és a Kárpát-medence magyarjai.**”

A (lábon álló) hegedűt a honfoglaló magyarok hozták Ázsiából Európába.

Ezeket az eredményeket erősítik meg **Juhász Zoltán zenekutató** munkái is. **A cimbalom és a lófejes hegedű (mori húr) kínai zeneszerszámként** került az ujugurokhoz és a mongolokhoz. Gyermekkoromban, az 1950-es években Márok községben tartott lakodalomban a zenészeknél még láttam lófejes hegedűt.(európai hegedű - faragott lófej figurával)

A csángók **énekes körtánca (hora)** nagyon hasonlít a burját-mongolok körtáncára (yohor). (Kínában e táncnak 25 változata van).

Fehér gyászruha viselet.

Fehér gyászruhát viseltek: az ősi magyarok, székelyek, mongolok.

Ősi fehér gyászruha viselet Csíkdánfalva. 1908. (családí képről fotózva)

Mongol: csa(g)ala = fehér gyászruhát visel.

Fehér gyászruha viselet. Csökölly 1950, Somogy megye.
Illés Mihályne Bözsi néni.

Az ősi időkben a magyarok, székelyek, csángók a **csecsemő karjára piros pántlikát** kötöttek, a rontások, szemmel verés ellen. A kínaiaknál, indiaiaknál, burmaiaknál... ez ma is szokás. A gyimesi csángók piros ruhadarabot, kendőt használtak rontás ellen.

A burját-mongoloknál 40 napig letakarják a csecsemő arcát a szemmel verés, rontás ellen.

A „nyagyüdő” - vihar ellen a csángók **baltát vágtak a földbe**, ezzel elvágták a csúf idő közeledtét.

Mongolok vasat vágtak a földbe a vihar ellen. (ősi villámhárító).

Hortobágyon magas póznára helyezett ló koponya védett a rontások, villám ellen. (ősi villámhárító)

Mongóliában talált ősi hun billogok közül néhány egyezik a székely rovásírás jeleivel.

Jelek, billogok, rovásírás összehasonlítása.

A türk Bilge kán írásos kőoszlopáról. Mongóli Gobi-sivatag. Fotó: Széna Béla 2010.

JELEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA					
HANG- ÉRTÉK	SZÉKELY	Ó-TÖRÖK	HUN	X	UFGUR
AA'	4 4	1 1			1
B	X	2 2	X belső		2
C	↑				
CS	H	1 Y			
D	+	X 3			X 3
E E'	2 2	1 1			
F	⊗ ⊗		⊗ ⊗ föld		
G	Λ	F	Λ Δ ég		F
GY	± ±		± ± egy		
H	X 2 X				2
I	Y +	1 1			
J	1	9	1 folyó		1 1
LY	0 0	D 3			
-K-	◇	1 1			
K-K	1	7 H F			1 1
L	Λ	1 V Y			
M	8	8	8 8 magas		
N	2 2	2 Y H			)
NY	Φ				
O	2 2	2 2			
Ö	K X X	1 1			
P	3 1	1			
R	H /	4 4 Y			7
S	Λ	1 Y Y	Λ sarok		>
SZ	1	1 4	1 szél szár		
T	Y	h 8	Y tengely		Y
TY	X X		* atya		X
U	M	2 2			
V	M				
Z	H	1 4			
ZS	Y				
Ü	4				1
US			⊗ ⊗ 10 15 (ten)		1 1

SZÉKELY SZÉKELY					
HUN	Ó-TÖRÖK	SZÉKELY	MAGYAR	KINAI	MONGOL
1			1	1	
2		2	2	2	
3			3	3	
4			4	4	
5			5	5	
6			6	6	
7			7	7	
8			8	8	
9			9	9	
10			10	10	
11			11	11	
12			12	12	
13			13	13	
14			14	14	
15			15	15	
16			16	16	
17			17	17	
18			18	18	
19			19	19	
20			20	20	
21			21	21	
22			22	22	
23			23	23	
24			24	24	
25			25	25	
26			26	26	
27			27	27	
28			28	28	
29			29	29	
30			30	30	
31			31	31	
32			32	32	
33			33	33	
34			34	34	
35			35	35	
36			36	36	
37			37	37	
38			38	38	
39			39	39	
40			40	40	
41			41	41	
42			42	42	
43			43	43	
44			44	44	
45			45	45	
46			46	46	
47			47	47	
48			48	48	
49			49	49	
50			50	50	
51			51	51	
52			52	52	
53			53	53	
54			54	54	
55			55	55	
56			56	56	
57			57	57	
58			58	58	
59			59	59	
60			60	60	
61			61	61	
62			62	62	
63			63	63	
64			64	64	
65			65	65	
66			66	66	
67			67	67	
68			68	68	
69			69	69	
70			70	70	
71			71	71	
72			72	72	
73			73	73	
74			74	74	
75			75	75	
76			76	76	
77			77	77	
78			78	78	
79			79	79	
80			80	80	
81			81	81	
82			82	82	
83			83	83	
84			84	84	
85			85	85	
86			86	86	
87			87	87	
88			88	88	
89			89	89	
90			90	90	
91			91	91	
92			92	92	
93			93	93	
94			94	94	
95			95	95	
96			96	96	
97			97	97	
98			98	98	
99			99	99	
100			100	100	

[illegible]

BILLOGOK, IRÁSJELEK ÖSSZ.					
SZÉNA BÉLA Pécs.					
HUN	Ó-TÜRK	SZÉKELY	MAGYAR	KINAI	MONGOL
1		1			
2		2	2		
3		3			
4		4			
5	5	5	5		
6		6	6		
7		7			
8		8			
9		9			
10		10			
11		11			
12		12			
13		13			
14		14			
15		15			
16		16			
17		17			
18		18			
19		19			
20		20			
21		21			
22		22			
23		23			
24		24			
25		25			
26		26			
27		27			
28		28			
29		29			
30		30			
31		31			
32		32			
33		33			
34		34			
35		35			
36		36			
37		37			
38		38			
39		39			
40		40			
41		41			
42		42			
43		43			
44		44			
45		45			
46		46			
47		47			
48		48			
49		49			
50		50			
51		51			
52		52			
53		53			
54		54			
55		55			
56		56			
57		57			
58		58			
59		59			
60		60			
61		61			
62		62			
63		63			
64		64			
65		65			
66		66			
67		67			
68		68			
69		69			
70		70			
71		71			
72		72			
73		73			
74		74			
75		75			
76		76			
77		77			
78		78			
79		79			
80		80			
81		81			
82		82			
83		83			
84		84			
85		85			
86		86			
87		87			
88		88			
89		89			
90		90			
91		91			
92		92			
93		93			
94		94			
95		95			
96		96			
97		97			
98		98			
99		99			
100		100			

Ótürk írásjelek Bilge kagán (kán) stéléjén (kőoszlopán) . Mongólia.

Természetesen ezzel a kis anyaggal nem azt akartam bizonyítani, hogy a székelyek mongol eredetű népesség volt. Az tény, hogy napjainkban is sok mongolid típust találunk köztük. Ősi mongol szavakat használnak, ősi genetikai jegyeket őriznek, ősi hun hitvilágot őrzik (a székelyekből kiszakadt csángók).

Padmalyos temetkezés.

A régészeti feltárások azt igazolják, hogy a padmalyos (oldalüreges) temetkezés szokás volt a **hunoknál**, avaroknál, magyaroknál ,kunoknál , **székelyeknél** - eurázsiai sztyeppe népeknél. Egyes vélemények szerint a szó és a temetkezési sír formája szláv eredetű. Ha megfigyeljük a feltárt sírok helyét, akkor azt látjuk, hogy egykor a hunok, avarok, magyarok fennhatósága alatt élt szláv népek területén van. Jobban megvizsgálva a padmalyos sír keresztmetszetét, akkor egy **támlás padra** emlékeztet. Az ormánysági padmaly szó a kemence ülőrészét (padkát) jelenti.

A padmaly szó másik előfordulási alakja : pandaly.

A kínai – mongol: **ban'dang** szó **padot** jelent. A mongol: **maltaszu** = kiásott rész jelentésű.

Pand—mal = **pandaly, padmaly.** Tévesen szláv szó.

1963-ban a magyar határhoz közeli felvidéki Csata faluból Villány közelébe telepített nagyszüleim is padmalyos sírba temetkeztek.

Székely ismerőseim szerint ez a temetkezési forma a székelyeknél is ismert.

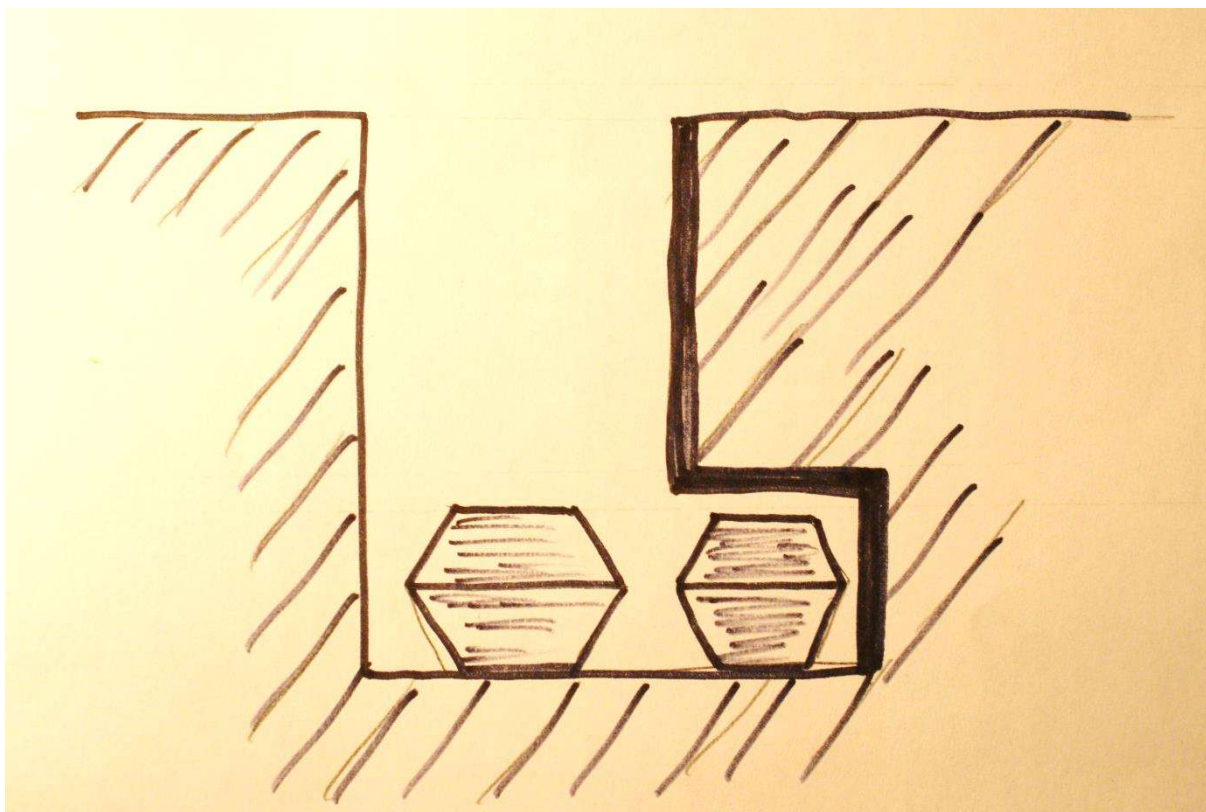

Plano Carpini szerint a mongolok temetkeztek padmalyos sírokba.

Kada Elek, Csallányi Dezső az avarok padmalyos temetkezéséről írt. (Az avar mongol nép volt). Bálint Csanád és Török Gyula szerint ez a módszer fellelhető a Közép-Volga és Észak-Kaukázus vidékén, továbbá Közép – Ázsiában .

Az oldalüreg esetenként a sír jobb és bal oldalán is kerülhetett kialakításra. A kezdetekben az oldalüregbe állatot, edényeket, fegyvert temettek. Később a gazdagabb halottat temették az oldalüregbe értékes tárgyaival, fegyvereivel. A sírgödörbe állatot temettek, így elkerülve, hogy a sírrablók kifosszák az oldalüreget. SZB480609CSAT

Idők múlásával az elsőként elhunyt házastársat temették az oldalüregbe, deszkákkal leválasztva a sírgödörtől. A padmalyos temetkezés még a magyaroknál is hagyomány volt az 1960-as évekig.

A pandalyos , padmalyos sír keresztmetszete egy támlás padra, kemence ülőpadkájára emlékeztet.

Téves magyarázatok székely, csángó származással, hagyományokkal kapcsolatban.

1.A székelyek a kabarok ----- a szakirodalom szerint.

(Valóság: a kabar szó összefoglaló szó: jelentése---nyugati, jobb oldali szomszéd. Korai írásos emlékeink között találjuk az alábbi kifejezéseket: **Alán- kabar, kazár – kabar,**

kun – kabar, magyar-kabar. A székely népnév foglalkozást jelöl. Mongol: szakiul = őr, őrző.

Török: **szikijönetim**= katonai ellenőrzés. Székely = határőrző katona nép. **A székelyek Attila hun népének leszármazottai.** Attila birodalmának szétesése után Ázsiába visszavonuló

hun népesség Kárpát-medencében maradt csoportja. Személyneveikben még őrzik az ősi hun személyneveket: Attila, Kolumbán, Kadocsa, Dengiz, Bendegúz.....

Másik téves magyarázat a székelysége: A honfoglaló magyar fejedelem utasította a népét:

„ magyar népem itt székelj !

Egyes kutatások szerint a székelyek a hunokhoz csatlakozott népesség volt.

Helyes válasz : Ők maguk voltak a hunok.

A székelység a hunok másik nagy ága az europid ősi türk népesség. A nagyon meglepő: 62 % köztük a mongol folttal született csecsemő.

2.A székelyek azért meszelték a házaikat kék színűre, hogy elűzzék a legyeket.

(Valóság: Ősi székelyek (hunok) választott színe a kék volt, amit zászlójukon, házaikon őriztek legtovább.). A székely előkelőségek háza sötét kék színű volt.

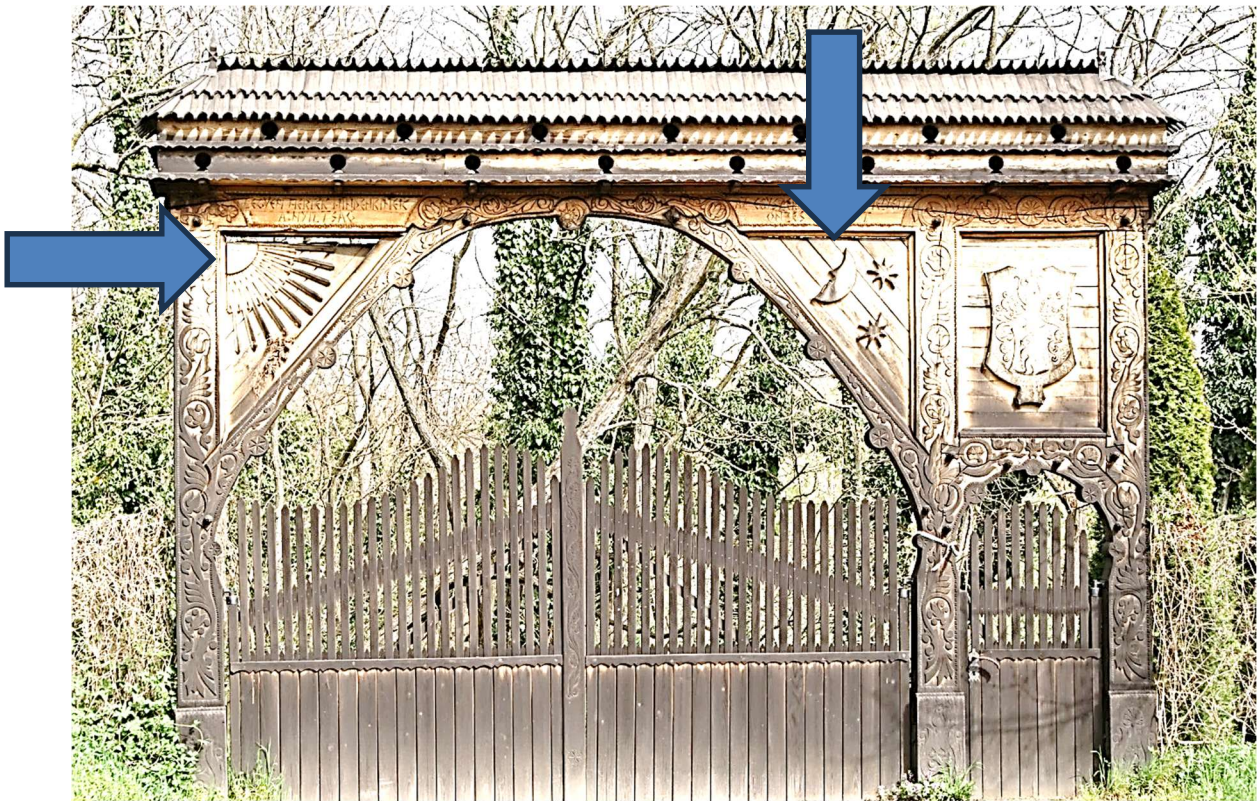
Hagyományos kék színű székely ház. Máréfalva. 2008. Székelyföld. Fotó: Széna Béla

3.A székely kapu a székelyek szerint nem kínai eredetű, hanem újkori alkotmány. A hármass bejáratú kapu a szimmetria miatt van. Faluhelyen a nagy bejáraton szekérrel hajtottak be. A ráérő székely fadarabok cifrázták ki a kapukat. (Valóság: Miért éppen a kínai dískapura hasonlít a székely kapu? Valószínű a székelyek ősei a kínaiak szomszédságában éltek. A kínai császári paloták és ősi szentélyek bejárata volt a három kapus dískapu.

Középen a császár / főpap, az oldalsó ajtókon a közrendek/ köznép mentek be.)

Székelyeknél hajdanán a fejedelem szálláshelyén a fejedelem közlekedett a középső főbejáraton, a főpap szálláshelyén pedig a főpap (táltos, rabonban) járt a középső nagy kapun. Ezt a rendet találjuk meg az ortodox templomok ikonosztáz mögé a szentélybe vezető három bejáratú „kapunál is”.

Természetesen a falvakban a házakhoz elég volt két bejáratú dískapu. A nagy kapun szekérrel közlekedtek és jószág járt ki-be. A kis kapun pedig az emberek.

Falusi székely kapu két bejáratú. A nagy bejáraton a jószág és szekérrel jártak ki-s be, a kis bejáraton pedig az emberek. Balra fent a Nap jobbra fent a HOLD jelképe látható

Hármas bejáratú kínai díszkapu. Császári díszkapu. Középső- főbejáraton a császár, az oldalsó bejáratokon az alattvalók haladhattak át.

Dzsingisz kán Emlékpark hármass bejáratú kapuja. Mongólia. 2010. Fotó: Széna B.

Bogdo Gegen mongol főháza palotájának hármass bejáratú díszkapuja. A középső nagy kapun a főháza közlekedett. Mongólia – Ulaanbaator 2010. Fotó: Széna Béla

Hármass bejáratú székelly kapu , mely a templomudvarba nyílik. Évezredek után, feledve a régi hagyományt, már mindenki középén megy be.

Erdély. Magyarándrásfalva . 2011. 04. 02. Fotó: Széna Béla

4.A családnév és két keresztnév forma azért terjedt el, mert több azonos családnévű lehetett a településen.

(Valóság: Ez a forma ősi mongol / hun hagyományt őriz. Pl. Küncsey Botond, Attila. Első a családnév, utána az apa keresztnéve, utána a gyerek keresztnéve. Ez a forma még Magyarországon is megvolt az 1940-es évekig.) Pl. Az a település, ahol több Kovács Péter nevű volt, ott előnévvel különböztették meg őket. Pl. pápista Kovács, kálomista Kovács....

5.A fehér gyászruha viselet divat volt a székellyeknél, magyaroknál. Ilyenre nem emlékeznek a székellyek. Azt biztos a nyári nagy meleg ellen viselték. Az ősi mongolok, észak-indiai népeknél is fehér volt a gyász színe. Mongol: csaghala = fehér gyászruhát visel.

(Valóság: székely családoknál régi fényképeken találtam fehér gyászruhás nőket. Magyarországon Somogyban és Sárközben divat volt az 1950-es évekig) Ősi hun gyászviselet lehetett, akár a lányok kibontott hajviselete temetéskor, gyászkor.

6. Néprajz.

A legősibb székely (hun) hagyományokat a csángók , a székelyekből kiszakadt népesség őrzi !

A mongolságnál a **gyász színe a fehér volt.** (az indiaiké is). Ormányságban, Sárközben, Martoson, Kalotaszegen , Somogyban (Csököly) az 1950-es évekig még a fehér volt a gyász színe.

(mongolul – csa(g)ala = fehér gyászruhát visel). A lányok kibontott hajjal, fehér gyászruhában vettek részt elhunyt fiatal társuk temetésén.

Napjainkban annyi maradt ebből a hagyományból, hogy fehér virágot visznek a sírra temetéskor, illetve fehér szalagot kötnek a fejfára.

Ősi fehér gyászruha viselet az Ormányságban. Sellye.

Mongol: csa(g)ala = fehér gyászruhát visel.

Fehér gyászruhát észak-indiai népesség és a székelység viselt még.

Az ősmagyaroknál a lányok temetéskor kibontott hosszú haját viseltek.

Az ősi időkben a magyarok, csángók a **csecsemő karjára piros pántlikát** kötöttek, a rontások, szemmel verés ellen. A kínaiaknál, indiaiaknál, burmaiaknál... ez ma is szokás. A gyimesi csángók piros ruhadarabot, kendőt használtak rontás ellen.

A burját-mongoloknál 40 napig letakarják a csecsemő arcát a szemmel verés, rontás ellen.

A „ nyagy üdő „ - vihar ellen a csángók **baltát vágta a földbe**, ezzel elvágta a csúf idő közeledtét.

Mongolok vasat vágta a földbe a vihar ellen. (ősi villámhárító).

Hortobágyon magas póznára helyezett ló koponya védett a rontások, villám ellen. (ősi villámhárító)

Fehér gyászruha viselet. Csököly 1950, Somogy megye.
Illés Mihályné Bözsi néni.

A **székely kapu** hagyományát a székelység a Kínai Nagy Fal közeléből, a letelepedett kínai népektől vette át és hozta a Kárpát-medencébe.

A székelyek Tamási Áron síremlékén **mongolos arcfigurákkal** emlékeztek meg őseikről. A székely kapuk **nap és hold motívuma** a mongol címerben is megtalálható. Az ősi mongol nomádszállás egysége az 1-5 jurtából álló **ayil** volt.

(egy fészekalj) Egy ayilban 3 felnőtt nemzedék, család vagy nagycsalád élt. A hot (kota) már több ayilt foglalt magába, melyben a tágabb rokonság, nemzetség lakott. (szállás, település). Ezen a „településen” a gazdagok jurtái nyugati részen, a szegényeké a keleti részen helyezkedett el. A csángók házainak faragott oromzatán gyakran volt látható az egymással szemben ágaskodó két **sárkány figurája**, melynek hagyományát Ázsiából hozták. Hitük szerint a sárkányok megvédik a házat a tűztől. A kínaiak szerint a sárkányok megvédenek a nagy esőtől, és elviszik a villámot. A csángók magukat ázsiai eredetű népességnek tarja. Himnuszuk is úgy szól: „ mert mi is magyarok vagyunk, még Ázsiából szakadtunk.” A csángók megőrizték az ősi hun **nap – és holdimádó** pogány vallásukat. A csíksomlyói búcsú másnap hajnalában felmennek a hegyre, hogy imájukkal köszöntsék a felkelő napot. A Babba Mária valójában az ősi Napistennő alakja, katolikus vallásba átmentve. Japánok este megmásszák a Fudzi hegyet; az inkák az Andok hegy megmászásával köszöntik a felkelő napot. Ők is őrzik ezt az ősi hitvilággal kapcsolatos hagyományt.

A csángók a feljövő holdhoz is imádkoztak régebben. Az ősi időkben templom hiányában kelet felé fordulva imádkoztak .

A **bálvány(fa)** az ősmagyaroknál, székelyeknél egy hosszú póznára elhelyezett ló koponyából állt. A bálványt forrásokhoz, akolhoz állították, hogy távol tartsa a rontó szellemeket az állatoktól. Szőlőterületet, gabonaföldet is ezzel védték.

A mongol **balag** szó bajt, kárt ártalmat jelent. Az **andagar** szó jelentése: valami ellen, valamivel szembeszegülve. Bal-an = baj, kár, rontás elleni. (Bálvány szóban v- hang némának tekintendő). Bálvány falu ősi neve: Balan .

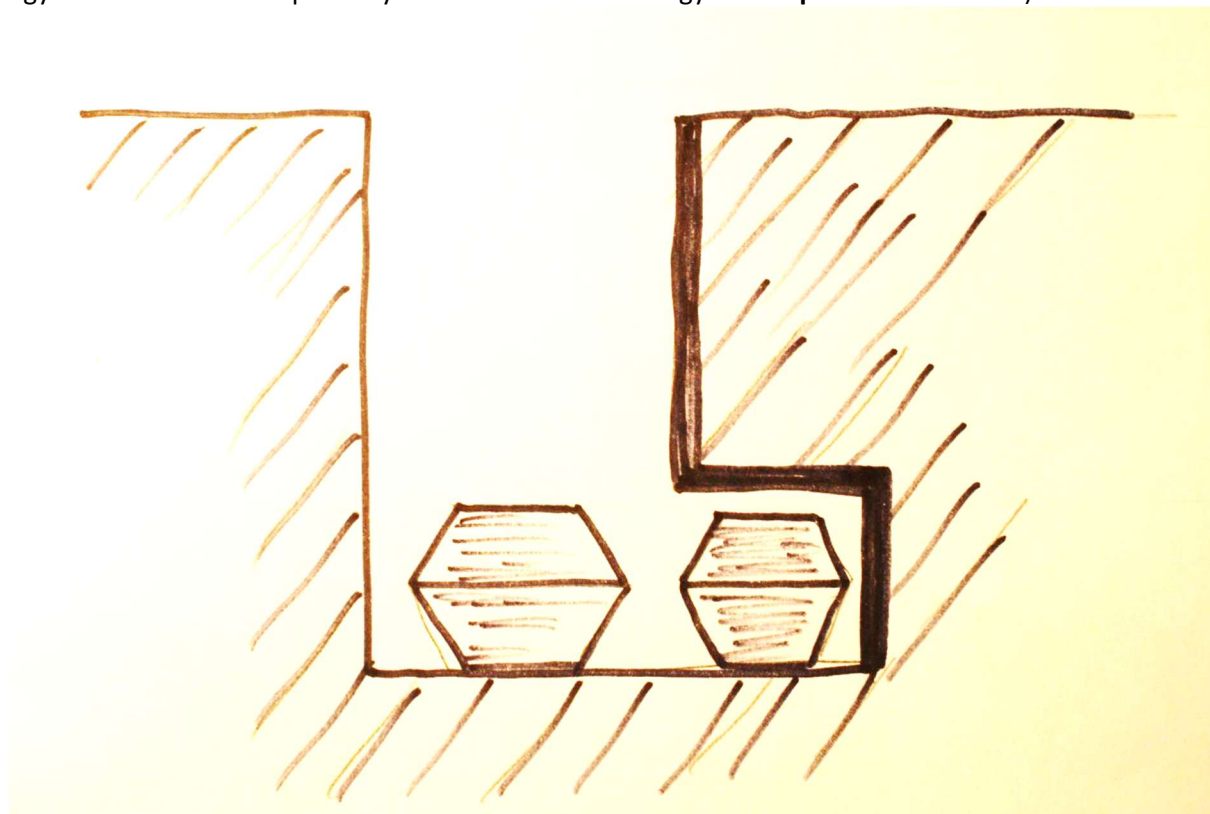
A legtovább a székelyeknél maradt meg a bálványfa hagyománya. Amikor a jószágot már otthon tartották, akkor a jurta elé állították . Később ez az oszlop, mint bálványfa a székely kapu szerves része lett. Kabala = bajtól, rossztól védő tárgy. (pl. **ló koponya**). Gabala = koponya Ujgur-indiai szó a mongolban). Magyarországon néhány hegységben (pl. Mecsek, Aggtelek) található Lófej forrás. Nevüket onnan kapták, hogy az ősi időkben póznára feltűzött ló koponya védte a forrást és a forrásnál szomjukat oltó állatokat a rontó szellemektől. Mongóliában az Obo (ovo) szent halmokra még a jurták elé is.

7.A padmalyos (oldalüreges) temetkezés ismert volt Felvidéken és a székelyeknél.

Ez nem magyar, hanem szláv hagyomány- magyarázzák többen.

(Valóság: A hunok, avarok is így temetkeztek, továbbá más ázsiai nomád népek.

A felvidéki magyarok, székelyek is így temetkeztek még az 1960-as években is. A házastársakat nem egymásra temették. A padmalyos sír keresztmetszete egy támlás **padra** emlékeztet.)

A padmalyos , padmalyos sír keresztmetszete egy támlás padra, kemence ülőpadkájára emlékeztet. Kínai – mongol: **bandeng** = pad. Mongol: **maltasu** = kiásott rész.

8. Sírba nyilazás. A hunok, mongolok, ősi ujgurok, ősmagyarok a sírba nyilaztak, mielőtt a halottat a sírba helyezték.

A székelyek ennek okára úgy emlékeznek, hogy azért tették, hogy a halott ne jöjjön vissza kísérteni. Ehhez miért kellett kétszeresen meghalnia a halottnak ? Más székelyek úgy emlékeznek, hogy az üres sírba nyilaztak !

Kutatásaim során azt találtam, hogy a hunok, mongolok hitvilágában úgy tartották mindennek van jó és gonosz szelleme. Van egy tibeti/ mongol szó: rolangs / orolang = halottba bújó szellem.

Elképzelték, hogy azért nyilaztak az üres sírba, hogy ezt a szellemet elpusztítsák, nehogy a halottba költözzön és a halott lelke az alvilág foglya marad örökre.

Székelyek erre már úgy emlékeznek, hogy azért nyilaztak az ősi székelyek az üres sírba, hogy a halott szelleme ne jöjjön vissza kísérteni. (Az üres sírban nem volt sem a halott sem a szelleme...)

Sírba nyilazás székelyeknél. Veress Dávid levele Csíkszeredából.

Re: nyilazás

Veress Dávid <veressdavid@yahoo.com>
Címzett: szenab@t-online.hu

← Válasz

← Válasz mindenkinek

Kedves BÉLA!

A múltkori leveledben úgy említetted, hogy Balog László fogja elhozni a könyveidet. Nemde? Az biztosabb mint a posta. Igen, **az üres sírba nyilaztak az ősi székelyek**, hogy az alvilág ártó szellemét elűzzék. Ez így értelemszerű.

Üdv. Dávid

Az alvilág szelleme azonos a föld gonosz szellemével, mely a halottba költözne, lent tartaná az elhunyt személyt az alvilágban, a földben és nem jutna el ősei szelleméhez (ma úgy mondanánk: a Mennyországba).

Hunok és ősmagyarok szerint mindennek volt jó és gonosz szelleme: földnek, víznek, erdőknek, hegyeknek, legelőknek. A legelőkön pónóra helyezett ló koponyával védték a jószágot a gonosz, rontó szellemektől. Nyilaztak és nem lőttek az üres sírba !!!

9. A csángó himnusz úgy szól: „Mert mi is magyarok vagyunk, még Ázsiából szakadtunk”

Egyes nézetek szerint ez csak egy újkeletű dal.

(Valóság: A csángók a székelyekből kiszakadt népesség. Ők a legősibb székely (hun) népesség. A szakembereknek gondot okoz az észak-moldvai csángó népesség, kik az archaikus magyar nyelvet beszélik. Úgy vélik, hogy a honfoglaló magyarságról lemaradt népesség. Kérdés: mikor és hogyan lettek római katolikusok román és szláv környezetben?)

10. A csángó fehér harisnya és fehér ing-szoknya tibeti eredetű.

(Valóság: balkáni ---görög eredetű viselet, amit átvettek a bolgárok és románok is. A csángók pedig a románoktól vették át.)

11. Csángó Napimádás. A Csíksomlyói Búcsú hajnalán felmennek a hegyre és imával köszöntik a Napot. Napjainkban félremagyarázzák ezt az ősi szokást, szégyellik.

(Valóság: Ősi székely / hun Napimádó hitvilág emléke. **KINCS!** A hun hitvilágban a Nap a nőt, a Hold a férfit jelképezi. A Babba Mária a Napba öltözött Istennő. Így mentették át az ősi hitvilágot a keresztény vallásba. Ősi csángók kelet felé fordulva imádkoztak a Naphoz. Az ősi időkben a jurták bejárta kelet felé nézett. Később a szentélyek, kápolnák bejárata is.

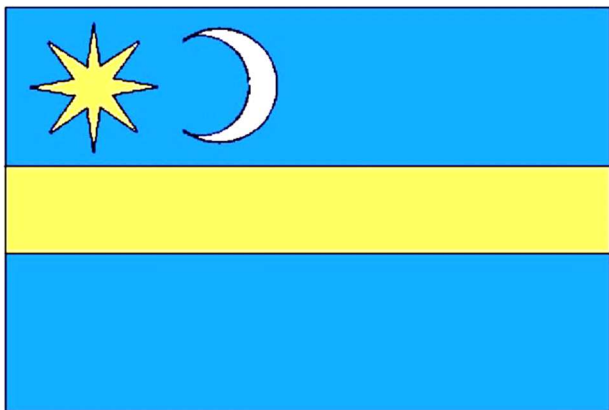
Este a feljövő Holdhoz imádkoztak. Napjainkban a japánok éjjel megmásszák a Fuji hegyet és hajnalban imával köszöntik a felkelő Napot. Ugyanezt teszik az inkák, akik megmásszák az Andok hegyet és hajnalban imával köszöntik a Napot.)

12. Miért lett az ősi székelyek jelképe a Nap és Hold?

Ezeket a motívumokat őrzik zászlójukon és a székely kapukon. Valószínű őseik (a hunok) Nap- és Holdimádó hitét, vallását őrzik ezeken a tárgyakon. Ezt az ősi vallást gyakorolják még a csángók a Csíksomlyói Búcsú hajnalán.

A hunok kiinduló magva ősi mongol nép volt. (Mad-Tono) hun birodalomalapító

ie. 207 - 174. A mongolok ettől a dátumtól számítják államiségüket. A mongol zászlón is megtaláljuk a Nap és Hold rajzát. A mai mongolok is az ősi hun Nap- és Holdimádó hitvilágát őrzik?

Székely zászló. Világoskék alapon nap és hold motívum. Mongol nemzeti zászló a hold és nap szimbólumával.

13.A székely nádméz cukor szót házak a nádfedelébe költözött vadméhek mézével magyarázzák.

(Valóság: a cukornádból készült cukor, méz, édesség) Nagy Sándor indiai hódítása idején cukornád ültetvényeket talált a Gangesz völgyében (VI. század). Indiai: sikir, csikir = cukor)

A hunok már ismerhették az indiai cukornádból készült cukrot.

14.Hogy kell értelmezni azt a székely szólást, hogy: „ A székely szarta (szülte) a magyart ! „

Feltehetően azt értik alatta, hogy a magyarok a székelyek leszármazottai.

Az Új Magyar Tájszótár teljes szókincsét 5 év alatt átvizsgáltam. Azt tapasztaltam, hogy

hogy a székely és magyar nyelv is ó-mongol és ó-türk keveréke, mely hun örökség lehet.

Esetleg arra is utalhat, hogy a székelyek korábban a Kárpát-medencében élhettek, mint a magyarok.

A magyarok előtt egy nagy nép élt itt: a hunok . (és az avarok- ők mongol nép voltak, akárcsak a besenyők)

15.Székely szavak téves etimológiája.

Sajnos vannak álláspontok miszerint több székely szó román eredetű.

Ilyen a **csobán** szó. A török csobán szó jelentése: pásztor. A **hora** – körtánc jelentésű szó is román szó. A mongol **johor** = énekes körtánc. Kínában e táncnak 25 változata van.

Dúvantyú - szó jelentése tévesen feldúlni. Valóság - magot kidúvó, kinyomó szerkezet---cséplőszerkezet.

Szavak etimológiájánál alapvető, hogy a HANGZÁS és JELENTÉS azonos legyen !!!

Különb félrevezető, mint a Tamana elmélet. Természetesen vannak a székely nyelvben román szavak: pakulár, kalagor.....

16.Ha a felsoroltakat tagadják vagy félremagyarázzák, akkor mivel magyarázzák azt,

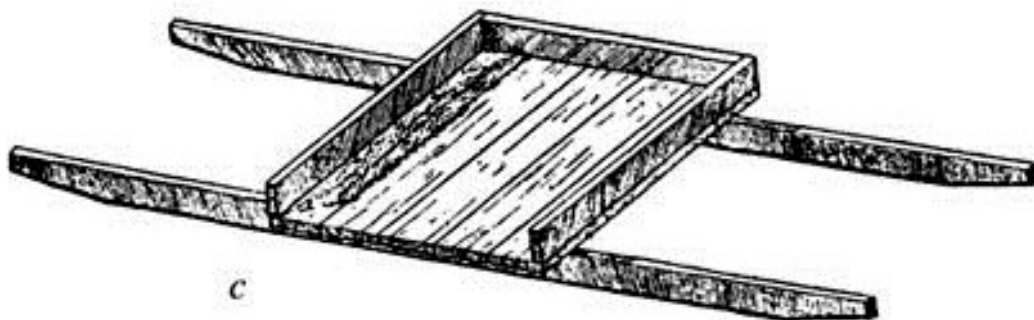
hogy a mongol - folt genetikai jegy a székely csecsemők között 48 -51 %-ban fordul elő ?

(székelyföldi három éves felmérése 2008. évből). A magyar, székely mongol csecsemőknél ugyanaz a színárnyalat. A székely csecsemők között sok születik mongol szemredővel. Még a magyaroknál is előfordul.

17.Mivel magyarázzák a mongol, kínai, tibeti, indiai szavakat a székely, csángó nyelvben ?

Csak néhányat sorolok fel.

Székely- kurál – esik az eső. Belső-mongol: kur = eső
 Csángó: burál – esik az eső Mongol: boroa = eső
 Székely – bélükken - betoppan Mongol: lügki - dobban, puffan
 Székely/ csángó: tilinkó – hosszú fuvola, Török: tul --- hosszúság. Tibeti: lingbü = fuvola
 Székely : rabonban – ősi táltos, főpap Tibeti: lharamba - tudós láma / pap
 Székely : daku --- télikabát Kínai: da ku = télikabát
 Székely: nádmézscukor. Téves magyarázat: a házak nádtetejébe befészkelődött vadméhek méze. Valóság: Nagy Sándor az indiai hódításai során **cukornád** ültetvényeket talált a Gangesz – völgyében a IV. században. Indiai: sikir, csikir = cukor
 A hunok már ismerhették az indiai cukornádból készült cukrot.
 Székely: zuan- kőso adózási egysége. Meghatározott méretű, téglatest formájú kőso tömb.
 Mongol: dzön -- tégl. Kínai: zuan = tégl
 Székely: divatlan - mértéktelen Indiai: Divadatta- Buddha mértéktelen életmódú, gát nélküli gonosz öccsének neve.
 Székely: ária - szérűskert, udvar hátsó része. Mongol- török: aru = hátsó rész
 Székely: sarang --- növény hajtása. Mongol: sirenggi --- sarjerdő, cserjés
 Székely: szer - falurész, valaki földje, területe Mongol: saurin : telep, szállás, hely, nyáj, ménes, gulya, falka
 Székely/ magyar : apáca - vallásos fogadalmú nő(vér) Indiai: **upasanca** : vallásos fogadalmú nő(vér)
 Csángó : poroz, paraz - földműves ember gúnyneve). műveletlen, hiányos tudású **paraszt**
 Török: pürüz _ = tökéletlenség, hiba
 Mongol – tai, -tei = valamilyen jellegű
 Csángó: keiner - kenyér (légbuborékkal vegyült kelt tészta megsütve).
 Mongol: **kei** = levegő, űr, üresség,
 Mongol: **nayirag** – vegyesen
 Csángó : suj – betegség Mongol: **szüidül** - károsodás, tönkremenetel
 Csángó: darabánca - deszkából, 4 fogantyúval ellátott teherhordó eszköz.
 Mongol: daraa, daru - teher
 Mongol: bandza – falap, deszka.

darabánca.

A csángó szavak ősi székely (hun) szavakat őriznek.

Miként a magyarok szavakat vettek át a szláv, germán szomszédoktól, a székelyek a románoktól, úgy vehettek át az ősi székelyek mongol, kínai, tibeti, indiai szavakat szomszédaitól az őshazában.

18.A Székely Krónikába honnan került a hun (türk / mongol) Dengiz név ?

A bizánci történetírók szerint Dengizik Attila hun kán egyik fia volt (Attila fiai: Csaba, Ellák, **Dengizik**, Irnik.....) Ruga , Gorda, Magor, Attila - Balambér hun fejedelem utódai, leszármazottai. Köztük néhány székely személynév is.

Honnan az egyezőség ? Dengiz --- türk személynév is.

19.A csángó népzene ritmusai miért hasonlítanak a yugar népzeneire ?

BELI baba - aludj baba

Mongol: bübeyile – altatódalt énekel

A kínai Da Yaxiong kínai zenekutató a következőket írja 1982-ben: „ A Hexi-Corridornál (Kanszu tartomány) élő yugur kisebbségnél végzett kutatásaimat a következőkben összegezhetném: a yugurok és magyarok népdalai között sok a közös vonás. Nem csak pentaton, hanem ereszkedő dallamú, hangsúlytalanul végződő, kvintváltós mindkettő. Azonosak a visszatérő dallamok zenei komponálása is.”

A „beli, belii „ – aludj szó megtalálható a yugar, csángó, népnél. Du Yaxiong kínai zenekutató szerint előfordul e szó Mongóliában is. A gardon húros zeneszerszám a mongoloknál is megtalálható.

E kutató szerint „a ma ismert négysoros népdalok kezdeti formája a kutatások szerint ugyanaz lehetett, mint amit az ázsiai területeken még őriznek, két egymásra rímelő sor, avagy a négy sor keresztrímes formája”. Sokévi kutatásának eredményeként állapította meg, „ hogy a hanok egyes dalaikban ugyan alkalmazzák a fenti rendszert, ám csak azon népek őrzik népzenejükből, amelyek a Bajkál, a Külső - Bajkál, a Mongol-fennsík mentéről származnak és a Kárpát-medence magyarjai.”

A (lábon álló) hegedűt a honfoglaló magyarok hozták Ázsiából Európába.

Ezeket az eredményeket erősítik meg **Juhász Zoltán zenekutató** munkái is. **A cimbalom és a lófejes hegedű (mori húr) kínai zeneszerszámként** került az ujugurokhoz és a mongolokhoz.

Gyermekkoromban, az 1950-es években Márok községben tartott lakodalomban a zenészeknél még láttam lófejes hegedűt.(európai hegedű - faragott lófej figurával)

20.Az ősi időkben a magyarok, székelyek, csángók a csecsemő karjára piros pántlikát kötöttek, a rontások, szemmel verés ellen. Egyes vélemények szerint ez elszigetelt jelenség, nem volt általános szokás a csángóknál.

Valóság: A kínaiaknál, indiaiaknál, burmaiaknál... ez ma is szokás. A gyimesi csángók piros ruhadarabot, kendőt használtak rontás ellen. Ázsiai hagyomány, hitvilág. Azért lehetett elszigetelt jelenség a csángóknál, mert az idő múlásával feledésbe merült ez a hagyomány.

Az ősi mongolok piros ruhával takarták le a baba arcát 1 hónapig a rontások ellen.

Kínaiak is piros szalagot kötnek a baba csuklójára rontások ellen.

21.Kun, besenyő nevek a székelyek között. Ez a két etnikum határ-és hontörzsi feladatot kapott a magyaroktól. Előfordul Olasz nevű családnév is a székelyek között. Semmi köze az olaszokhoz. Olasz / Ulaz ősi kun személynév. Baranya megyében lévő Olasz, Majs, Kuntelep, Pellérd , Olasztelep , Majos falvak írásos feljegyzéseiben kun határőröket említenek. 1226-tól kezdve határainkat, várainkat dél-orosz, rutén népesség is védte.

22. Miért őriznek a székelyek ősi hun személynéveket ?

Attila, Hunor, Kolumbán, Olibán, Kocsobán, Arukán, Hederuh (Roha), Kukubáj, Kancsag, Karakoly, Ilur, Cina/Cene, Hajabán, Bléda, Ömböly, Dzömböly, Batta, Halimbán, Ruga, Keve, Kadocsa, Ugocsa, Moritun, Küncsey, Csongua , Dengiz, Gorda, Magor, Bendeguz, Hargita, Balambér Tuta, Tutó (Tudun / Tüdün hun törzs volt ; avar kán).

23. Nádméz cukor. Tévesen a székely házak nádfedelébe költözött méhek méze.

Valóság: a cukor és a szó Indiából ered. Nagy Sándor az indiai hódításai során – i.e. IV. században cukornád ültetvényeket talált a Gangesz völgyében.

HA a téves magyarázatok felerősödnek az idő múlásával, akkor végleg eltűnnek az ősi székely hagyományok !!

Ezt ne engedjük !!!!

FELHASZNÁLT IRODALOM

- A moldvai csángó nyelvjárás atlasza. I-II. kötet. Magyar Nyelvtudományi Társaság. Budapest 1991.
- Antal Mária : Gyimes -völgyi csángó magyarok hiedelmei, General Press Kiadó. Budapest. 1988/2003
- Antalné Tankó Mária : Gyimes-völgyi népi gyógyászat. Európa Folklor Intézet. L' Harmattan.2003.
- Baldan Luvsangonchig nyelvész professzor, Mongol Nyelvtudományi Intézet, Ulanbator.
- B. Tuvshingtugs nyelvész professzor Mongol Nyelvtudományi Intézet. Ulanbator
- Balogh Béla : Antropológiai Füzetek. 1925 – 1928.
- Bárdi László : Őseink nyomában Távol – Keleten. Baranya Megyei Könyvtár Kiadása Pécs. 1993.
- Bartucz Lajos : A magyar ember Egyetemi Nyomda Budapest 1938.
- Bartucz Lajos : Köcsögbe temetkezés a régi palócoknál.
- Bura László : A moldvai csángó nyelvjárás. A-zása. E.L.T.E Budapest, 1986
- Cey –Bert Róbert Gyula történész, magyarság-kutató munkássága.
- Csáki Éva : Magyar – török szótár Balassi Kiadó Budapest. 2001.
- Csánki Dezső : Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. Akadémiai Kiadó. Budapest.1890.
- Csángó települések jegyzéke. Váralja Szövetség kutatása. 2009.
- Dawud Oradzahedov : Türkmén személynevek
- D. Erdenebaatar történész, archeológus. Ulanbator. Mongólia
- Dzs. Boldbaatar történész, Ulanbator. Mongólia
- Erdély térképe. 2005.
- Erdélyi István : Az uygur kaganátus. Internet. Klió 2002/3. /052 11.évfolyam.
- Győrfi György : Az Árpád – kori Magyarország történelmi földrajza. Akadémiai Kiadó. Budapest. 1987.
- Hakan Aydemir Istambuli Tudományegyetem nyelvész professzora. Török személynevek
- Haszmann Pál : (adatszolgáltató) Mongol folt előfordulási aránya Székelyföldön. Erdély – Alsócsernáton. 2005.
- Hun, magyar sírleletek kutatási eredményei---Internet.
- Kara György : Mongol – magyar szótár Terebess Kiadó Budapest. 1998.
- Kara Gurdagva Engtör, Rindzen Erdenbileg, Luvszanbat Batdzargal, Batdzalman Dzengundzsav Pécssett tanuló mongol egyetemi hallgatók információi.
- Kerezsi Ágnes: Finnek. Cikk. Internet.
- Kiss Géza : Ormánysági szótár. Akadémiai Kiadó. Budapest. 1952.
- Kiszely István : A magyarok eredete és ősi kultúrája. Püski Kiadó. Budapest. 2000.
- Laczkó Mihály : Észre sem vettük, hogy magyarok lettünk. Egyházaskozár Önkormányzat. Bonyhád. 2004.
- L.Bold mongol nyelvész professzor, Mongol Tudományos Akadémia.
- Ligeti Lajos : A magyarság őstörténete. Akadémiai Kiadó Budapest. 1986.
- Maácz Endre : Földrajzi Tájszótár. Budapest. 1955. Honvédelmi Minisztérium.
- Magyar Értelmező Kéziszótár Akadémiai Kiadó. Budapest.1968.
- Magyar – román online szótár
- Magyar – török online szótár.
- Magyar – mongol online szótár.
- Miről árulkodnak a kövek ? Német útifilm. MTV 2005.09.11.
- Mongol, kínai nyelvű levelezések anyaga a Kínában élő belső-mongol Ucsiraltu nyelvész-professzorral.

Mongol – magyar online szótár
 Németh Gyula : Attila hunjai. Magyar Szemle Társaság kiadása. Budapest. 1940.
 Németh Gyula: A honfoglaló magyaság kialakulása. Akadémiai Kiadó. 1989. Budapest
 Orosz-magyar online szótár
 Papp István - Jakab László : Magyar – finn szótár. Akadémiai Kiadó. Budapest. 1985.
 Sellye. Kiss Géza Tájház - fotózás.
 Sántha Attila : Székely – magyar szótár Erdély Havas Kiadó 2004.
 Soltansha Ataniyazov : Türkmen personal names 1-2.
 Székelyföldi gyűjtőmunkám anyaga.
 Székely, magyar szájhagyomány adatai.
 Széna Béla -- Magyar – mongol szótár Szerzői Magán Kiadás. Pécs 2006.
 Török eredetű magyar személynevek. Internet.
 Török család-és keresztnévek. Török telefonkönyv. 2015.
 Törökország településnevek. Térképek, Internet
 Türkmén személynevek: Internet
 Ucsiraltu nyelvész - professzor. Belső – Mongólia Hohhot (Kökekota) :
 A hun nyelv szavai. Napkút Kiadó. Budapest. 2008. Fordította: Dr .Obrusánszky Borbála
 Uygur – angol / Angol – ujjur online szótár.
 Új magyar Tájszótár 1- 5 kötet. Akadémiai Kiadó Budapest.
 Dr.Vadász Dénes levele a mongol genetikai jegyekről a nyugati gyepükön élő népesség között.
 Vármegyéink ősi helyneveinek etimológiája.Internet. Vármegyénkénti címszavakkal. Debrecen.
 Vaszilij Maria Szamszonov - Burját Állami Tudományegyetem Nemzeti Humán Tudományok Intézet igazgatója (burját- mongol hölgy) Ulan-Ude 2008. orosz nyelvű levelezés.
 Világatlasz : Magyar Könyvklub Budapest. 1998.
 Wikipedia – Szabad Enciklopédia.

Ha egy idős székely vagy magyar ember visszaemlékezéseit használjuk fel munkánkban, első kérdés a szakemberektől: Hol van ez leírva ?
 Mongóliában azt tapasztaltam, hogy egy 15 éves gyerek 11 generációig fel tudta sorolni az elődeit. Senki nem vonta kétségbe. Miből lett az írásos emlék? Szájhagyomány leírásából, közvetlen élmény leírásából.

TARTALOMJEGYZÉK

Nyelvészeti kutatásaim	3. oldal
Földrajzi neveink	9. oldal
Érdekesebb nevű településeink	10. oldal
Magyar vármegylenevek eredete	13.oldal
Magyar tó -, folyó-, hegy és ideiglenes hazanevek	14. oldal
Erdélyi családnevek etimológiája	16. oldal
Székelyek	24. oldal
Székely szavak etimológiája	29. oldal
Székely településnevek etimológiája	46. oldal
Csángók	63. oldal
Csángó településnevek etimológiája	63. oldal
Csngóföldön élt etnikumok	70. oldal
Mit jelent a csángó név ?	71.oldal
Csángó szavak etimológiája	75. oldal
Embertani kutatásaim	95. oldal
Néprajzi párhuzamok	100. oldal
Hunok leszármazottai-e a székelyek ?	101. oldal
Népzenei vonatkozások	120.oldal
Fehér gyászruha viselet	120.oldal
Téves magyarázatok székely, csángó származással, hagyományokkal kapcsolatban	125.oldal
Felhasznált irodalom	136. oldal
Tartalomjegyzék	138.oldal